

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

สารนิพนธ์

ของ

สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

สารนิพนธ์

ของ

สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2551

การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

\

บทคัดย่อ
ของ
สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา

เมษายน 2551

สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ. (2551). การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง
ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ขจรศรี ชาทิกานนท์.

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษา
ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลัง การเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียน
วินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 45 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
(Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 18 คาบ คาบละ
60 นาที

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้สถิติ คือ การทดสอบค่าสถิติ t-test Dependent

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. หนังสือเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
มีประสิทธิภาพ 85.39 / 82.89
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี หลังการทดลอง
สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A DEVELOPMENT OF THAI SUPPLEMENTARY READING BOOKS
ON LOPBURI LEGEND FOR MATHAYOMSUKSA II STUDENTS,
WINITSUKSA SCHOOL, LOPBURI

AN ABSTRACT
BY
SAWITRI SINSONTITAS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Secondary Education
at Srinakharinwirot University

April 2008

Sawitri Sinsontitas. (2008). *A Development of Thai Supplementary Reading Books on Lopburi Legend for Mathayomsuksa II Students, Winitsuksa School, Lopburi*. Master's Project, M.Ed. (Secondary Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assist Prof. Kachornsri Jatikananda

The purpose of this research were to develop the supplementary reading books and student's achievement on Lopburi legend for Mathayomsuksa II students at Winitsuksa School.

The Samples were 45 mathayomsuksa II students in the second semester of the 2007 academic year at Winitsuksa School. They were randomly selected by cluster random Sampling, and were taught through the supplementary reading books. The instrument used In this study included the Thai supplementary reading books on Lopburi Legend and learning achievement tests. The data were statistically analyzed by t-test Dependent.

The results of this research indicated that

1. The efficiency of the supplementary reading books was 85.39 / 82.89
2. The students' achievement was significantly increased after the experiment at .01 level.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบได้
พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนาน
เมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรีของ สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุติมา วัฒนศิริ)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาติกานนท์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานิน รุ่งเรืองธรรม)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บังอร พานทอง)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รักษาการแทนคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ สุภา ปานเจริญ)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขจรศรี ชาทิกานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุมานัน รุ่งเรืองธรรม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บังอร พานทอง รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ และอาจารย์ อรพรรณ สัมมาพันธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผศ.ประทีป พุกพากิจ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี จังหวัดลพบุรี ที่ได้กรุณาตรวจดูเครื่องมือ กลั่นกรองภาษาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างละเอียดให้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณครูศิริลักษณ์ กล้านาค ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ ที่กรุณาให้คำแนะนำพร้อมทั้งให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่งเกี่ยวกับขั้นตอนของการทำวิจัยเป็นผลให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ อาจารย์วิสิทธิ์ร ยศเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อาจารย์สุภาวรรณ ด้านสกุล รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ ขอขอบใจนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 20 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้อง 21 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการหาคุณภาพเครื่องมือในการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณครูช่อชัย กาญจนวรรณนะ ครูผู้สอนวิชาศิลปะของโรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ได้ช่วยในการวาดภาพประกอบหนังสืออ่านเพิ่มเติม ขอขอบคุณ คุณครูพัชรี วงกานนท์ คุณครูดวงกมล เขื่อนริน ที่ให้ความช่วยเหลือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเรียน ขอขอบคุณ คุณครูกิตติยา กิตติมงคล คุณครูพัชรวิภา ไทรรอด และเพื่อนๆ สาขาวิชาการมัธยมศึกษา (กลุ่มการสอนภาษาไทย) ที่ให้ความคำปรึกษาและช่วยเหลือรวมทั้งเป็นกำลังใจให้ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

สุดท้ายผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกิตติ สิ้นสันธิเทศ คุณแม่สังวาลย์ สิ้นสันธิเทศ ผู้ให้ทุนทรัพย์และกำลังใจอันมีค่า กราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ทุกท่านผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ขอขอบคุณ คุณยุทธนา จิตบรรจง ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำงานวิจัยสำเร็จได้ด้วยดี

สาวิตรี สิ้นสันธิเทศ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	2
ความสำคัญของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม	7
ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม	7
ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม	7
การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม	8
ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก	10
พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก	13
การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม	16
งานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่าน เพิ่มเติม	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องตำนานเมืองลพบุรี	23
ความหมายของตำนาน	23
ตำนานเมืองลพบุรี	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลพบุรี	36
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	36
ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	36
จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	37
ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	38

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	38
ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	63
การวิเคราะห์ข้อมูล	63
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายของการวิจัย	67
สมมติฐานในการวิจัย	67
ขอบเขตของการวิจัย	67
วิธีดำเนินการวิจัย	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	70
สรุปผลการวิจัย	71
อภิปรายผลวิจัย	71
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	82
ภาคผนวก ก.	83
ภาคผนวก ข.	85
ภาคผนวก ค.	126
ภาคผนวก ง.	129
ภาคผนวก จ.	134
 ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์	 137

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการวิจัยในการทดสอบสมมติฐาน	57
2 การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80	65
3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรีก่อนสอนและหลังสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	65
4 สรุปค่าการประเมินความคิดเห็นของคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ	127
5 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี	130
6 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี จำนวน 50 ข้อ	132
7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับจากการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี	135

ภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาหาความรู้ เมื่ออ่านแล้วต้องรู้จักคิดพิจารณา การอ่านไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่จะเกิดจากการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะการอ่าน ซึ่งถือว่า เป็นทักษะทางภาษาด้านการรับรู้ที่สำคัญ เป็นการช่วยให้มนุษย์ได้เพิ่มพูนความรู้จากข้อเขียนของผู้รู้ในแต่ละสาขาวิชา สามารถสร้างความคิดรวบยอด วิเคราะห์และแก้โจทย์ปัญหา นักเรียนที่มีความสามารถทางการอ่านสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาต่างๆ สูงตามไปด้วย

ในปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมทักษะทางการอ่านนั้น ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปี การศึกษา 2548 ของโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี (2548: 4 – 5) พบว่า นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 3 ยังมีทักษะการอ่านอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ บันลือ พฤกษะวัน (2531: 4 – 5) กล่าวถึง ผลการวิจัยที่สมาคมส่งเสริมการอ่านแห่งประเทศไทยแถลงไว้ว่า เด็กวัย 15 – 25 ปี ยังมีทักษะการอ่านไม่ดีพอ

ปัญหาการอ่านในโรงเรียนนั้น มาจากการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยมาจากวิธีการสอนของครู ดังที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2522) กล่าวว่า เป็นเพราะวิธีสอนภาษาไทยของครู มักใช้วิธีซ้ำๆ ทำให้นักเรียนเกิดปัญหาในการอ่านหลายประการ ครูไม่แก้ปัญหอย่างจริงจัง จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เบญจา แสงมะลิ (2528) ที่ว่า คนไทยมีปัญหาการอ่านหนังสือ ดังนั้น จึงมีการรณรงค์เพื่อพัฒนาการอ่านขึ้น เพราะปัจจุบันหนังสือเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด แต่ปัจจุบันนักเรียนขาดทักษะการอ่าน ไม่มีนิสัยรักการอ่าน อ่านไม่ชัด อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ ครูผู้สอนควรพัฒนาการอ่านให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ไม่ควรละเลยที่จะฝึกฝนนักเรียน

จากปัญหาที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป็นปัญหาจะต้องเร่งแก้ไขพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้น เพราะการขาดทักษะการอ่าน ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนาตนเองและจะส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม ดังที่ รัชมี บุญญะสิทธิ์ (2530: 2) ได้สรุป ผลเสียของการขาดทักษะการอ่านไว้ว่า ถ้าประชากรอ่านหนังสือไม่ออก ย่อมเป็นการยากแก่การพัฒนาประเทศ

ดังนั้น หนังสือจึงมีบทบาท และมีความจำเป็นในการใช้เป็นเครื่องมือศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ได้แก่ หนังสือเรียนที่หลักสูตรสถานศึกษาบังคับใช้ ซึ่งความรู้ในหนังสือเรียนยังไม่กว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมอีก เช่น หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ่านประกอบ เพื่อส่งเสริมความรอบรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ให้ดีขึ้น ซึ่งครูส่วนใหญ่ไม่นิยมสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เนื่องจากต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งก่อให้เกิดความยุ่งยาก และลำบากใจแก่ครู ซึ่งถ้าครูสร้างหนังสือเพิ่มเติมมากขึ้น จะส่งผลดีแก่นักเรียนเป็นอย่างมาก ดังที่ หทัย ดันหยง (2529: 230) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นวัสดุการอ่านที่สำคัญสำหรับเด็ก เพราะสามารถเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้กว้างขวาง กว้างไกล นอกเหนือจากหนังสือเรียนรวมถึง จินตนา ไบกาซูยี (2522) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรได้กำหนดให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และแหล่งความรู้อื่นๆ ดังนั้น หนังสืออ่านอื่นๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียน เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นหนังสือที่ควรจัดหาไว้ในห้องสมุด หรือตามมุมหนังสือในห้องเรียน เพื่อให้เด็กมีโอกาสด้านอื่นเป็นการส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ ฉะนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐบาล หรือภาคเอกชนควรให้ความสนใจ และส่งเสริมให้มีการผลิตหนังสือสำหรับเด็กที่มีคุณภาพอย่างจริงจัง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ซึ่งเป็นตำนานเรื่องเล่าพื้นบ้านของจังหวัดลพบุรี ซึ่งนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ยังรับรู้ในเรื่องของตำนานเมืองลพบุรีลึกซึ้งไม่เพียงพอ ผู้วิจัยจึงพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรายวิชา ท. 32101 ภาษาไทย เพื่อที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน มีพัฒนาการทางการอ่าน มีหนังสือที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ เรื่อง เล่าของท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง เพื่อปลูกฝังค่านิยมและความภาคภูมิใจ ในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในท้องถิ่น และใช้เป็นสื่อในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ที่สร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และ หลัง การเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ที่ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยการอ่าน
3. เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้นำไปใช้ประกอบการสอนวิชาภาษาไทยในเนื้อหาสาระอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 23 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 1,051 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 45 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2.1 ตัวแปรที่ศึกษา

2.1.1 ตัวแปรต้น คือ การอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

2.2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องตำนานเมืองลพบุรี

2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยดำเนินการ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลา 18 คาบ ๆ ละ 60 นาที สัปดาห์ละ 3 คาบ

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหา 8 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 ตำนานสระแก้ว

หน่วยที่ 2 ตำนานเขาสมอคอน

หน่วยที่ 3 ตำนานเขาวงพระจันทร์

หน่วยที่ 4 ตำนานตำบลท่าหิน

หน่วยที่ 5 ตำนานพระเจ้าก่งจิ้น

หน่วยที่ 6 ตำนานศาลลูกศร

หน่วยที่ 7 ตำนานปรางค์ม่อม

หน่วยที่ 8 ตำนานเขาตากบยาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกระบวนการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เกิดความเข้าใจให้แจ่มชัดหรือขยายขอบเขตความเข้าใจให้กว้างและลึกซึ้งมากขึ้นเกี่ยวกับตำนานเมืองลพบุรี และมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดลพบุรี โดยมีขั้นตอนในการสร้าง คือ

1.1 สรุปรวข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตำนานเมืองลพบุรี

1.2 ศึกษาขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.3 ศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.4 นำหนังสือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและนำไปทดลองใช้กับ

นักเรียนกลุ่มย่อย เพื่อหาข้อบกพร่อง

1.5 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดผลการเรียนรู้ด้านความรู้

2. หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี หมายถึง หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับตำนานเมืองลพบุรี ซึ่งเป็นตำนานพื้นบ้านของจังหวัดลพบุรี และส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ฝึกทักษะการอ่าน และส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 8 หน่วย ได้แก่

หน่วยที่ 1 ตำนานสระแก้ว

หน่วยที่ 2 ตำนานเขาสมอคอน

หน่วยที่ 3 ตำนานเขาวงพระจันทร์

หน่วยที่ 4 ตำนานตำบลท่าหิน

หน่วยที่ 5 ตำนานพระเจ้าก่งจิ้น

หน่วยที่ 6 ตำนานศาลลูกศร

หน่วยที่ 7 ตำนานปรางค์ม่อม

หน่วยที่ 8 ตำนานเขาตากบยาย

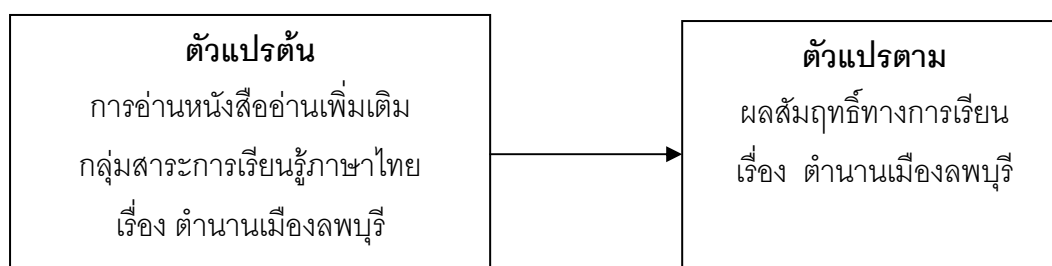
3. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด ระหว่างเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ไม่ต่ำกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ไม่ต่ำกว่า 80

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี หมายถึง ความสามารถในการด้านวิชาการที่นักเรียนได้จากการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี โดยวัดด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.3 การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.4 ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก
 - 1.5 พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก
 - 1.6 การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 1.7 งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลพบุรี
 - 2.1 ความหมายของตำนาน
 - 2.2 ตำนานเมืองลพบุรี
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลพบุรี
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.4 ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือเรียกอีกอย่างว่า หนังสืออ่านประกอบ มีผู้ให้ความหมายไว้คือ บันลือ พฤกษ์วัน (2524: 58 – 59) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า “หนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นวัสดุการอ่านประเภทหนึ่ง ที่ไม่ใช่แบบเรียนแต่เป็นหนังสือเพิ่มเติมที่เด็กสามารถเลือกอ่านได้ ทั้งในและนอกเวลาเรียน นักเรียนอาจใช้ได้หลายลักษณะ เช่น อ่านเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพื่อให้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กระทรวงศึกษาธิการ (2526) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเสริมการเรียนรู้ การค้นคว้าวิชาต่างๆ โดยรวบรวมเนื้อหาจากส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตร หรืออาจมีรายละเอียดเพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรเรียบเรียงให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของนักเรียน ส่วน จิตรลดา สุวัตติกุล (2526) ได้เพิ่มเติมว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการ แนะนำให้นักเรียนใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และฝึกทักษะการอ่าน เพิ่มความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือสารคดีหรือบันเทิงคดี สำหรับ สมร เจนจิระ (2527) ได้กล่าวถึง ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า เป็นหนังสือซึ่งกำหนดให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนการอ่าน และทำความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านด้วยตนเอง โดยอาศัยพื้นฐานความเข้าใจตลอดจนการวิเคราะห์ที่นักเรียนได้เรียนมาแล้วจากหนังสือแบบเรียน

ตามความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าสอดคล้องกันทั้งสิ้นซึ่งสรุปได้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นเป็นหนังสือที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ นอกเหนือจากหลักสูตร เหมาะสมกับวัย และความสามารถในการอ่านของนักเรียนเลือกอ่าน เพื่อเสริมความรู้ ประสบการณ์ เพิ่มทักษะการอ่าน อันเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนค้นพบตัวเอง

1.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสือเป็นสื่อที่จะทำให้มนุษย์รู้จักเข้าใจในสิ่งต่างๆ ทำให้ชีวิตก้าวหน้าและพัฒนาโลกได้ และสำหรับนักเรียนก็เช่นเดียวกัน เพราะวัยเรียนเป็นวัยที่เริ่มต้นที่จะศึกษาชีวิต และโลกตามที่ สุดใจ เหล่าสุนทร (2525: 111) ได้ให้ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า นักเรียนได้อ่านมาก จะเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความรู้กว้างขวางองงาม และ บุญเทือง สิงห์สี (2533) ก็ได้กล่าวถึงหนังสืออ่านเพิ่มเติมในแง่ของความสำคัญไว้ว่า ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกอ่านหนังสือตามความสามารถของคน คือ ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนให้หาความรู้ให้ทันเพื่อนได้ด้วยการอ่านหนังสือที่มีระดับความรู้ต่ำกว่าชั้นที่เรียน เสริมความรู้แก่นักเรียนที่เรียน

เก่งให้กว้างขึ้นด้วยการให้อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีระดับสูงขึ้นไป ซึ่งนอกจากจะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนรู้จักหาความเพลิดเพลินยามว่างด้วยการอ่านหนังสือ

จากข้อความข้างต้น สามารถสรุปลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมช่วยให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้ต่างๆ ปลูกฝังให้มีความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้นักเรียนมีอิสระในการเลือกอ่านหนังสือได้ตามความสามารถของตน ช่วยให้นักเรียนรู้จักหาความเพลิดเพลินยามว่างด้วยการอ่านหนังสือ

1.3 การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม จะต้องสร้างตามความสนใจในการอ่านของเด็กแต่ละวัย ดังที่ ฌมุล รัตตากร (2529) ได้กล่าวว่า ผู้เขียนต้องเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น ทราบความสนใจเกี่ยวกับการอ่านของวัยรุ่น รักการเขียนหนังสือ มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะเขียน มีจินตนาการ และความทันสมัยอยู่เสมอ

นอกจากนั้น จินตนา ใบกาชฎี (2534: 16) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ควรรู้สำหรับการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก สรุปได้ ดังนี้

1. เนื้อหา วัตถุประสงค์ชัดเจนเพียงเรื่องเดียว เรื่องชัดเจนไม่สับสนยุ่งยาก ความยากง่ายให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เนื้อหาสนุกสนานเพลิดเพลิน ตัวละครแสดงความเคลื่อนไหวใช้ตัวละครไม่มาก ใช้ภาพดำเนินเรื่องแทน ไม่มีบทบรรยายมากเกินไป
2. รูปแบบการเขียนเนื้อหา มีทั้งนิทาน นิยาย นิทานพื้นเมือง เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทละคร บทกวีเรื่อง เรียงความ รวมทั้งฉันท์ลักษณะทุกรูปแบบ จะมีเรื่องราวอยู่ด้วย และใช้รูปแบบอย่างเหมาะสมกลมกลืน อ่านเข้าใจง่ายและรู้เรื่องเร็ว
3. รูปภาพเป็นสิ่งสำคัญ เด็กเล็กควรมีรูปภาพ อาจเป็นภาพการ์ตูน คือ ภาพลายเส้น ภาพถ่าย หรือภาพวาดเหมือนจริง ภาพจะต้องเน้นภาพสี โดยเฉพาะเด็กเล็กๆ ภาพจะต้องชัดเจนถูกต้องไม่เลอะเลือน
4. ภาษาและสำนวนที่ใช้ง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ คำซ้ำช่วยในการเรียนภาษา ใช้ภาษาที่ถูกต้องตามอักขรวิธีภาษาไทย ไม่ใช่ภาษาเขียน
5. ขนาดตัวอักษร ตัวโต ชัดเจนไม่ใช่ตัวอักษรประดิษฐ์ ควรประมาณ $\frac{1}{2}$ ซม. หรือ 32.5 มม. – 24.3 มม.
6. รูปเล่ม ควรกะทัดรัด ไม่ใหญ่หรือเล็กเกินไป วัยเด็ก ป.1 – ป.4 ควรมีความหนา ระหว่าง 10 – 30 หน้า มีการจัดหน้าให้เหมาะสมกับรูปเล่ม
7. เทคนิคการเขียนเรื่องให้สนุกสนาน ให้ความสุขใจ เสริมสร้างจินตนาการ ในทางสร้างสรรค์ ให้ความรู้ หรือได้อารมณ์ที่พึงปรารถนา มีจุดคิดที่แน่นอน คำโครงเรื่อง

ชวนติดตาม ส่วนภาษาที่ตรงกับรสนิยมของเด็ก นอกจากนั้นควรตั้งชื่อเรื่องที่นำเสนอให้สั้นๆ มีความหมายสมบูรณ์ในตัว การสร้างฉาก ระยะเวลา ตัวละครเหมาะสม

รัฐจวน อินทรกำแหง (2517) ได้สรุปการเขียนหนังสือสำหรับวัยรุ่นว่า ควรเขียนด้วยความประณีต มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจและสติปัญญา เป็นวัยเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ สำหรับ ปราณี เชียงทอง (2526) ได้กล่าวว่า การสร้างหนังสือจะต้องคำนึงถึงความยากง่าย ความสามารถและความเหมาะสมในการอ่านของวัยรุ่น จะต้องเป็นเรื่องราวที่วัยรุ่นพอมีประสบการณ์ ใช้ภาษาง่ายๆ ตรงไปตรงมา ส่วน วรรณา บัวเกิด (2527) กล่าวถึงหนังสือสำหรับวัยรุ่นว่า ลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับวัยรุ่น ควรพิจารณาส่วนประกอบ 3 อย่าง คือ

1. รูปเล่ม วรรณา บัวเกิด (2527) กล่าวว่า รูปเล่มเป็นสิ่งแรกที่ดึงดูดความสนใจ เพราะก่อนจะอ่านเนื้อเรื่อง วัยรุ่นมักจะหยิบหนังสือที่มีรูปเล่มที่น่าสนใจก่อนเสมอ ลักษณะรูปเล่มที่เหมาะสมกับหนังสืออ่านประกอบของวัยรุ่นเฉพาะส่วนที่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่นจุดแรก ได้แก่ ขนาดและรูปลักษณะของหนังสือ ซึ่ง ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า “ควรให้เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยใช้สูตรสัดส่วน 4 : 3 เช่น 8 x 6 นิ้ว 4 x 3 นิ้ว 10 x 7.5 นิ้ว หรือสัดส่วน 1 : 0.62 ซึ่งถือว่า สมดุลและสวยงามที่สุด” วรรณา บัวเกิด (2527) ได้กล่าวถึงขนาดของหนังสือที่วัยรุ่นพอใจว่ามีขนาด 10 x 13 นิ้วและขนาด 5 x 8 นิ้ว ส่วน จินตนา ไบกาซูยี (2530) กล่าวถึงขอบข่ายของรูปเล่มหนังสือว่า “รูปเล่มหนังสือ ได้แก่ ปก กระดาษเนื้อใน การจัดหน้า ภาพประกอบ การพิมพ์ตัวหนังสือ ขนาดอักษร สีของภาพ การเว้นริมของกระดาษ การเข้าเล่ม เป็นต้น

2. เนื้อหา เป็นส่วนสำคัญของหนังสือ วัยรุ่นจะสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น หากได้อ่านหนังสือที่มีเนื้อหาง่ายต่อการเข้าใจ ดังที่ รัฐจวน อินทรกำแหง (2517) ได้กล่าวถึงความสนใจในการอ่านของวัยรุ่นว่า ความสนใจในการอ่านเป็นไปตามลำดับอายุ วัยรุ่นส่วนมากมีความสนใจไปในแนวเดียวกัน แต่สภาพสิ่งแวดล้อม สังคม บ้าน โรงเรียน เพื่อน มีอิทธิพลต่อการโน้มน้าวความสนใจในการอ่านของวัยรุ่น โดยเฉพาะการปลูกฝังความสนใจที่ได้รับอิทธิพลมาตั้งแต่เด็กๆ นอกจากนี้ วัยรุ่นยังไม่ชอบอ่านหนังสือที่หนาหรือใหญ่เกินไป ตัวหนังสือควรโปร่งตา ดำเนินเรื่องเร็ว รูปภาพไม่จำเป็นมากนัก เนื้อหาต้องสามารถให้แนวทางให้แนวทางแก่วัยรุ่นที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่ดีด้วยความมั่นใจ เป็นหนังสือที่ประสานรอยต่อระหว่างวัยได้ สุพัตรา ชุมเกตุ (2522) ปราณี เชียงทอง (2526) และ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีว่า ต้องมีการเขียน เนื้อหาสาระทางวิชาการให้ความสนุกสนานแปลกกว่าแบบเรียน แล้วแทรกความรู้และคำอธิบายลงไป เนื้อหาตรงกับความสนใจของวัยรุ่นและสามารถ

ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการได้

3. การใช้ภาษา รัญจวน อินทรกำแหง (2517) กล่าวว่า การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับวัยรุ่นนั้นควรใช้ภาษาที่รัดกุม ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ส่วน ปราณี เชียงทอง (2526) ได้กล่าวเสริมว่า หนังสืออ่านประกอบที่เหมาะสมกับวัยรุ่น จะต้องใช้ภาษาง่ายๆ ตรงไปตรงมา และ ณรงค์ ทองปาน (2526) ได้ย้ำว่า คำที่ใช้ควรมีความยากง่ายเท่ากับหนังสือแบบเรียน ในระดับชั้นที่เรียน

ส่วน ลมูล รัตตากร (2529) ได้เสนอแนะว่า หนังสือสำหรับวัยรุ่นจะต้องมีเนื้อหาสาระ ไม่มากจนเกินความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการอ่าน สรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นจะต้องสร้างให้มีเนื้อหาสาระทางวิชาการให้ความสนุกสนานแปลกกว่าแบบเรียน หนังสือไม่หนาหรือใหญ่เกินไป ตัวหนังสือโปร่งตา ดำเนินเรื่องเร็ว รูปภาพไม่จำเป็นมากนัก เนื้อหาตรงกับความสนใจและสามารถสร้างจินตนาการได้

1.4 ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527 : 4 – 21) กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการทั่วไปในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสือเด็ก จากหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก เพื่อดูแนวทางจัดทำหนังสือ ทั้งโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง วิธีเขียน ภาษาที่ใช้ ลักษณะดีเด่น และจุดบกพร่องของหนังสือแต่ละเล่มและศึกษาผลงานของนักเขียนหนังสือสำหรับเด็กที่มีชื่อเสียง

2. เขียนโครงเรื่อง เนื้อเรื่อง ตั้งชื่อเรื่อง กำหนดแก่นของเรื่อง เมื่อเขียนเสร็จแล้ว อาจนำไปเล่าหรือไปให้เด็กอ่าน เพื่อจะได้ทราบความคิดเห็นของเด็กว่าชอบหรือไม่เพียงใด ถ้าเด็กชอบก็แสดงว่า เรื่องที่เขียนน่าจะใช้ได้ และถ้าเด็กไม่ชอบก็ให้เด็กวิจารณ์แล้วนำไปแก้ไข

การเขียนบทสคริปต์ เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากเค้าโครงเรื่อง หรือเนื้อเรื่องย่อมาเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่องและรูปภาพ โดยบอกแต่ละหน้าของหนังสือตั้งแต่หน้าปก ใ้บรองปกหน้า

3. ปกใน จนถึงหน้าสุดท้ายจะมีภาพ และคำบรรยายอย่างไรบ้าง เป็นภาพเกี่ยวกับอะไร และคำบรรยายจะเขียนว่าอย่างไร อยู่ส่วนใดของหน้าหนังสือ เริ่มตั้งแต่หน้าปกเป็นต้นไป

4. การทำดัมมี่ คือ การทำหนังสือจำลองสำหรับเด็กที่จะทำขึ้นมา อาจจะทำเป็นเล่มเล็กๆ ก็ได้ แล้วนำรายละเอียดจากบทสคริปต์มาเขียน และวาดรูปลงไป ดัมมี่ ตั้งแต่ปก จนถึงหน้าสุดท้าย วาดภาพและเขียนคำบรรยายให้กับบทสคริปต์ สำหรับการวาดภาพนั้น ถ้าวาดไม่ได้ก็ให้เขียนเป็นวงกลมแทน และบอกว่า เป็นภาพอะไรก็ได้

5. การทำรูปเล่ม คือ การทำหนังสือจริงๆ ได้แก่ การวาดภาพ คำบรรยาย รวมทั้งการวางหน้า การจัดภาพ ของหนังสือให้เหมาะสม โดยดูจาก ดั้มมี สำหรับขนาดของรูปเล่ม มีหลายขนาดที่นิยม คือ ขนาดเล็ก 13 x 18.5 เซนติเมตร หรือ 16 หน้ายก ขนาดกว้าง 14.6 x 21 เซนติเมตร หรือ 16 หน้ายกใหญ่ ลักษณะรูปเล่มจะวางในแนวนอนหรือแนวตั้งก็ได้ การเย็บเล่มจะเย็บจากตรงกลางหนังสือหรือเย็บข้าง

6. การตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้น น่าติดตาม และทำให้เดาได้ว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนที่เด็กติดใจ ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งหรือเทคนิคหนึ่ง ต้องตั้งชื่อให้เด็กเกิดภาพพจน์

กฎหมายพร นิติยประภา (2534: 92 – 95) เสนอแนะขั้นตอนการทำหนังสือสรุปได้ว่า

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสือสำหรับเด็ก โดยศึกษาจากหนังสือที่ชนะการประกวด หาความรู้จากตำรา เอกสารต่างๆ ผลงานวิจัย ความสนใจในการอ่านของเด็ก ลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ ผลงานของนักเขียนต่างๆ เข้าศึกษา อบรม สัมมนา เกี่ยวกับการสร้างหนังสือ ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ เนื้อเรื่องที่เขียน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

2. เลือกเนื้อหา อาจนำเนื้อเรื่องมาจากสภาพของท้องถิ่น หรือมาจากหลักสูตร นอกจากนี้ ยังสามารถหาเนื้อหาได้จากการศึกษาความสนใจ และความต้องการอ่านของเด็กวัยต่างๆ และต้องตัดสินใจให้แน่นอนว่า จะเขียนให้เด็กวัยใดอ่าน เพราะเนื้อหาสาระ บทสนทนา ภาษาที่ใช้และตัวละคร ต้องให้สมจริงกับวัยของเด็ก

3. เขียนโครงเรื่อง ก็คือ การวางแผนเบื้องต้นโดยการเขียนหัวข้อเรื่องตามขั้นไว้ก่อน เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างมีระบบระเบียบตามลำดับขั้นไม่สับสน เมื่อลงมือเขียนเรื่องให้สมบูรณ์ผู้เขียนอาจเปลี่ยนแปลงโครงเรื่องได้ตามความเหมาะสม การเขียนโครงเรื่องแบ่งออกเป็น 2 แบบ

3.1 การเขียนโครงเรื่องหนังสือสารคดีสำหรับเด็ก คือ การเขียนหัวข้อเรื่องตามลำดับขั้น แบ่งบท ให้ทราบว่าหนังสือเรื่องนี้มีกี่บท แต่ละหัวข้อเรื่องอะไรบ้าง ซึ่งเปรียบเสมือนหน้าสารบัญของหนังสือนั่นเอง เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการเขียนเนื้อหาต่อไป

3.2 การเขียนโครงเรื่องหนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก คือ การเขียนเนื้อเรื่องย่อให้เห็นว่าเนื้อเรื่องเป็นไปในแนวใด มีตัวละครเช่นไร มีใครบ้าง มีการดำเนินเรื่องอย่างไร จบอย่างไร เป็นการเขียนสั้นๆ ข้อสำคัญ คือ จะต้องมีความยาวของเรื่องหรือสาระแนวคิด โครงเรื่องมีส่วนสำคัญต่อเนื่องกันดังนี้ เริ่มจุดเริ่มต้น เนื้อหาการดำเนินเรื่อง และจุดจบของเรื่อง

4. เนื้อเรื่องย่อ เป็นการเขียนเพื่อบอกใจความสำคัญของเรื่อง

5. การเขียนบทสคริปต์ เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากเค้าโครง หรือเนื้อเรื่องย่อ

มาเขียนบอกขั้นตอนเนื้อเรื่อง โดยบอกแต่ละหน้าของหนังสือตั้งแต่หน้าปกจนถึงหน้าสุดท้ายเป็นอย่างไร การเขียนบทสคริปต์นี้จะเป็นแนวทางในการจัดวางภาพและรูปเล่มของหนังสือได้ว่าหนังสือเรื่องนี้ในแต่ละหน้าจะมีภาพอะไรบ้าง คำบรรยายอะไรบ้าง และมีกี่หน้า

6. การทำ ดัมมี่ คือ การทำหนังสือจำลองของหนังสือเด็กที่จะทำขึ้นมาอาจนำรายละเอียดที่ได้จากการเขียนบทสคริปต์นำมาเขียนและวาดรูปประกอบ

7. การทำรูปเล่ม คือ ทำหนังสือจริงๆ ได้แก่ วาดภาพ คำบรรยาย การวางหน้า การจัดภาพให้เหมาะสม สำหรับขนาดของรูปเล่มมีหลายขนาดที่นิยม คือ ขนาดเล็ก 13.0 x 18.5 เซนติเมตร หรือ 16 หน้ายก ขนาดกว้าง 14.6 x 21.0 เซนติเมตร หรือหน้ายกใหญ่ ลักษณะรูปเล่มมี 2 ลักษณะ คือ แบบแนวดิ่งและแบบแนวนอน การเย็บเล่มได้ 2 วิธี คือ เย็บข้าง โดยเรียงหน้าแล้วเจาะรูข้างๆ 3-4 และเย็บตรงกลางหนังสือ

8. การตั้งชื่อเรื่องที่น่าสนใจ น่าตื่นเต้น น่าติดตามอ่าน และทำให้เดาได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร รู้จักใช้ถ้อยคำสำนวนที่ชวนติดใจ ซึ่งเป็นกลวิธีอย่างหนึ่ง ต้องตั้งให้เด็กเกิดภาพพจน์ ซึ่งมีขบวนการตั้งดังนี้ ตั้งจากชื่อตัวละครของเรื่อง จำนวนตัวละคร เนื้อเรื่อง สถานที่ และจากลักษณะรูปร่างหนังสือ

รศพร ชังธาดา (2531) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กสรุปได้ ดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก
2. จัดวางโครงเรื่อง
3. เขียนบทตามโครงเรื่องที่วางเอาไว้
4. จัดสร้างภาพประกอบและคำบรรยาย
5. จัดทำต้นฉบับ
6. จัดทำรูปเล่มให้สวยงาม

ขั้นตอนในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้น มีความยุ่งยาก ซับซ้อน ผู้ที่จะทำหนังสือสำหรับเด็กได้ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความละเอียด รอบคอบ ใจเย็น มีความพยายาม และมีใจรัก ฉะนั้นก่อนลงมือจัดทำ หรือลงมือสร้างจะต้องมีการเตรียมงาน และวางแผนไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี ตั้งแต่การศึกษาค้นคว้า วางโครงเรื่อง จัดทำต้นฉบับ จัดทำรูปเล่ม และภาพประกอบ

จากข้อความข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการสร้างหนังสือสำหรับเด็กควรเป็นโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน สนุก สมเหตุสมผล ไม่นั่นหนักทางความรู้จนเกินไป เพื่อนักเรียนจะได้ติดตามอ่านตลอดเรื่อง และควรสร้างให้มีเนื้อหาและถ้อยคำภาษาที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ หรือให้ความง่ายตรงกับระดับชั้นของนักเรียน สำหรับรูปเล่มในการจัดพิมพ์นั้น อาจทำได้ทั้งรูปแบบแนวดิ่งและรูปแบบแนวนอน แต่หากจะให้ดึงดูดความสนใจแล้ว ควรให้มีรูปลักษณะที่แปลก

เราความสนใจได้ดี

1.5 พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2534: 61 – 64) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กว่า กลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา (ตอนต้น: 12 – 14 ขวบ) หรือก่อนวัยรุ่น กลุ่มนี้เป็นวัยที่เริ่มย่างเข้าสู่ความเป็นวัยรุ่นอย่างจริงจัง จะเห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อเด็กอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาการเชื่อมต่อระหว่างเด็กและวัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งในด้านร่างกายโดยเฉพาะอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับรูปร่าง ขนาด และเสียง รวมทั้งอารมณ์จิตใจและอุปนิสัย ใจคอ ตลอดจนความชอบและความถนัดต่างๆ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นจะเห็นอย่างชัดเจน

ด้านร่างกาย เด็กหญิงและเด็กชายจะมีการเปลี่ยนแปลงแสดงความแตกต่างทางเพศอย่างเห็นได้ชัดเจน เด็กผู้ชายเสียงจะแตก น้ำเสียงจะเริ่มห้าวขึ้น แขนขาเริ่มยาวแก่งก้าง เริ่มมีกล้ามเนื้อ อวัยวะเพศเริ่มขยาย ตัวใหญ่ขึ้น และเริ่มมีสุจิ มีขนตามตัวในบางที่ เด็กหญิงเริ่มมีหน้าอกใหญ่ขึ้นและมีรอบเดือน สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ เด็กรับประทานอาหารและนอนมากขึ้น

ด้านอารมณ์ ความรู้สึกในตัวเอง เด็กจะเริ่มสับสนในความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะร่างกายที่เติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ แต่จิตใจยังเป็นเด็ก จึงเกิดความกังวล เกิดอารมณ์หุนหัน ซ้ำคิด ใจน้อย อ่อนไหว ขี้รำคาญ แสวงนอน ชอบโต้เถียง โต้แย้ง มีการแสดงออกทางอารมณ์ ทำตามอารมณ์ของตัวเองมากขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ

ด้านสังคมนั้น เด็กเริ่มสนใจเพื่อนฝูงมากขึ้น ต้องการให้เพื่อนยอมรับตนเข้ากลุ่ม ชอบรับเอาค่านิยม ความคิด และพฤติกรรมของเพื่อนๆ มาเป็นตัวอย่าง ดังนั้น ความสัมพันธ์กับเพื่อนจึงมีมากกว่าความสัมพันธ์ต่อพ่อแม่ เช่นเดียวกันเมื่ออยู่ที่โรงเรียน จะเชื่อครู และเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ สำหรับด้านสติปัญญานั้น เด็กเริ่มเลือกและสนใจเฉพาะสิ่งที่ตนพอใจ และส่วนใหญ่จะตามเพื่อน มีความสังเกตเพิ่มขึ้น ชอบทดลองด้วยตนเองเพื่อแสวงหาคำตอบ อยากรู้ อยากเห็น แต่บางครั้งกล้าทำบางครั้งก็ไม่กล้าทำ

ความสนใจ ในระยะนี้ทั้งสองเพศเริ่มแสดงความแตกต่างในสิ่งที่ชอบไม่เหมือนกัน เด็กหญิงจะเข้ากลุ่มเพศหญิงเดียวกันที่มีอุปนิสัยและความชอบเหมือนๆ กัน ในขณะที่เด็กชายจะเลือกเพื่อนชายที่ชอบกิจกรรมเหมือนๆ กัน เช่น บางกลุ่มชอบเล่นกีฬา ดนตรี หรืออ่านหนังสือ หรือบางกลุ่มสนใจในการเรียนเป็นเด็กเรียน หรือบางกลุ่มชอบเที่ยวกลายเป็นเด็กเที่ยวไป

กลุ่มเด็กชายจะสนใจกีฬาที่เล่นเป็นทีม มีกติกากฎเกณฑ์ มีการแข่งขัน เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล วอลเลย์บอล บางกลุ่มชอบประดิษฐ์ค้นคว้า เครื่องมือวิทยาศาสตร์ หรือของเล่นจากไฟฟ้า วิทยุ ชอบอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการค้นคว้า ทดลอง กำลังภายใน การ์ตูน การผจญภัย ชีวิตประวัติ เพศศึกษา ชอบดูภาพยนตร์ตื่นเต้น ผจญภัย ดลก ขึ้นชอบเพลงของ

นักร้องคนโปรด ชอบฟังเพลงทางวิทยุและเทป ส่วนรายการโทรทัศน์ชอบรายการเพลง การเต้นรำ กีฬา เกมทายปัญหา เป็นต้น

กลุ่มเด็กผู้หญิง ชอบดูกีฬามากกว่าจะเป็นผู้เล่น สนใจสิ่งประดิษฐ์และการฝีมือ สนใจการ แต่งกาย ชอบอ่านหนังสือโรแมนติก คอลัมน์ข่าว เรื่องสั้นๆ จากหนังสือพิมพ์ นิยายสาร วารสารของเด็กและวัยรุ่น ชอบเก็บสะสมภาพเกี่ยวกับสวยๆ งามๆ ภาพดารา และ นักร้องที่ชื่นชอบ ชอบฟังดนตรีดูภาพยนตร์เบาๆ ที่สนุกสนานและตลก รายการทีวีที่ชอบ คือ เพลง เกม หนังสือ และละครชีวิตที่ไม่เคร่งเครียด มีลักษณะเป็นแนวกระจุกกระจิม หรือเรื่องราว ใน ครอบครัว

กลุ่มวัยรุ่นเรียนมัธยมศึกษา (ตอนต้น: 15 – 18 ขวบ) หรือ กลุ่มวัยรุ่น ในช่วงนี้เด็กกลุ่มนี้ เริ่มปรับสภาพความเปลี่ยนแปลงได้บ้างแล้ว แม้บางคนจะยังคงมีความเปลี่ยนแปลงอยู่อีก แต่ ความเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่จะเป็นไปและต่อเนื่องจากช่วงวัยก่อนวัยรุ่น ซึ่งอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น

ด้านร่างกายนั้น ความเจริญเติบโตด้านความสูงยังคงมีอยู่ จนกระทั่งอายุได้ 18 ปี โดยเฉลี่ยความสูงจะหยุดลง ขนาดของอวัยวะต่างๆ ยังคงเปลี่ยนแปลง เพื่อแสดงความ แตกต่างทางเพศออกมาอย่างเด่นชัด เด็กชายจะเริ่มมีลักษณะเป็นชายหนุ่มขึ้น กล้ามเนื้อแขนขา จะขยายออก ตะโพกมีเนื้อหนังมากขึ้น มีขนรักแร้และที่อวัยวะสืบพันธุ์ เสียงเริ่มเป็นหนุ่ม หูม ไม่แหบแตกพร่าห้าวๆ เหมือนเดิม เริ่มผื่นเปื่อย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดจากภาวะร่างกาย และฮอร์โมน จึงเป็นไปอย่างรุนแรงมาก เด็กผู้หญิงก็เช่นเดียวกัน หน้าอกจะขยายโตจนต้องใส่เสื้อ ขึ้นในชนิดยกทรง ตะโพกและแขนขาเริ่มกลมกลึง อ่อนช้อย สละสลวย เป็นหญิงสาวมากขึ้น เริ่ม รักสวยรักงาม เลือกล้างตัวเองดูแลเอาใจใส่ร่างกายมากขึ้น กิริยาท่าทางเริ่มมีจริตแสดงความเป็น สาว รู้จักเอียงอายหน้าแดงเมื่อถูกชม

ด้านอารมณ์นั้น ยังคงความสับสนวางตนเองไม่ถูกกว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเป็นวัยรุ่น ดี บางครั้งปฏิบัติตนดังผู้ใหญ่ ไม่ต้องการให้มีการอบรมสั่งสอน แต่ต้องการให้มีการดูแลเอาใจใส่ ให้ความรักและความช่วยเหลือ มีความอ่อนไหว ซ้ำคิด ใจน้อย ง่าย มีความกังวล และความ กลัว เช่น กลัวรูปร่างตนเองไม่หล่อไม่สวย กลัวการเรียนไม่ดี กลัวสอบตก กลัวสอบเอนทรานซ์ ไม่ติด กลัวไม่มีเพื่อนหรือเพื่อนไม่รัก เข้าสังคมไม่ได้ เผชิญหน้ากับเพื่อนต่างเพศไม่เป็น ไม่ชอบ การดำเนิน หรือไม่ชอบการล้อเลียนเรื่องเพื่อนต่างเพศ โกรธง่ายและระบับความโกรธไม่ได้ มัก แสดงออกอย่างรุนแรง ทั้งท่าทาง คำพูดและการกระทำ ไม่ค่อยยอมรับฟังเหตุผล มีความหงุดหงิด ง่าย ธรรมชาติที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลดังได้กล่าวมานี้

ด้านสังคม เพื่อน โรงเรียน และครูผู้สอนยังคงเป็นแบบอย่างที่ดีที่เด็กวัยนี้ยึดเป็นตัวอย่างและเชื่อถือมากกว่าพ่อแม่ และญาติพี่น้องในครอบครัว วัยนี้เป็นวัยของการศึกษาหาความรู้จากโรงเรียน และจากการศึกษานอกระบบต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ล้วนมีบทบาทต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็กมาก เพราะเด็กวัยนี้ให้ความสนใจต่อสังคมแวดล้อมมากนั่นเอง ในวัยนี้ แม่เด็กจะเริ่มแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ก็ยอมรับกติกาและระเบียบของสังคม ของหมู่คณะ รักเพื่อน รักโรงเรียน รักสี รักคณะ รักสถาบันอย่างรุนแรง รู้จักเสียสละเพื่อเพื่อนฝูงและครอบครัว สนใจสังคมภายนอกมากขึ้น

ความสนใจ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะแสดงความชอบเฉพาะของตนออกมา มาก เริ่มสนใจเพื่อนต่างเพศ แต่เมื่อเข้ากลุ่มทำกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมเสริม จะชอบเลือกเข้ากลุ่มเพศเดียวกัน การเล่นกีฬาแยกเล่นตามลักษณะเพศ และตามลักษณะกีฬาที่ตนชอบ โดยเฉพาะกีฬาที่ต้องการทักษะ ความคล่องแคล่วทางร่างกายและจิตใจ การเลือกเรียนวิชาเป็นไปตามความถนัดและความชอบส่วนตัวมากขึ้น อีกทั้งยังอาจจะเกิดจากแรงบันดาลใจที่ได้เห็นตัวอย่างการประกอบอาชีพนั้นๆ แต่บางคนก็เลือกตามเพื่อนๆ ปะปนกันไป ความถนัด หรือความสามารถเฉพาะด้าน เช่น กีฬา ดนตรี คำนวณ การทดลองวิทยาศาสตร์ การวาดภาพ ความถนัดทางภาษา การแต่งเรื่อง เขียนเรื่อง ของแต่ละคนเริ่มแสดงออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งควรจะได้รับส่งเสริมให้หาความรู้และทักษะการปฏิบัติเพิ่มขึ้น บางคนอาจจะหารายได้จากความถนัดหรือความสามารถพิเศษนี้ได้ ด้วยเหตุที่วัยนี้ชอบแสดงความเด่นเพื่อเรียกร้องต่อสังคม และบางครั้งชอบใช้ความรุนแรงแทนเหตุผล ดังนั้น ความชอบของกลุ่มนี้จึงมุ่งไปที่ดารา หรือนักร้อง หรือวีรบุรุษที่ตนชื่นชอบ และมีบุคลิกภาพคล้ายคลึงกับกลุ่มของตนเองมาก แต่อย่างไรก็ตามความชอบอุปนิสัย และบุคลิกภาพของเด็กวัยนี้ มีความแตกต่างไปตามเพศ พื้นฐานฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมเป็นส่วนประกอบสำคัญ

ความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กวัย 12 – 18 ปี

ลมูล รัตตากร (2529 : 19 – 34) ได้สรุปจากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจและแนวการอ่านหนังสือของนักเรียนอายุ 13 – 18 ปี ในโรงเรียนรัฐบาลทั่วประเทศพบว่า ความสนใจและแนวการอ่านของนักเรียนชายและหญิง นักเรียนชายและหญิงสนใจเรื่องต่อไปนี้มากเหมือนกัน กัน คือ

1. เกร็ดความรู้สั้นๆ รวมในเล่มเดียวกัน
2. ความรู้ทั่วไป
3. การเรียนรู้ การจำ การลืม และการทดสอบเชาวน์

4. การคิดค้นหาเหตุผล
5. พุทธศาสนา
6. การศึกษา การเรียนการสอนตามหลักสูตรในโรงเรียน วิทยาลัย และ

มหาวิทยาลัย

7. นิทานตลกขบขัน
8. นิทานที่เป็นตำนานของแต่ละท้องถิ่น
9. นิทานเรื่องสัตว์
10. ไวยากรณ์ภาษาต่างๆ
11. คณิตศาสตร์
12. ดาราศาสตร์
13. การเปลี่ยนแปลงของพื้นโลก พื้นน้ำ อากาศ รวมทั้งการพยากรณ์

อากาศ

14. วิศวกรรมศาสตร์
15. การประดิษฐ์เครื่องแต่งกายและการออกแบบ
16. การรักษาพยาบาล การป้องกันโรคและการใช้ยารักษาโรค
17. การขับร้อง การร้องเพลงรวมเนื้อเพลง
18. นวนิยาย ประวัติศาสตร์
19. การท่องเที่ยวเพื่อหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์
20. การรวบรวมแผนที่
21. ประวัติบุคคลสำคัญในสาขาวิชาต่างๆ
22. สงคราม

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความสนใจในการอ่านของเด็กในระดับมัธยมศึกษา เด็กในวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการผจญภัย วีรบุรุษ วีรสตรี ชีวประวัติ ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ รวมถึงเรื่องตำนานในท้องถิ่นของตนเองที่เป็นเรื่องใกล้ตัว

1.6 การประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หทัย ตันหยง (2529: 91 – 95) ได้กล่าวถึง หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่า และการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับเด็กว่า จะต้องพิจารณารายละเอียดของโครงเรื่อง และสาระแนวคิดของเรื่องไว้ ดังนี้

1. โครงเรื่อง ควรเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่เกิดจาก คำการณ์ที่มีจินตนาการ ประสบการณ์ชีวิตที่ได้ผ่านพบ สิ่งประทับใจที่เกิดขึ้นในชีวิต เรื่องราวที่มีเค้าเดิมมาปรุงแต่ง

อุปติการณ์ธรรมชาติสิ่งแวดลอม และเหตุจูงใจหรือบันดาลใจต่างๆ เป็นเนื้อหาให้ดำเนินเรื่อง ซึ่งมีตัวละครแสดงบทบาทอยู่ในเหตุการณ์ด้วยสภาพชีวิตที่มีข้อขัด เนื้อหาสาระ ปมปัญหา มโนทัศน์ เข้มข้นหรือคลี่คลายไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง เพื่อสร้างให้สนุกและจบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. สาระแนวคิด คือ แก่นแท้ของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไรและให้แนวคิดอะไร แก่นของเรื่องประกอบด้วยแก่นแห่งทรรศนะ อารมณ์ พฤติกรรม และสภาพเหตุการณ์ ซึ่งมีแนวโน้มไปตามลักษณะปรัชญาชีวิตของผู้เขียน เป็นคตินิยม เช่น จิตนิยม สัจนิยม วัตถุนิยม เป็นต้น สาระแนวคิดในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะ ตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียว และจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

วิริยะ สิริสิงห (2524: 82) ให้หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าหนังสือเด็กไว้ ดังนี้

1. มีจุดคิดที่แน่นอน
2. คำโครงเรื่องติดต่อกันจนเด็กติดตามได้อย่างสนุกสนาน
3. สำนวนภาษา สำคัญมาก ควรให้ถูกต้อง มีศิลปะการเขียนและเขียนได้ตรงรสนิยมของเด็ก
4. การจัดรูปเล่มเหมาะสมสวยงามดี
5. ภาพประกอบถือว่าสำคัญที่สุดจะขาดไม่ได้และภาพจะต้องตรงกับเนื้อหาเรื่องด้วย

6. ตรงตามความสนใจ ความนิยม และพื้นความรู้ของเด็กในแต่ละระดับ

ปราณี เชียงทอง (2526: 80) และ ถวัลย์ มาศจรัส (2539: 88) ได้กล่าวถึงการประเมินคุณค่าหนังสือว่า ควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

1. เนื้อเรื่อง ต้องถูกต้องตรงความเป็นจริง ข้อเท็จจริงต่างๆ ต้องถูกต้องวันสำคัญ สูตรสมการต่างๆ ที่กล่าวถึงในเรื่องต้องถูกต้อง เชื่อถือได้
2. วิธีเขียน ควรใช้ถ้อยคำสำนวน และศัพท์ที่เหมาะสมกับความรู้ และความสามารถของเด็ก ให้อ่านเข้าใจได้ง่าย สำนวนภาษาเหมาะสมแก่เด็ก อธิบายเรื่องทุกอย่างชัดเจนเป็นไปตามลำดับความยากง่าย ไม่วกวน การเขียนควรคำนึงถึงการให้เด็กอ่านเข้าใจง่าย และน่าอ่านเป็นสำคัญ
3. รูปเล่มภายนอก เป็นที่จูงใจ มีภาพประกอบ ถ้าเป็นภาพวาดต้องให้ถูกต้องตรงความเป็นจริง แผนที่ แผนภูมิ จำเป็นสำหรับหนังสือบางประเภท
4. ประโยชน์ที่เด็กควรจะได้รับ ควรตั้งคำถามในการประเมินคุณค่า ดังต่อไปนี้

4.1 เนื้อเรื่องส่วนใดตรงกับหลักสูตรที่เด็กต้องเรียนในโรงเรียนหรือไม่ พอที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ลึกซึ้งหรือเพื่อสนองความอยากรู้ และความสนใจทั่วไป

4.2 เนื้อเรื่องในเล่มช่วยยั่วยุให้เด็กอยากอ่าน และอยากแสวงหาความรู้ เพิ่มเติมต่อไปอีกหรือไม่ มีบรรณานุกรมท้ายบท หรือท้ายเล่มเพื่อเป็นการเสนอแนะทางการอ่าน และค้นคว้าเพิ่มเติมแก่เด็กหรือไม่

ในการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม พอจะสรุปการพิจารณาหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้เป็น 3 ประการ

1. ด้านเนื้อหา ควรมีความง่ายเหมาะสมกับวัย และตรงกับความสนใจของเด็ก ให้ข้อเท็จจริง ถูกต้อง เนื้อเรื่องส่งเสริมความรู้และจินตนาการ

2. ด้านการเขียน ใช้ภาษาที่ง่าย ชัดเจน เหมาะสมกับวัยและความเข้าใจของเด็ก เขียนได้ถูกต้องตรงกับรสนิยมของเด็ก การเสนอเรื่องน่าสนใจเร้าผู้อ่านให้พึงพอใจ ตั้งแต่ต้นจนจบ

3. ด้านลักษณะรูปลักษณ์ ควรมีภาพประกอบ ซึ่งนับว่า เป็นหัวใจของหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ซึ่งจะช่วยให้ความสนใจเด็กได้ดี ตัวพิมพ์ชัดเจน ขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับวัย รูปลักษณ์สวยงาม ชวนให้น่าหยิบอ่าน การเย็บเล่มคงทน แข็งแรง

สมหมาย เชื้อพงศ์ (2538: 34 – 35) ได้สรุปเกณฑ์การประเมินคุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านประเภทสาระบันเทิง ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะของหนังสือ ประกอบด้วย ลักษณะรูปลักษณ์และลักษณะภาพประกอบ

1.1 ลักษณะรูปลักษณ์ ได้แก่ การทำรูปลักษณ์ สีและการออกแบบปก คุณภาพกระดาษขนาด และสีของตัวอักษร จำนวนหน้า ศิลปะการจัดหน้า

1.2 ลักษณะภาพประกอบ ได้แก่ ลักษณะความชัดเจนของภาพเป็นสีหรือขาวดำ ลักษณะความสมจริงเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่าย ขนาดและสีเส้นของภาพ จำนวนภาพ ความเหมาะสมในการเรียนการสอน คำอธิบายประกอบภาพ

2. ด้านคุณภาพของหนังสือ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา การใช้ภาษา และแนวคิด

2.1 เนื้อหาวิชา ได้แก่ เนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตร วิธีการเสนอเรื่อง ลำดับความง่ายง่าย เอกภาพความกลมกลืน การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับระดับและวัยของผู้อ่าน การคลี่คลายปมปัญหาต่างๆ เป็นการเสนอแนะแก่ผู้อ่าน

2.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องตามแบบแผน ทางหลักภาษา ความชัดเจนของถ้อยคำ ใช้คำศัพท์เหมาะสม การเว้นวรรคตอนถูกต้อง เหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง

2.3 แนวคิด ได้แก่ แก่นแท้ของเรื่องนั้นๆ ว่า เป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไร มีลักษณะตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งมโนทัศน์ เพียงมโนทัศน์เดียวและต้องมีจุดประสงค์เป็นไปในแนวสร้างสรรค์

สรุปการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่น จะต้องใช้ภาษาที่รัดกุม ไม่เยิ่นเย้อ เช่น ไม่ใช้คำว่าใหญ่โตมหึมา แต่ให้ใช้คำว่าใหญ่โตเท่านั้น ถ้อยคำภาษาง่ายต่อการทำความเข้าใจตรงไปตรงมา เช่น คำว่ากิน หรือรับประทาน ไม่ใช้คำว่าเสวย มีความยากง่ายตรงกับระดับชั้นที่เรียน เช่น ใช้คำศัพท์ที่อยู่ในระดับความรู้ของนักศึกษา

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่น จะต้องพิจารณาถึงลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับวัยรุ่นตามที่ รัญจวน อินทรกำแหง (2517) สุพัตรา ชุมเกต (2522) ปราณี เชียงทอง (2526) ณรงค์ ทองปาน (2526) ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527) วรรณา บัวเกิด (2527) จินตนา ใบกาชฎี (2530) และ ลมุล รัตตากร (2529) เขียนไว้ ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. รูปเล่ม รูปเล่มจะเป็นสิ่งแรกที่วัยรุ่นให้ความสนใจเป็นพิเศษ หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับวัยรุ่นจึงควรมีลักษณะ ดังนี้

- 1.1 รูปเล่ม ภายนอก สวยงาม สะดุดตา
- 1.2 ขนาดของหนังสือ มีความสมดุล สวยงาม ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น
- 1.3 กระดาษมีคุณภาพดี
- 1.4 ตัวอักษร และการพิมพ์ชัดเจน
- 1.5 การจัดตัวอักษรสมดุลกับหน้ากระดาษ ไม่แน่นจนเกินไป ในแต่ละหน้า
- 1.6 ภาพประกอบ สวยงามมีเท่าที่จำเป็นและสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
- 1.7 การเข้าเล่ม คงทนถาวร แข็งแรง

2. เนื้อหา เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของหนังสือ หนังสือที่มีคุณค่าจะต้องมีส่วนประกอบของเนื้อหาที่มีลักษณะ ดังนี้

- 2.1 เนื้อหาตรงกับความสนใจของวัยรุ่น
- 2.2 มีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถในการอ่านของวัยรุ่น
- 2.3 เนื้อหาไม่มากหรือน้อยจนเกินไป
- 2.4 ดำเนินเรื่องอย่างรวดเร็ว เข้าใจชวนให้อยากติดตามอ่านต่อไป

2.5 เนื้อเรื่องมีความต่อเนื่องและเป็นไปตามลำดับ

2.6 มีเนื้อหาสาระทางวิชาการที่ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน แปลกกว่า
เรียน มีการแทรกความรู้ และคำอธิบายลงไป

2.7 มีเนื้อหาสาระที่ช่วยส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ที่เป็น
ประโยชน์ต่อผู้อ่าน

3. การใช้ภาษา ในการสร้างหนังสือสำหรับวัยรุ่นนั้น สิ่งที่สำคัญและกระตุ้นให้
วัยรุ่นสนใจที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น ก็คือ การใช้ถ้อยคำ ภาษาและการผูกประโยค โดยมีหลักเกณฑ์
ดังต่อไปนี้

3.1 ใช้คำที่เข้าใจง่าย เช่น กิน นอน เดิน นั่ง ดิน น้ำ

3.2 ใช้ประโยคสั้นๆ ไม่มีคำเชื่อมมากจนเกินไป

3.3 เขียนประโยคถูกต้องตามหลักไวยากรณ์

1.7 งานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออ่าน เพิ่มเติม

งานวิจัยในประเทศ

นภาลักษณ์ สุวรรณธาดา (2524) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทย เรื่อง
หิโตปเทศ คำกลอน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเรียบเรียงใหม่จากหนังสือหิโตประเทศ
ฉบับแปลโดยเสถียรโกเศศ แล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน
ผลปรากฏว่า หนังสือที่สร้างขึ้นทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น ทั้งยังได้รับความเพลิดเพลินจาก
การอ่านด้วย

ฤดีมล ปรีดีสนธิ (2524) และ สมศรี ทองชั้น (2524) ได้สร้างหนังสือส่งเสริม
การอ่านสำหรับ ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้เนื้อเรื่องจากนิทานพื้นบ้านถิ่นอีสาน สร้าง
เป็นร้อยกรอง และร้อยแก้วตามลำดับ เพื่อให้แตกต่างกัน นำไปทดลองหาประสิทธิภาพกับ
นักเรียน และครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากการให้ตอบแบบสอบถามภายหลังการอ่าน
หนังสือที่สร้างขึ้น ผลปรากฏว่า หนังสือทั้งสองเรื่องมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมและมีส่วนประกอบ
ต่างๆ ดี นักเรียนให้ความเห็นว่าหลังจากอ่านหนังสือนี้แล้วต้องการอ่านหนังสือประเภทอื่นๆ ต่อไป

บุญเทือง สิงห์สี (2533) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบจารีต ฮีต 12 ของอีสาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยแต่งเป็นหนังสือร้อยกรองประกอบภาพ แล้วนำไปสำรวจ
ความเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางหนังสือสำหรับเด็ก ครูภาษาไทย
และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในอำเภอบัวใหญ่ ผลปรากฏว่าหนังสือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

ดีเหมาะสมที่จะเป็นหนังสืออ่านประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคอีสาน และหลังจากที่นักเรียนอ่านหนังสือแล้ว นักเรียนชอบ เพราะให้ความรู้แปลกใหม่ นอกจากนี้ยังช่วยเผยแพร่และส่งเสริมให้ความสำคัญของจารีตประเพณีในท้องถิ่นของนักเรียนเอง และมีการแต่งเป็นหนังสือร้อยกรองประกอบภาพที่สอดคล้องกับเนื้อหา ความยาวของเรื่อง 20 หน้า ตัวอักษรอ่านง่าย ชัดเจน ขนาดรูปเล่ม 10 x 7.5 ซึ่งเป็นขนาดของหนังสือที่สมดุลและสวยงามที่สุด

เอกชัย ปุยะติ (2534) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างการ์ตูน เรื่อง สังขศิลป์ชัย เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้หนังสือประกอบการ์ตูนเรื่องสังขศิลป์ชัย เป็นสื่อและกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

อนอร์ (Anuar. 1979) ได้สำรวจเนื้อหาหนังสือที่เด็กชอบอ่านในสิงคโปร์ พบว่าหนังสือสำหรับเด็ก ควรเป็นหนังสือที่เด็กสามารถบอกลักษณะนิสัยของตัวละครได้ สามารถบอกสถานที่หรือฉากของเรื่องได้ และเป็นเรื่องที่ทำให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ สนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็ก หรือเป็นเรื่องที่ลึกลับน่าพิศวง จึงเสนอแนะว่า ควรสร้างเรื่องประเภทส่งเสริมจินตนาการให้แก่เด็ก เพราะจะมีส่วนช่วยให้เด็กเข้าใจชีวิต เข้าใจปัญหาของผู้อื่นทั้งช่วยส่งเสริมให้มีความพยายามที่ฟันฝ่าอุปสรรคและความลำบากต่างๆ ที่ต้องเผชิญในชีวิตเมื่อเติบโตใหญ่

ฟัสโก (Fusco. 1983) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างพัฒนาการ ตามระดับการเรียนรู้ และปฏิกิริยาตอบสนองต่อวรรณกรรมของเด็ก โดยใช้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจาก Sorchman Wadin River Middle School ให้นักเรียนอ่านหนังสือที่คัดเลือกไว้แล้วอย่างอิสระ แล้วนำหนังสือที่นักเรียนเลือกอ่านมาวิเคราะห์ด้วยแบบวิเคราะห์วรรณกรรม เพื่อการศึกษา และหลังจากที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่ม พบว่า นักเรียนมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อเรื่องต่างกัน คือ จะตอบสนองต่อเรื่องที่จัดคู่การเรียนรู้ได้ดีกว่า อายุและเพศสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยมาก เรื่องที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด คือ เรื่องที่นักเรียนอ่านแล้วประสบความสำเร็จ และการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจากการอ่านวรรณกรรมนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

บันดี (Bundy. 1983: Abstract) ได้สำรวจและพัฒนาเพื่อหาประสิทธิภาพ ทางด้านการอ่านของนักเรียนในระดับเกรด 4 เกรด 5 และเกรด 6 โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 326 คน เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้น เพศ และประสิทธิภาพในการอ่าน และวิเคราะห์เหตุการณ์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กเกรด 4 และเกรด 6 มีความสนใจในเรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองและการผจญภัยมากกว่าเด็กเกรด 4 และเกรด 5 และ

พบว่า เพศหญิงมีความสนใจและสามารถอ่านนิทาน โคลงกลอน ชีววิทยา สัตว์ การ์ตูน ในขณะที่เพศชายจะสนใจด้านวิทยาศาสตร์และกีฬา

เฟรนช์ (French. 1952: 90 – 95) พบว่า เด็กในอายุต่างกัน ชอบภาพต่างกัน ครูชอบภาพที่ซับซ้อนมากกว่าลักษณะง่ายๆ ส่วนเด็กนักเรียนอนุบาลและนักเรียนเกรด 1 ซึ่งมีอายุ 6 ขวบ ถึงเกรด 5 ชอบภาพลักษณะง่ายๆ แสดงให้เห็นว่า เด็กซึ่งมีอายุน้อยชอบภาพลักษณะง่ายๆ มากกว่าเด็กที่มีอายุสูงขึ้น

แอมส์เดน (Amsden. 1960: 309) ได้ศึกษาลักษณะของภาพที่เด็กชอบ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 9–12 ปี โดยให้นักเรียนเลือกรูปภาพที่มีลักษณะต่างๆ กัน 10 ภาพ เพื่อวัดจำนวนสี ค่านิยม และลักษณะของภาพที่เด็กชอบ จากผลการทดลองพบว่า เด็กอายุระหว่าง 9 – 12 ปี ชอบภาพที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ภาพเขียนสีที่คล้ายของจริงตามธรรมชาติ และทั้งเด็กหญิงและเด็กชายทั้งที่อ่านหนังสือเก่งและไม่เก่ง ต่างเลือกภาพลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ภาพเขียนสีที่คล้ายของจริงตามธรรมชาติ

ทินเกอร์ (Tinker. 1986) ได้สรุปผลการวิจัยของ แม็คคินโทช (Mackintosh) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านของเด็กเกรด 1 – 8 จากจำนวนนักเรียน 628 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กสนใจหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริงของเรื่องต่างๆ
2. เด็กชอบอ่านนิทานเกี่ยวกับสัตว์ที่เป็นสัตว์จริงๆ มากกว่าสัตว์พูดได้
3. เด็กตั้งแต่เกรด 2 เป็นต้นไป จะมีความสนใจเรื่องของประเทศ หรือดินแดนที่ห่างไกลออกไป รวมทั้งการดำเนินชีวิตของประชาชนในดินแดนเหล่านั้นด้วย
4. เด็กที่อยู่ในเกรดต่ำกว่า เกรด 8 ไม่สนใจเรื่องอาชีพ
5. เด็กตั้งแต่เกรด 5 เป็นต้นไป จะสนใจเรื่องอาชีพ
6. เด็กจะเพิ่มความสนใจในเรื่องวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ
7. เด็กตั้งแต่เกรด 5 เป็นต้นไป จะสนใจในเรื่องชีวประวัติ โดยเฉพาะชีวประวัติของชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงและเรื่องของนักบุกเบิก และนักสำรวจ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม และหนังสือส่งเสริมการอ่าน สรุปได้ว่า ผู้สร้างหนังสือได้จัดเนื้อหาให้ตรงกับความสนใจ เหมาะสมกับวัยสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ทำให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังทำให้นักเรียนรักการอ่าน สนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านอีกด้วย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องตำนานเมืองลพบุรี

2.1 ความหมายของตำนาน

ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2544: 24) ได้กล่าวถึงความหมายของตำนานว่า หมายถึง เรื่องราวที่บอกเล่าเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วและเป็นเรื่องเล่าต่อๆ กันมา อาจจริงหรือไม่จริง ก็ได้ บางครั้งก็เป็นเรื่อง เพื่อให้สอดคล้องตามสภาพ ให้คนจดจำเพื่อเหตุผลใดเหตุผลหนึ่งก็ได้

ประคอง นิมมานเหมินทร์ (2543 : 18-19) ได้กล่าวถึงความหมายของตำนาน ปริမ်ปรา หรือบางทีก็เรียกว่า เทวปกรณัม หรือเทพปกรณัม ภาษาอังกฤษใช้ว่า Myth เป็นเรื่อง อธิบายถึงกำเนิดของจักรวาล โครงสร้างและระบบจักรวาล มนุษย์ สัตว์ ป्राกฏการณ์ทาง ธรรมชาติ เช่น ลม ฝน กลางวันกลางคืน พายุร้อน พายุฝน ความเป็นมาของชนชั้นผู้นำลำดับชั้น และบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ ตลอดจนประเพณีพิธีกรรมและการประพฤติปฏิบัติต่างๆ ว่า เกิดขึ้น เมื่อไร เพราะเหตุใด

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ตำนาน หมายถึง เรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ที่เล่าสืบต่อกันมา อาจเป็นเรื่องจริงหรือไม่ใช่เรื่องจริงก็ได้ โดยเรื่องที่เล่าแต่ละเรื่องจะแฝงข้อคิดในการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นคนดีในสังคม และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม

2.2 ตำนานเมืองลพบุรี

ชมนาด สุขเจริญ (2531: 22 – 42) ได้กล่าวถึง ตำนานเมืองลพบุรีว่า ลพบุรีเป็นเมืองโบราณ ที่หลักฐานทางประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นว่า มีอายุอย่างน้อยที่สุด ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 และสืบทอดความเป็นเมืองมาจนถึงทุกวันนี้ ประวัติศาสตร์อันยาวนานของลพบุรี ปรากฏอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ ตำนานพงศาวดาร และตำนานพื้นเมือง

1. ตำนานพงศาวดาร เนื้อหาในตำนานพงศาวดารกล่าวถึง เรื่องราวของกษัตริย์ที่สืบราชวงศ์มาก่อนก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็นตอนๆ ดังนี้

1.1 ตอนสร้างเมืองลพบุรี ตำนานตอนนี้ปรากฏอยู่ในพงศาวดารเหนือ กล่าวถึงพระยาภาพรรณดิศ โปรดให้สร้างเมือง ต่างๆ รวมทั้งเมืองละโว้ซึ่งเป็นชื่อเรียกเก่าที่เรียกเมืองลพบุรี และให้สถาปนาพระบรมธาตุไว้

1.2 ตอนอัญเชิญพระนางจามเทวีไปปกครองเมืองหริภุญไชย เนื้อความกล่าวถึง พระนางจามเทวีราชธิดาแห่งกรุงละโว้ ได้รับการอัญเชิญขึ้นปกครองเมืองลำพูน จึงได้นำข้าราชการไพร่พลอันเป็นนักปราชญ์ ราชบัณฑิต นักบวช พ่อค้า วาณิช ศิลปิน ฯลฯ มากมายติดตามขึ้นไปสร้างความเจริญให้แก่เมืองลำพูน และราชโอรสของพระนางยังไปสร้างเมืองลำปางขึ้นอีกเมืองหนึ่งด้วย

1.3 ตอนพระนเรศวรทรงสา และสงครามกับพม่า ตำนานตอนนี้ปรากฏอยู่

ในพงศาวดารเหนือ เนื้อความแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแว่นแคว้นต่างๆ ในอาณาจักรเวียงแก้วนี้ โดยกล่าวว่า พระเจ้าจันทโชติกับเจ้าฟ้าปฐมาสุดาตวงจันทร์ ครองเมืองละโว้ พระเจ้าอินทรมังขลोज้างเมืองสะเทิม ยกทัพมาล้อมเมืองละโว้ไว้ พระเจ้าจันทโชติ จึงถวายเจ้าฟ้าแก้วประพาฬ พระพี่นางเป็นมเหสี เมืองละโว้กับสะเทิม จึงเป็นปฐพีเดียวกันตั้งแต่นั้น ต่อมาในรุ่นลูก พระนารายณ์แห่งเมืองละโว้ ซึ่งเป็นโอรสพระเจ้าจันทโชติ เสด็จเมืองสะเทิม เกิดการประลองยุทธ์กับพระนเรศวรโอรสเจ้าเมืองสะเทิม และพระนางแก้วประพาฬ ทำให้เมืองละโว้ และสะเทิมขาดไมตรีกัน เมื่อพระนารายณ์เสด็จกลับละโว้ได้มีการสถาปนาพระปรางค์เมืองละโว้ขึ้น และเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นลพบุรี แล้วย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่อโยธยา เมืองละโว้ จึงกลายเป็นเมืองลูกหลวงตั้งแต่นั้น

2. ตำนานพื้นเมืองลพบุรี ซึ่งเป็นเรื่องราวที่ชาวเมืองเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง มีโครงเรื่องที่ประกอบด้วยการกระทำ และความสำคัญของบุคคลในท้องถิ่น ขนาดความยาวของเรื่องไม่มากนัก โดยเนื้อหาประกอบด้วยเรื่องราวที่แสดงให้เห็นการรับรู้ และโลกทัศน์เกี่ยวกับอดีตของชาวเมืองในเรื่องที่สัมพันธ์กับนิทานก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา และที่สัมพันธ์กับวรรณกรรมรามายณะ

2.1 ตำนานเมืองลพบุรีที่สัมพันธ์กับนิทานก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ตำนานเรื่อง พระร่วงส่งส่วยน้ำ ตำนานตอนนี้ ปรากฏอยู่ในพงศาวดารเหนือ กล่าวถึง พระร่วงชาวเมืองละโว้ ที่มีความสามารถพิเศษจนเป็นที่เกรงขามแก่ผู้ปกครองขอม โดยกล่าวว่า พระร่วงเป็นบุตรนายคงครธา นายส่วยน้ำเสวยทะเลชุบศรเมืองละโว้ ที่จะส่งไปเมืองกำพูชา มีปัญญาลึกแหลม คิดน้าไม้มาทำภาชนะใส่น้ำได้สำเร็จ พวกขอมจึงคิดจับฆ่าเสีย พระร่วงหนีไปบวชอยู่ที่เมืองสุโขทัย พวกขอมตามไปฆ่าแต่ไม่สำเร็จ ต่อมาสุโขทัยว่างกษัตริย์ เสนาข้าราชการรู้ถึงความสามารถของพระร่วงจึงอัญเชิญขึ้นเป็นกษัตริย์ต่อไป

2.1.1 ตำนานเรื่อง พระยาแกรกโคโรตะบอง เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงผู้มีบุญที่เกิดมาเพื่อทำลายอำนาจของพระยาโคโรตะบองกษัตริย์องค์เก่า โดยกล่าวว่า พระยาแกรกเป็นผู้มีบุญมาเกิดเพื่อล้มล้างอำนาจพระยาโคโรตะบอง การดำเนินการต่อสู้ของทั้ง 2 เติบโตด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ และก่อให้เกิดชื่อเสียงสถานที่ในเมืองลพบุรีมากมาย เช่น แม่น้ำลพบุรี บ้านโพธิ์ผีให้บ้านถนนใหญ่ ถนนแค เกาะแก้ว ฯลฯ ต่อมาพระยาโคโรตะบองพ่ายแพ้ต้องไปอยู่ที่เมืองล้านช้าง

2.1.2 ตำนานเรื่อง ลำภาเจ้ากังจัน เป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างลพบุรีกับจีน ตำนานตอนนี้ มีตัวเอกที่สืบเนื่องมาจากตำนาน เรื่อง รามเกียรติ์ คือ นางนงประจันต์ โดยกล่าวว่า นางนงประจันต์ เป็นหญิงงาม มีชื่อเสียงไปถึงเจ้ากังจัน พ่อค้าลำภาผู้ร่ำรวย จึงได้ส่งขบวนลำภาขันหมากอันเต็มไปด้วยของมีค่ามาสู่ขอ แต่นางไม่สนใจ เพราะมีชายคนรักอยู่แล้ว เมื่อลำภาเจ้ากังจันมาถึง ชายคนรักได้แปลงกายเป็น

จะเข้ยักษ์ทำลายขบวนชั้นหมากพังพินาศไป กิริยาอาการการต่อสู้ และการเดินทางของขบวน
ชั้นหมาก ได้ก่อให้เกิดชื่อสถานที่ในลพบุรีมากมาย เช่น คลองบางชั้นหมาก เขาจันโจน จันแล
เขาตะเภา เขาจะเข้ เขาชนมนูด

2.2 ตำนานเมืองลพบุรีที่สัมพันธ์กับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

2.2.1 ตอนก่อสร้างเมืองลพบุรี ตำนานนี้เป็นเรื่องราวของการเกิดภูมิ ประเทศ เมืองลพบุรีที่เกี่ยวข้องกับรามายณะ ตอนพระลักษณณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ ความมีว่า เมื่อ พระลักษณณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ของอินทรชิตสังหาร รอเวลาทิวศต หากไม่มีผู้ใดแก้ไขให้ฟื้นก่อน พระอาทิตย์ขึ้นได้ หนุมานทหารเอก จึงอาสาที่จะไปหาวิเศษที่ชื่อว่า สังกรณีตรีชวา ซึ่งอยู่ที่ เขาสรรพยา มาผ่านทางที่ถูกหอกปักอยู่ เพื่อให้หอกหลุด เมื่อหนุมานเหาะมาถึงเขาสรรพยา จึงร้องเรียกหาต้นไม้อันศักดิ์สิทธิ์ แต่เวลาเรียกหาครั้งใดก็ได้ยินแต่เสียง จับกระชากมาได้ พระอาทิตย์ก็ใกล้รุ่งเต็มที่แล้ว ในที่สุดหนุมานจึงใช้หางพันรอบเขาค่อยๆ รั้งขึ้นไปจนถึงยอดแล้ว กระชากถอนอย่างรวดเร็ว เมื่อได้ต้นยาแล้วก็รีบรุดเหาะไปยังที่พระลักษณณ์บรรทมอยู่ ในระหว่าง รีบเหาะกลับมานั้น ลมได้พัดเศษหินที่เกาะรากต้นสังกรณีตรีชวา หลุดลอยลงมาหลายก้อน หินแต่ละก้อน ที่หลุดออกมาจากรากฝอยของยาวิเศษนี้ ได้กลายเป็นเทือกเขาสมอคอน และ ตามเทือกเขาเหล่านี้ ก็ยังมีต้นยาขึ้นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ เพราะเป็นเชื้อสายต้นยาภูเขาเดิม นอกจากนี้ ยังมีสำนวนเกี่ยวกับภูเขาสมอคอน กล่าวว่า ครั้งหนึ่ง พระรามกริ้วทศกัณฐ์มาก จึงขว้างจักรมาจากทะเลชุบศรหวังจะให้ทศกัณฐ์แหลกละเอียดเป็นจุล แต่บังเอิญมีเขาสูงลูกหนึ่งมากั้นไว้ จักรของพระรามได้เฉี่ยวยอดเขาที่ขวางอยู่นั้นกระเด็นเป็นทาง ไป เศษดินที่ถูกอำนาจจักรของพระรามที่กระเด็นไป คือ หมูเขาสมอคอนนั่นเองและยอดเขาสูงที่ เฉี่ยวแหวกไปชาวเมืองต่างขนานนามว่า เขาช่องลม

นอกจากนั้น ยังมีตอน พาลีรบทพพิ โดยเล่าว่า เมื่อทพพิฆ่าทพพิดา
ของตนแล้ว ก็ฮึกเหิมไป ทำทพพิให้พาลีออกมาต่อสู้กับตน พาลีจึงล่อหลอกให้ทพพิเข้าไปสู่ในถ้ำ
และสั่งเสียสุครีพ น้องชายว่า เมื่อเวลาผ่านไปแล้วให้สุครีพ ไปสังเกตที่หน้าถ้ำ ถ้ำเลือดที่ไหล
ออกมาเป็นสีแดง ก็แสดงว่า เป็นเลือดพาลีให้ปิดปากถ้ำเสีย เพื่อไม่ให้ทพพิออกมาได้ ปรากฏว่า
พาลีเป็นฝ่ายชนะเลือดที่ไหลออกมาเป็นสีดำ แต่ฝนได้ตกลงมาทำให้สีเลือดจางไป สุครีพคิดว่า
เป็นเลือดของพาลีเลยปิดปากถ้ำเสีย พาลีจึงตัดศีรษะของทพพิฟาดเพื่อเปิดปากถ้ำเต็มแรง หินที่
ปิดปากถ้ำ จึงกระเด็นไปตกกระจัดกระจายยังที่ต่างๆ เช่น ที่แม่น้ำลพบุรี จึงเรียกที่นั่นว่า ท่าหิน
ที่ตกไปไกลถึงโคกสำโรงเป็นลำห้วย เรียกว่า ห้วยหิน บางส่วนตกปักดินที่อำเภอบ้านหมี่ ก็
เรียกว่า บ้านหินปัก หรือที่บริเวณวัดซาก อำเภอเมือง ไปตก 2 ก้อน จึงเรียกว่า บ้านหินสอง
ก้อน ศีรษะของทพพิก็ได้ไปตกกลายเป็นหนองน้ำอันกว้างใหญ่ เรียกว่า หนองหัวกระบือ และถ้ำที่

ทรพีตายนั้น ก็กลายเป็น ภูเขาชื่อ เขาทับควาย ที่เขานั้นพื้นดินจะเป็นสีแดงเหมือนสีเลือดของ ทรพีตราบเท่าทุกวันนี้

2.2.2 ตอนสร้างเมืองลพบุรี ตำนานตอนนี้ เป็นตอนที่พระรามสามารถ รบชนะทศกัณฐ์ได้แล้ว จึงปูนบำเหน็จหนุมานด้วยการยกกรุงอโยธยาให้ครอบครองกึ่งหนึ่ง แต่ หนุมานร้อนรุ่มกุ่มใจมาก จึงไปทูลพระราม ซึ่งเนื้อความนี้ปรากฏอยู่ในพระราชนิพนธ์ เรื่อง รามเกียรติ์ ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชความว่า

เมื่อนั้น	พระนารายณ์สุริยวงศ์ทรงศร
ฟังพระยาอนุชิตฤทธิรอน	ภูธรมีราชวาที
ซึ่งท่านผ่านกรุงอโยธยา	ให้เราร้อนอุรากระบี่ศรี
ไม่มีความสุขสวัสดิ	ทั้งนี้วนรอยาร้อนใจ
จะสร้างนครเศรษฐฐาน	อันโอฬารแสนสนุกให้ใหม่
เราจะแผลงแสงศรจงตามไป	ตกลงที่ใดจึงกลับมา
เราจะยกไปสร้างสรรค์นครเศ	ให้มั่นเมืองเทคนิตังสาฯ
ตรัสแล้วจึงจับศรศักดิ์	เสด็จออกยังหน้าพระลาน
ฯ คำ ฯ เสมอ	
จึงชักพรมาสเตอร์ขึ้นพาดสาย	เยื้องกายลำแดงกำลังหาญ
แผลงขึ้นฟ้างพื้นคัณนาค	เสียงสะท้อนสะท้านธาตรีฯ
ฯ คำ ฯ	
เมื่อนั้น	พระยาอนุชิตเรืองศรี
น้อมเศียรถวายอัญชลี	ขุนกระบี่เหาะตามไปทันใดฯ
ฯ คำ ฯ	
เห็นศรพรมาสเตอร์ตรายตรง	ตกลงเบื่องบนเขาใหญ่
เก้ายอดย้อยยัระยาไป	มิ้งไม่เป็นภัสมฤดีการ
ราบรื่นจนพื้นพสุธา	ข้างท่านที่ไพศาล
แสนสะอาดสะอาดโอฬาร	เพียงสถานที่ประพาสพระคู่ลี
มีความชื่นชมโสมนัส	ดังได้สมบัติโกสิย์
ก็ลงจากอากาศทันที	ยังที่ฟ้างพื้นพสุธาฯ
ฯ คำ ฯ	

จึงเอาหางवादไปทั่วทิศ ด้วยกำลังฤทธิ์แก่ลั้วกล้า
ให้เป็นกำแพงพารา เสร็จแล้วกลับมาด้วยว่องไว

ฯ คำ ฯ

ครั้นถึงจึงคลานเข้าไปเฝ้า น้อมเกล้าบังคมประนมไหว้
ทูลว่าข้าตามศรัทธา ไปในปางพื้นอัมพร
พรมาสตรต์กเหนือสิขริน เก้ายอดแตกสิ้นทั้งสังขร
ไม่ได้หักยับด้วยฤทธิ์รอน เป็นพื้นดินดอนไปทั้งนั้น
สุทธาธารสะอาดขาวสะอาด ข้ากวาดเป็นปราการกัน
ภูมิฐานกว้างใหญ่ก็คล้ายกัน กับเขตขัณฑ์นครอยุธยาฯ

ฯ คำ ฯ

ต่อมาพระรามโปรดให้พระวิษณุกรรมไปสร้างเมือง... ให้แก่กำแพงหนุมาน
ในสถานที่นั้นพิธีฯ... เมื่อพระวิษณุกรรมสร้างเมืองเสร็จพระรามจึงโปรดประทานเมืองให้หนุมานไป
ครอง และจึงทรง ... ประทานนามพระนคร ให้ถาวรชื่อนพบุรี...

บางสำนวนยังเล่าต่อไปว่า พระรามได้ประทานนามว่า ลพบุรี อันหมายถึง
เมืองของพระลพ ผู้เป็นโอรสพระองค์หนึ่งของพระราม แล้วหนุมานก็นับถือพระลพโอรสของพระราม
เสมอด้วยบิดาของตน

ตำนานการสร้างเมืองลพบุรีได้อธิบายให้เห็นการสร้างเมืองนพบุรีของ
พระรามและในเมืองลพบุรีก็มีสถานที่ที่ยืนยันความเชื่อนี้ เช่น ก่อนที่พระรามจะแผลงศรก็มีทอง
พรมาสตร้อยใกล้กับศาลลูกศรพระราม (ศาลหลักเมือง) ส่วนศรที่ตกลงนั้นมีฤทธิ์รุนแรงมากทำลาย
ภูเขาราบเรียบไป 9 ลูก พิษศรได้ทำให้พื้นดินสูง แสนสะอาดขาวสะอาด เป็นดินสอพองที่สามารถ
พบอยู่ทั่วไปในลพบุรี

2.2.3 ตอนหลังการสร้างเมือง หลังจากการสร้างเมืองลพบุรีแล้วตำนานเมือง
ลพบุรี กล่าวถึง เรื่องราวของท้าวกกขนาก ยักษ์ตนสุดท้ายที่หาญต่อกรกับพระราม พระรามได้ใช้ศร
ที่คืนทำด้วยเขากระต่ายมีสายที่ทำด้วยหนวดเต่า ลูกศรที่ทำด้วยไฉ่หญ้าปล้องแผลงไปที่ร่างท้าว
กกขนาก ท้าวกกขนากจึงปลิวละล่องข้ามมหาสมุทรอินเดียมาตกลงในเขตลพบุรี เป็นเขาวงพระจันทร์
ในทุกวันนี้ แล้วสาปแช่งไว้ว่าให้ท้าวกกขนากต้องถูกศรปักตรึงไว้กับยอดเขาชั่วกัลป์ ทั้งยังได้ส่งไก่
ตัวหนึ่งมีชื่อว่า ไก่แก้ว มาคอยคุมอยู่ ถ้าหากว่าท้าวกกขนากคืนศรเขยื้อนจะหลุดเมื่อใด ไก่แก้วก็จะ
ขันขึ้น 3 ที จนได้ยินถึงหูของพระราม หนุมานก็จะรีบรุดเหาะมาใช้ค้อนวิเศษตอกศรที่ปักอกให้แน่น
ดังเดิม

การตอกศรพระรามของหนุมานนี้ จะทำให้เกิดไฟไหม้ลูกกลมเผาผลาญ เมืองลพบุรีอย่างกว้างขวาง ชาวลพบุรี จึงสำนึกว่า หนุมานจะต้องมาตอกศร ศรที่ปักอกท้าวกกชนาก นี้จะมีโอกาสหลุดเมื่อถูกราดด้วยน้ำส้มสายชู ความลับนี้รู้ไปถึงนางนางประจันท์ ธิดาท้าวกกชนาก นางจึงเดินทางจากชมพูทวีป เพื่อมาปรนนิบัติบิดา และพยายามหาซื้อน้ำส้มสายชูมาราดบนศร แต่ก็หาซื้อไม่ได้ ในวันดีคืนดีนางจะแปลงตัวเป็นหญิงงามลงมาที่ตลาดเพื่อซื้อ พ่อค้าแม่ค้าก็จะ ไม่ขายให้ เพราะต่างรู้ความลับเรื่องน้ำส้มสายชู จึงมีข้อห้ามกันว่า ห้ามนำเอาน้ำส้มสายชูเข้ามา ในเมืองลพบุรีเป็นอันขาด

นอกจากนี้ ประทีป พุกพากิจ และคนอื่นๆ (143 – 144) ได้กล่าวถึง ความเชื่อถือของชาวเมืองลพบุรีว่า ชาวลพบุรีมีความกลัวเรื่องไฟไหม้ สาเหตุเนื่องจากข้อมูล 2 ประการ ประการที่ 1 ศาลหลักเมือง หรือศาลลูกศร ที่อยู่ใกล้ตลาดล่างใต้ตลาดเทศบาล ชาวเมืองลพบุรี มีความเชื่อว่า ถ้าหากน้ำที่หล่อเลี้ยงลูกศรแห้งลงเมื่อใด จะเกิดเพลิงไหม้ทันที หรือเกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย ศาลหลักเมืองเดิมนั้นเป็นหลักเสาหิน ต่อมาในปี 2522 จึงสร้างเป็น ศาลขึ้น ในลักษณะของรูปแบบจีน ประการที่ 2 เรื่องท้าวกกชนาก มีเรื่องเล่าว่าท้าวกกชนากเป็น ยักษ์ตนสุดท้ายที่ยังเหลืออยู่หลังจากที่พระนารายณ์อวตารมาปราบ สำหรับท้าวกกชนากนี้ พระรามได้แผลงศรซึ่งศรทำด้วยเขากะต่าย สายศรทำด้วยหนวดเต่า ลูกศรทำด้วยหญ้าปล้อง แผลงไปยังร่างท้าวกกชนาก พร้อมทั้งสาปแช่งไว้ให้ศรนั้น ปักอกตรึงยักษ์ตนนี้ไว้บนยอดเขา ชั่วกาลปรมิได้ผุดเกิด

ด้วยอิทธิฤทธิ์แห่งศรพระราม ท้าวกกชนากก็กระเด็นข้ามมหาสมุทร อินเดียมายังภพภูมิบริเวณเขาวงพระจันทร์ เมืองลพบุรี ทุกๆ สามปีศรจะคลายความแน่นลง ถ้าหากศรหลุดท้าวกกชนากก็จะคืนชีพลุกขึ้นกินคนหมดเมือง พระรามจึงสั่งให้ไก่แก้วคอยดู เหตุการณ์ ถ้าศรเขี่ยอนเมื่อใดให้ไก่แก้วขึ้นขึ้น เมื่อนั้นพระรามจะให้หนุมานเหาะมาตอกศรให้ แน่น ขณะตอกศรก็จะเกิดเป็นไฟกระเด็นไฟไหม้เผาผลาญเมืองลพบุรี ซึ่งชาวเมืองลพบุรี กลัว นักหนา เพราะไฟไหม้แต่ละครั้งก่อความเสียหายมาก เป็นภาพที่หวาดกลัวติดตามจิตใจชาวลพบุรี อยู่ย่นาน ซึ่งเคยปรากฏเมื่อ พ.ศ. 2511 ไฟไหม้ตลาดเมืองลพบุรี ไหม้อย่นาน เสียหายมาก เป็น สภาวะที่ชาวลพบุรี หวาดผวาจนปัจจุบัน

ความเชื่ออีกประการ คือ ความเชื่อเรื่องยักษ์เกี่ยวกับน้ำส้มสายชู เรื่องมี อยู่ว่า เมื่อท้าวกกชนากถูกศรแผลงปักอกนั้น ท้าวกกชนากมีธิดาอยู่องค์หนึ่ง ชื่อนางประจันท์ คอยปรนนิบัติพ่อดีให้พ่อแม่อยู่เสมอ และพยายามหาน้ำส้มสายชูมาราดที่ลูกศร เพื่อทำให้ลูกศร เขี่ยอนและหลุดได้ นางประจันท์ก็พยายามทุกวิถีทางที่จะช่วยบิดาตน บางครั้งก็แปลงเป็นหญิง สาวสวย ไปเที่ยวหาซื้อน้ำส้มสายชู แต่ไม่มีผู้ใดเห็นใจ ยอมขายให้ที่สุदनางก็ตรอมใจตาย ต่อ

หน้าบิดา เรื่องราวนี้เป็นเหตุให้ระยะหนึ่งชาวลพบุรีไม่นิยมขายน้ำส้มสายชู แต่ปัจจุบันความเชื่อข้อนี้ ค่อยเลือนรางจางหายไปทุกขณะ แต่ความเชื่อเกี่ยวกับไฟไหม้นั้นยังหวาดกลัวกันอยู่

นอกจากนี้ยังมีตำนานของสถานที่ต่างๆ ในเมืองลพบุรี ตัวอย่างเช่น

ตำบลท่าหิน เมื่อหลายพันปีล่วงมาแล้ว ตั้งครั้งลพบุรี เขาเรียกกันว่า เมืองละโว้ และบ้านเมืองยังเป็นป่าเป็นเขาอยู่ และมีฝูงลิงอยู่มากมายหลายตัว ทั้งลิงใหญ่ ลิงเล็ก จนใครๆ เขาตั้งชื่อว่า เมืองลิง และมีควายถึกอยู่ตัวหนึ่ง ชื่อ ทรพา มันอาศัยอยู่ในป่า แถวๆ หน้าเขานางพระจันทร์ และที่แถบนั้นจะมีควายป่าเที่ยวหากินหญ้ากันเป็นประจำ รวมกันเป็นฝูงๆ และโดยมากจะมีแต่ควายตัวเมียทั้งนั้น ทั้งนี้ก็เพราะว่าถ้าควายตัวไหนออกลูกมาเป็นตัวผู้ก็จะถูกเจ้าทรพาฆาตกรรมหมด เพราะมันกลัวว่าควายตัวผู้ที่เป็นลูกชายของมันจะฆ่ามันตาย ตามคำที่ว่าเขาเคยทำนายไว้ ต่อมาเมื่อควายป่าตัวหนึ่งได้แอบเข้าไปออกลูกในถ้ำ เมื่อลูกของมันที่เกิดมาเป็นตัวผู้ จึงตั้งชื่อว่า ทรพี และนางควายตัวนี้ก็กลัวว่า ลูกจะถูกเจ้าทรพาซึ่งเป็นพ่อฆาตกรรม ก็เลยพาลูกไปซ่อนไว้อย่างมิดชิด และสั่งไม่ให้ลูกออกจากถ้ำไปทางไหน ตัวมันเองก็หาอาหารมาเลี้ยงลูก จนลูกโตเป็นหนุ่ม และเจ้าทรพาออกไปหากินที่อื่น เจ้าทรพีจึงได้มีโอกาสออกมาจากถ้ำ และถ้ามันออกมาจากถ้ำที่ไรก็พยายามวัดรอยตีนกับของพ่อทุกครั้ง จนกระทั่งเห็นว่า เท่ากันแล้ว มันจึงคิดต่อสู้ เจ้าทรพาแก่แล้ว เี่ยวแรงก็ไม่มีที่ไหนจะมาสู้ลูกได้ ผลที่สุดเจ้าทรพีก็ฆ่าพ่อตาย ตั้งแต่นั้นมาเจ้าทรพีก็คิดว่า ตัวเองเก่งเป็นผู้ยิ่งใหญ่ก็เที่ยว เกเร เกะกะ ระวังาน สัตว์เล็กสัตว์น้อย ต่างก็พากันเดือดร้อน ทั้งฝูงลิงฝูงค่าง ต่างก็เดือดร้อนไปตามๆ กัน เพราะเจ้าทรพีเที่ยวโค่นต้นไม้เสียหายหมด ทั้งกล้วย อ้อย ผลหมากรากไม้ก็ไม่มีจะกิน ลูกพี่ของฝูงลิงคือ พาลีและสุครีพ รู้เข้าก็เลยมาปราบเจ้าทรพี ซึ่งเป็นตอนที่เจ้าทรพีกำลังกินหญ้าอยู่ตรงหน้าถ้ำ ก็เกิดการต่อสู้กันอยู่ถึง 7 วัน 7 คืน เจ้าทรพีสู้ไม่ได้จึงหลบหนีไปในถ้ำ พาลีก็ตามเข้าไป และสั่งสุครีพว่า ให้คอยดูอยู่ปากถ้ำ ถ้าสังเกตเห็นว่า เลือดที่ไหลออกมาเป็นสีแดงใส ก็ให้เอาหินปิดปากถ้ำทันที แต่ถ้าเป็นเลือดข้น ไม่ต้องปิด เพราะเป็นเลือดควาย เผลอขณะที่กำลังต่อสู้กันอยู่นั้น เกิดฝนตกลงมาอย่างหนัก และพาลีได้ฆ่าเจ้าทรพีตาย เลือดที่ไหลออกมาจากปากถ้ำถูกน้ำฝนก็เลยกลายเป็นสีแดงใส ไหลนองไปทั่วบริเวณนั้น สุครีพเห็นเลือดสีแดงใสไหลออกมา ก็เข้าใจผิดคิดว่า พาลีตายแน่แล้ว จึงได้เอาหินปิดปากถ้ำ พาลีเห็นว่า ปากถ้ำปิดก็เข้าใจผิด หาวว่าสุครีพคิดไม่ซื่อ คิดฆ่าตน ก็เลยโมโหเดือดดาลเป็นอย่างยิ่ง พาลีกับสุครีพก็เลยไม่ถูกกันตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา พาลีได้ตัดหัวเจ้าทรพีขว้างเต็มแรง จนหินที่ปิดปากถ้ำ กระเด็นไปตกที่แม่น้ำลพบุรี ฉะนั้นที่แห่งนี้จึงเรียกว่า ตำบลท่าหิน มาจนถึงทุกวันนี้

ศาลลูกศร มีนิยายปรัมปราที่เล่าต่อกันมาว่า เมื่อครั้งที่พระรามทรงมีชัยชนะเหนือทศกัณฐ์อย่างเด็ดขาดแล้ว พระองค์ก็ได้ปูนบำเหน็จรางวัลให้แก่บรรดาแม่ทัพ

นายกองโดยทั่วหน้า สำหรับหนุมานทหารเอกนั้น พระรามทรงเห็นว่าเหนื่อยมากมีความชอบก็มาก มีความผิดก็ไม่ใช่บ่อย ถึงกระนั้นก็ยังทรงเอ็นดูและโปรดปรานเป็นพิเศษยิ่งกว่าแม่ทัพนายกองอื่นๆ ทำนองว่า พระรามจะแก่งหนุมานผู้มีฤทธิ์เช่นนั้น การพระราชทานบำเหน็จรางวัล และประทานเมืองจึงเป็นไปโดยวิธีพิสดาร กล่าวคือ ทรงรับสั่งกับหนุมานว่า เจ้าลิงเผือกเจ้ามีความชอบในการสงครามนักหนา ข้าจะยกเมืองให้เจ้า แต่ที่ได้นั้นยังไม่ทราบ ขอแต่เพียงให้เจ้าเหาะตามศรของข้าที่แผลงไปนี้ก็แล้วกัน เมื่อศรข้าตกที่ใดที่นั่นแหละคือที่ซึ่งข้าประทานให้เจ้า เมื่อหนุมานรับทราบแล้วพระรามก็แผลงศรไป หนุมานก็เหาะตามอย่างกระชั้นชิด ปรากฏว่า ศรของพระรามได้มาตกยังพื้นที่ยืนเป็นเมืองลพบุรีนี้เอง ครั้นเมื่อตกลงปักพื้นดินแล้ว หนุมานก็ได้เอาหางกวาดตะล่อมดินเป็นเครื่องหมายไว้ ฉะนั้นพื้นที่เมืองลพบุรีจึงมีสภาพสูงคล้ายเกาะ และครั้นทรงฤทธิ์ของพระราม เมื่อแรกปักดั่งลงสู่พื้นดิน ทำให้ดินหัวเมืองร้อนระอุไปด้วยอำนาจแห่งศรพระราม จนในไม่ช้าความร้อนแรงของศรที่ถ่ายเทลงพื้นดิน ทำให้พื้นดินของเมืองลพบุรีสุกเป็นสีข้าวอยู่ทั่วไป ทั้งนี้ ยังเชื่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ เรื่อง ดินสุกเพราะอำนาจศรของพระราม ดินสุก ปัจจุบันนี้ของเมืองลพบุรีเสร็จแล้วพระรามจึงประทานนามว่า ลพบุรี อันหมายถึงเมืองของพระลพผู้เป็นโอรสพระองค์หนึ่งของพระราม และหนุมานก็นับถือพระลพเสมือนบิดาของตน สำหรับศรของพระรามที่ปักลงแล้ว ชาวลพบุรีถือเป็นหลักบ้านหลักเมืองของเมืองลพบุรี ได้สร้างศาลให้จึงเรียกชื่อว่า ศาลลูกศร และสร้างอ่างน้ำแช่ลูกศรไว้ คอยตักน้ำใส่มั้ยอมให้น้ำแห้งได้ด้วยเชื่อว่าหากพลั้งเผลอปล่อยให้ศรไม่มีน้ำหล่อไว้ศรจะร้อนขึ้นทันที แล้วจะเกิดเพลิงไหม้ลพบุรี ศาลแห่งนี้จึงเป็นที่นับถือของชาวลพบุรีมาจนทุกวันนี้

เขาวงพระจันทร์ เขาวงพระจันทร์แต่ก่อนชื่อเขามณีจันทร์ มาเปลี่ยนชื่อ เมื่อ พ.ศ. 80 นี้เอง เขาวงพระจันทร์ เป็นที่อยู่ของนางมณีจันทร์ เป็นลูกยักษ์ แต่ถูกหนุมานเอาดอกขนาดทำเป็นศรยิงไปถูกติดอยู่บนแท่นหิน ตอนเข้านางมณีจันทร์ ก็ใส่บาตรพระ 2 องค์ ใส่แล้วก็ไปทำธุระพระท่านก็ฉันอยู่ตรงนั้นแหละ นางก็บอกกับพระว่าอย่าไปเปิดดูในม่านนั้นนะ พอนางมณีจันทร์ไปธุระแล้ว พระท่านสงสัยก็ไปเปิดท่านดู องค์แรกพอไปเปิดดู ยักษ์ ก็เอาลิ้นตวัด กินชะเลย อีกองค์ก็เหมือนกัน เหลือแต่ผ้าเหลืองตกอยู่ ลูกกลับมาเห็นเข้าก็ว่า พ่อกินพระทำไม พ่อก็ว่า ไม่รู้สิกว่าแมงหมี่ (แมลงหวี่) แมลงวัน 3 ปีหนุมานก็มาตอกศรที่หนึ่ง นางมณีจันทร์สงสารพ่อ กลัวพ่อเจ็บก็เอาน้ำส้มสายชูไปหยอดให้ ลพบุรีจึงไฟไหม้ทุกๆ 3 ปี เขาเล่าว่า ทรัพย์ในดินนะมีจริง ถ้าถึง 2500 ทรัพย์ในดินจะไปรวมกันที่เขาวงพระจันทร์หมดเลย ตอนนี้นางมณีจันทร์กำลังทอผ้าอยู่ปีละสอ พอได้ผ้า 1 วา ก็จะหมดศาสนาแล้ว พระศรีอริยเมตไตรจะแต่งงานกับนางศรีประจันต์

ทุ่งพรหมมาศ สระสวย ทะเลชุบศร ทุ่งพรหมมาศนี้ มีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ทุ่งพรหมมาศ เป็นบริเวณที่ลุ่มและเป็นท้องนาอยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดลพบุรี

เหตุที่ชื่อทุ่งพรหมมาศนั้น ก็คงมาจากตำนานที่เล่ากันต่อๆ มาเกี่ยวกับเรื่องรามเกียรติ์นั่นเอง และเกี่ยวข้องกับทะเลชุบศรด้วย คือเมื่อพระรามแผลงศรนั้นครที่พระรามแผลงเรียกว่า ศรพรหมมาศ และศรดังกล่าวได้มาตกที่บริเวณที่ทุ่งพรหมมาศนี้ จึงนำชื่อของศรพระรามมาตั้งเป็นชื่อทุ่ง และต่อมาก็กลายเป็นชื่อตำบลและชื่อวัดตามลำดับ

สระสวยนี้ มีชื่อเรียกอย่างอื่นอีก คือ สระน้ำสงสวย แต่ชาวลพบุรีเรียกกันสั้นๆ ว่า สระสวย อยู่ในบริเวณทุ่งพรหมมาศ เหนือวัดมณีชลขันธ์ไปไม่กี่กิโลเมตรมีน้ำตลอดปี ที่เรียกชื่อนี้อาจจะเพราะน้ำที่สระนี้ พระมหากษัตริย์ที่ประทับที่เมืองลพบุรีในสมัยโบราณคงจะใช้สงให้มาทุกสมัยก็ได้ และเล่ากันว่าพระร่วงจะส่งส่วยน้ำเมืองเขมรโดยนำน้ำจากสระนี้ เพราะน้ำในสระนี้มีตลอดปีนั่นเอง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสลพบุรี...ลงเรือแวดสี่แจวไปอาบน้ำที่สระน้ำสงสวย นี้

ทะเลชุบศร ในปัจจุบันนี้อยู่ด้านเหนือของถนนสายวัดไก่อ้อหากจะตั้งต้นจากสระแก้วก็ไปตามถนนที่แยกขึ้นไปทางทิศเหนือ แล้วเลี้ยวขวาข้ามสะพานเลยปากจั่นไปเล็กน้อย ณ ที่นั่นแหละ คือ ทะเลชุบศร

ในสมัยโบราณเข้าใจกันว่าจะมีน้ำขัง มีเนื้อที่กว้างขวางมาก เหตุที่เรียกว่า ทะเลชุบศร ก็เพราะเข้าใจกันตามตำนานเรื่องรามเกียรติ์ว่า เมื่อพระนารายณ์จะแผลงศรนั้นจะต้องชุบศรที่นี้เสียก่อน จึงเรียกกันว่าทะเลชุบศรเรื่อยมา จนถึงปัจจุบันนี้

บ้านบางขันหมากและห้วยขี้ ในสมัยก่อนนานมาแล้วมีพระเจ้ากรุงจีนได้นำสำเภามาค้าขายในเมืองไทยจนพบ นางสาวนงประจันทร ซึ่งเป็นลูกสาวของท้าวกกขนาก จึงเกิดความพอใจจึงส่งของกับท้าวกกขนากว่า จะนำน้ำส้มสายชูมาให้พร้อมด้วยแก้วแหวนเงินทองอีกมากมาย และจะตกแต่งขันหมากมาแต่งตามประเพณีท้าวกกขนากรับคำ พระเจ้ากรุงจีนก็กลับไป ท้าวกกขนากก็ดีใจที่ลูกจะได้แต่งงานเป็นฝั่งฟ้ายเสียที ครั้นอยู่ต่อมาถึงวันกำหนดนัด พระเจ้ากรุงจีนก็ได้้นำเรือขันหมากมายังเกาะเขานางนงประจันทร พอเรือมาถึงใกล้จะถึงที่เกิดอาเพศต่างๆ พวกลูกเรือเกิดโรคท้องร่วงต่างคนต่างนั่งบนกราบเรือถ่ายทุกข์เป็นแถว บริเวณนั้นจึงได้ชื่อว่า ห้วยขี้มาจนทุกวันนี้ นางนงประจันทรได้ทราบข่าวว่าพระเจ้ากรุงจีนยกขันหมากมา นางไม่พอใจ จึงแปลงร่างเป็นจระเข้ใหญ่มาหนุนเรือสำเภาล่มลงข้างของขันหมากต่างๆ ได้ลอยไปจมลงที่บางขันหมาก จึงมีชื่อเรียกว่า บ้านบางขันหมาก มาจนทุกวันนี้ เป็นที่อยู่อาศัยของพวกมอญเป็นส่วนมากและมีอาชีพในทางทำอิฐขาย

เขาสมอคอน เขาสมอคอนเกิดจากหนุมานซึ่งเป็นสมุนของพระราม ได้ไปหายาอันชื่อว่า สังกรณีตรีชวาที่เขาสรรพยา เพื่อมารักษาพระลักษมณ์น้องของพระรามซึ่ง ถูกหอกโมกขศักดิ์ แต่ความที่รีบร้อนจะไปเอายามารักษาพระลักษมณ์ให้ทันก่อนพระอาทิตย์ขึ้น แล้วก็ต้องตาย ดังนั้นหนุมานทหารเอกของพระรามจึงรับอาสาไปหายานี้มา เมื่อไปถึงเขาสรรพยา ก็ได้เอาหางพันรอบเขามาเพราะหาไม่พบจะมัวหาอยู่ก็เกรงว่าจะสว่างเสียก่อนจะไม่ทันการ ในขณะที่เอาหางพันรอบเขาทั้งลูกมานั้น ตลอดระยะทางที่ผ่านมาทำให้หินจากภูเขาหลดล่องลงมา ได้กลายเป็นเขาสมอคอนดังทุกวันนี้ เพราะเป็นเขาซึ่งลงเป็นผู้พามานั่นเอง

ประทีป เหมือนนิล (2533: 3) ได้กล่าวถึง ตำนานของเขาสมอคอนว่า เมื่อครั้งที่พระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณ ในเรื่องรามเกียรติ์ หนุมานไปหาต้นสังกรณีตรีชวาที่เขาสรรพยา จังหวัดชัยนาท ด้วยความรีบร้อนที่จะให้ทันก่อนพระอาทิตย์ขึ้น จึงแบกภูเขาเอาไปทิ้งลูก ดินหินทรายร่วงหล่นยังทุ่งนาแห่งหนึ่ง เกิดเป็นเทือกเขาเล็กๆ ขึ้นกลางทุ่งนาแห่งนั้น และเรียกกันต่อๆ มาว่า เขาสมอคอนมาจนบัดนี้ บางทีก็เพี้ยนไปว่า เมื่อหนุมานได้สังกรณีตรีชวามาแล้ว ขณะที่กำลังเหาะกลับไป ได้เห็นไฟกำลังไหม้ทุ่งแดงฉานราวกับพระอาทิตย์จะเยี่ยมขอบฟ้า หนุมานจึงสลัดดินหินทรายที่ติดมากับสังกรณีตรีชวา ให้ร่วงหล่นลงดับไฟ บรรดาหินดินทรายเหล่านั้น ถูกไฟไหม้กลายเป็นเทือกเขาที่เป็นหินสีขาวจำเริญร กาลต่อมาจึงมีคนเรียกว่า เขาสมอคอน หรือบางเรื่องเล่าว่า พระรามทรงขว้างจักรหวังให้ศกัณท์هلكลาญ แต่จักรที่ขว้างออกไปได้เฉี่ยวยอดเขาลูกหนึ่งไป ภายหลังได้ชื่อว่าเขาช่องลม ส่วนยอดเขาที่ถูกจักรเฉี่ยวไปนั้น ไปตกกระจัดกระจายอยู่กลางทุ่งนาแห่งหนึ่ง เรียกกันต่อๆ มาว่า เขาสมอคอน

ตำนานเขาจันแฉ เมื่อครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ยังมีท้าวอุณาราชญาคี ฝ่ายทศกัณฐ์ ไม่ยอมที่จะพ่ายแพ้ต่อพระราม จึงเกิดศึกระหว่าง ท้าวอุณาราชและพระรามขึ้น เป็นเวลานาน ในครั้งนี้พระรามได้แผลงศรต้นกกถูกอกท้าวอุณาราชกระเด็นกระดอนมาติดตรึงอยู่ที่ภูเขาลูกหนึ่งในเขตเมืองลพบุรี

นางนงประจันตร์ได้เดินทางมาดูแลและคอยช่วยเหลือพ่อของนาง และได้ปลอมตัวเป็นชาวบ้าน เข้ามาซื้อน้ำส้มสายชูเพื่อนำมาถอนศรต้นกกให้พ่อของนาง แต่ก็ไม่มีผู้ใดขายให้ท้าวอุณาราชจึงติดตรึงอยู่ที่ภูเขาลูกนั้นเป็นเวลานาน จนได้รับขนานนามว่า ท้าวกกขนาก

ข่าวความงมงายของนางนงประจันตร์ ทำให้ชายหนุ่มต่างเฝื่อนจะได้ นางเป็นภรรยาจึงเดินทางลอบเข้ามาเพื่อยลโฉมหน้าของนาง และได้ถูกท้าวกกขนากจับกินเป็นอาหารไม่มีผู้ใดที่จะได้รอดกลับไป แต่ยังมีชายหนุ่มผู้หนึ่งที่มิวิชาอคม ได้ทราบข่าวความงมงายของนางเช่นกัน จึงหาโอกาสลอบพบกับนาง และได้ลอบพบกันอยู่เป็นประจำ จนทำให้ทั้งสอง

เกิดมีใจเสน่หาต่อกันชายหนุ่มจึงได้ตัดสินใจไปสู่ขอนางกับท้าวกกชนาก ท้าวกกชนากก็ยินยอมยกให้ แต่มีข้อแม้ว่าชายหนุ่มนั้นต้องสร้างสะพานเงิน สะพานทอง และสะพานนาคมารับตัวนางไป ชายหนุ่มรีบรับข้อเสนอแล้วรีบดำเนินการโดยเร็ว

แต่ยังมีพระเจ้ากรุงจีนที่ได้เดินทางมาค้าขายยังเมืองอโยธยา ได้ทราบข่าวความมั่งคั่งของนางเช่นเดียวกันและได้เดินทางมาสู่ขอนางเป็นภรรยา ท้าวกกชนากก็ยินยอมยกนางให้เพื่อต้องการแลกกับน้ำส้มสายชู ที่จะนำมาถอนครด้นกกที่ปักอกอยู่เป็นเวลานานแล้วนั่นเอง

ชายหนุ่มทราบข่าวดังนั้นจึงเร่งสร้างสะพานให้เสร็จโดยเร็ว แต่แล้วขณะที่เขาเพิ่งสร้างสะพานนาคเสร็จเพียงสะพานเดียวเท่านั้น ขบวนขันหมากของพระเจ้ากรุงจีนก็ได้เดินทางมาถึงชายหนุ่มจึงได้เข้าขัดขวางทันที เขาได้แปลงร่างเป็นจระเข้ตัวใหญ่มีหัวเข้าขวางขบวนเรือขันหมากของพระเจ้ากรุงจีน ทำให้เรือของพระเจ้ากรุงจีนนั้นแตกล่มลงไปในสายน้ำ พวกชาวจีนจึงต่างแหวกว่ายน้ำหนีตายกันอย่างอลหม่าน และในบริเวณนั้นเองมีเนินดินเตี้ยๆ อยู่แห่งหนึ่งพวกเขาจึงแหวกว่ายน้ำขึ้นไปอยู่ที่เนินดินแห่งนั้น และได้ชะเง้อชะแง้แลดูข่าวของที่ลอยกระจัดกระจายไปตามสายน้ำอย่างแสนเสียดาย ณ บริเวณเนินดินแห่งนั้นจึงได้ชื่อเรียกว่า จีนแลหรือ ภูเขาจีนแลในปัจจุบันนั่นเอง

ตำนานสระแก้ว สระแก้ว เป็นสระน้ำเก่าแก่อยู่กลางเมืองลพบุรี ตั้งอยู่บริเวณวงเวียนสระแก้ว ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี มีตำนานเล่าว่า ที่เขาวงกตตั้งอยู่ที่ต.สนามแจง อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี สมัยก่อนนานมาแล้ว จะมีงานไหว้พระปิดทองประจำปี ชาวบ้านจะนิยมไปไหว้พระปิดทองพระกันเป็นการสร้างสมบุญบารมีของตนเอง แต่การไปไหว้พระปิดทองพระที่ถ้ำคูหาสวรรค์เขาวงกตนี้จะมีผู้คนสูญหายเข้าไปในถ้ำเป็นประจำ ผู้ที่คอยอยู่ด้านนอกเมื่อเข้าไปตามก็พากันสูญหายไปอีกไม่ได้กลับออกมา ครั้นอยู่ต่อมามีชาวบ้านที่หายไปแล้วหนีออกมาได้เล่าว่า ภายในถ้ำคูหาสวรรค์เขาวงกตนั้นมียักษ์อาศัยอยู่ชื่อว่า ยักษ์โครตะบอง คอยจับคนไปกักขังไว้กินเป็นอาหาร ความนี้ทราบถึงเจ้าเมือง เจ้าเมืองจึงให้คนไปประกาศว่า ถ้าผู้ใดสามารถปราบยักษ์โครตะบองได้จะมีรางวัลให้อย่างงาม

มีชายคนหนึ่งชื่อมหาทุขตะ เป็นคนพิการหลังค่อม ขาพิการ รูปร่างอัปลักษณ์และยากจนมาก เมื่อได้ยินข่าวการให้รางวัลผู้ปราบยักษ์ได้ก็อยากได้รางวัล จึงเข้าไปรับอาสาปราบยักษ์ คืนหนึ่งขณะที่มหาทุขตะนอนหลับอยู่ใต้ต้นโพธิ์ เขาได้ฝันว่ามีเทวดามาทูลบอกว่า จะปราบยักษ์โครตะบองได้ ต้องใช้ดวงแก้ววิเศษที่อยู่ในสระใหญ่ ในฝันนั้นเขามองเห็นสระใหญ่และมีต้นโพธิ์อยู่ที่ขอบสระ ครั้นตื่นขึ้นจึงรีบเดินทางไปที่สระน้ำนั้นและลงไปมหาดวงแก้วแต่เขา

งมไม่ได้ เขาจึงพักรออยู่จนคำจึงเห็นแสงสว่างพุ่งขึ้นมาจากสระใหญ่ และแสงนั้นค่อยสว่างขึ้นเรื่อยๆ จนสว่างไปทั่วบริเวณสามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน มหาทุกขตะ จึงนำลำไม้ไผ่ไปปักไว้เพื่อจะได้รู้ตำแหน่งของดวงแก้ว พอรุ่งเช้าเขารีบลงไปงมดวงแก้วตามตำแหน่งที่ไม่ได้ปักอยู่ แต่ก็งมไม่ได้ มหาทุกขตะจึงกลับไปนอนพักที่ได้ต้นโพธิ์ตามเดิม แล้วหลับไปเทวดามาเข้าฝันอีก บอกให้นำขันน้ำพานรองไปไว้ใสดวงแก้ว แล้วนำไปปล่อยยักษ์แล้วพูดล่อหลอกให้ยักษ์โกรธ จึงจะออกมาให้เห็น เมื่อเขาตื่นขึ้นจึงรีบไปนำขันน้ำพานรองแล้วเดินทางไปสระน้ำอีก เขารอจนคำก็มีแสงสว่างพุ่งขึ้นมาจากสระน้ำอีก เขารีบนำดอกไม้ธูปเทียนใส่พานรองตั้งสัตยาธิษฐานว่า ถ้ามีบุญญาธิการ สามารถปราบยักษ์ได้ขอให้แก้ววิเศษจงมาสูงขึ้นเถิด ทันใดนั้นก็มียางพญาคบดวงแก้วจากสระใหญ่ขึ้นมาใส่ไว้ในขันน้ำพานรอง แล้วแสงสว่างก็ดับวูบลงอาณาบริเวณนั้นก็ตกอยู่ในความมืด พอรุ่งเช้ามหาทุกขตะก็ได้เห็นดวงแก้วอยู่ในขันน้ำพานรองจริงๆ เขาดีใจมากรีบนำดวงแก้วเดินทางไปที่เขาเวกตันทที่ แล้วส่งเสียงยั่วให้ยักษ์เกิดความโกรธ พอยักษ์โกรธระบองเกิดความโกรธก็ปรากฏตัวออกมา มหาทุกขตะจึงใช้ดวงแก้วล่อฟ้าลงมาผ่ายักษ์ตาย ตั้งแต่นั้นมาบริเวณสระน้ำใหญ่นั้น ชาวลพบุรีจึงเรียกว่า “สระแก้ว” มาจนทุกวันนี้

ตำนานปรางค์นางผมหมอม ปรางค์นางผมหมอม ตั้งอยู่ที่เขตบ้านโคกคลี ตำบลหนองรี อำเภอลำสนธิ ลักษณะของปรางค์นางผมหมอมนี้เป็นปรางค์องค์เดียวโดดๆ ก่อด้วยอิฐก้อนใหญ่ ไม่มีปูนสอเช่นเดียวกับเทวสถานปรางค์แขก สภาพปัจจุบันยอดหักลงมาหมดแล้ว มีประตูเข้าภายในปรางค์ได้ ภายในปรางค์เป็นห้องโถง กรอบประตูสร้างด้วยแท่นหิน รอบๆ ปรางค์ยังมีก้อนหินก้อนใหญ่อยู่เกลื่อนกลาด ห่างจากปรางค์นางผมหมอมไม่มากนักเป็นด้านทิศตะวันตกบ้านโคกคลี เป็นเนินดินมีซากอิฐ เข้าใจว่าเป็นฐานวิหารหรือเจดีย์ชาวบ้านเรียก โคกคลีน้อย ยังมีเนินกว้างอีกแห่งหนึ่งเรียก โคกคลีใหญ่ที่ตั้งของปรางค์ผมหมอม มีแม่น้ำมาบรรจบกันสองสาย คือ ลำสนธิกับลำพญากลาง สันนิษฐานว่าสถานที่แห่งนี้แต่เดิมคงเป็นเมืองโบราณ

ปรางค์นางผมหมอมเล่ากันว่า มีเมืองๆ หนึ่งปกครองโดยกษัตริย์ มีราชธิดาชื่อว่า นางผมหมอม นางมีความงดงามเป็นหนึ่ง ซึ่งยากที่จะหานางใดเสมอเหมือน ทุกครั้งที่นางสระสนาน นางมักจะไปนั่งที่ก้อนหินก้อนหนึ่งสระผม บริเวณที่ก้อนหินก้อนนั้นตั้งอยู่เรียกว่า ทำนางสระผม ในวันหนึ่งผมที่นางสระได้หลุดลอยไปตามน้ำ กระแสน้ำพัดพาไปจนกระทั่งถึงเมืองหนึ่ง กษัตริย์เมืองนี้เก็บผมของนางได้เกิดความหลงใหลคลั่งไคล้ผู้เป็นเจ้าของผมนี้ จึงให้ทหารออกตามหาเจ้าของผม ครั้นพบนางผมหมอมแล้วจึงกลับมากราบทูล พระองค์จึงได้เสด็จไปหานางแล้วก็เกิดความรัก แต่ต้องพบอุปสรรคด้วยนางนั้นมีคู่หมั้นอยู่แล้วและคู่หมั้นของนางยังเป็นสหายของพระองค์อีกด้วย ความรักที่เกิดขึ้นระหว่างหญิงหนึ่งกับชายสองที่ต่างก็หมายปองจะได้นางในดวงใจแทนที่จะจับคู่เคียงคู่กันเพื่อแย่งชิงนาง แต่ทั้งสองกลับพัวพันกันดีคลี หาก

ฝ่ายใดชนะก็จะได้เป็นเจ้าของนางนั้นโดยปริยาย

พิธีตีคิลีเพื่อชิงนางได้เริ่มขึ้นโดยมีนางम्मหอมเป็นเดิมพัน ขณะที่ทั้งสองขับเคี่ยวกันเป็นเวลานาน ในเชิงคิลีก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแพ้ชนะกัน ฝ่ายนางम्मหอมที่เฝ้าดูการตีคิลี ด้วยใจระทึกและตื่นเต้นในใจก็เกิดความอึดอัด และกลัดกลุ้มต่างๆ นานา นางम्मหอมจึงได้ชิงผูกคอตายเสียก่อนที่จะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของฝ่ายใด ข้างฝ่ายกษัตริย์ซึ่งต่อสู้กันอยู่ในเชิงคิลีนั้นเมื่อทราบจึงชวนกันกระโดดน้ำตายด้วยความเสียใจ สถานที่แห่งนั้นเรียกว่า ปากชวน เมื่อนางम्मหอมได้ตายไปแล้ว ศพของนางก็ได้บรรจุไว้ในปรางค์ ตั้งแต่นั้นมาปรางค์นี้จึงมีชื่อว่า ปรางค์นางम्मหอม สถานที่ที่ต่อสู้กันในเชิงคิลีเพื่อแย่งชิงตัวนางम्मหอมก็ได้ชื่อว่า โคกคิลี

ตำนานเขาตากับยาย เขาตากับยายอยู่ในอำเภอยะบะดาบ มีประวัติความเป็นมาเล่ากันว่า ยังมีตาตากับยายสองผัวเมียชาวนครบัวชุม มีฐานะร่ำรวยมากครอบครัวยิ่งอีกทั้งยังมีลูกสาวคนเดียวซึ่งเป็นคนสวยและเป็นที่ยกย่องของชายหนุ่มในหมู่บ้านกันทุกคน ยังมีชายหนุ่มรูปงามสองคนเป็นเพื่อนกันและมีความรู้ความสามารถใกล้เคียงกัน คนหนึ่งเป็นลูกชายเจ้าเมืองบัวชุม และอีกคนเป็นลูกชายเจ้าเมืองนครจำปา ทั้งสองคนเรียนวิชาอาคมมาจากสำนักอาจารย์คนเดียวกัน คนหนึ่งสามารถแปลงร่างเป็นลิงใหญ่และอีกคนสามารถแปลงร่างเป็นงูใหญ่ได้ ทั้งสองหลงรักลูกสาวตาตากับยาย ทั้งสองคนแข่งขันกันจีบ ผลปรากฏว่าลูกสาวตาตากับยายได้หอบเลื้อยผ้าหืนตามลูกชายเจ้าเมืองบัวชุม และมีการจัดงานสมโภชแต่งงานใส่ขันหมาก ฝ่ายลูกเจ้าเมืองนครจำปารู้ข่าวว่าเพื่อนรักหักหลัง ก็เกิดความรู้สึกเจ็บแค้นเป็นยิ่งนัก ความรักกลายเป็นความแค้นเลือดขึ้นหน้า ลูกผู้ชายฆ่าได้แต่หยาบไม่ได้ ดังนั้นลูกชายเจ้าเมืองนครจำปาก็แปลงร่างเป็นลิงทมิฬตัวดำหิมา เข้าไปทำลายพิธีการฉลองลงอย่างสิ้นเชิง เพื่อนรักเห็นลิงยักษ์เข้ามาอาละวาดในงานพิธีของตน ก็ทราบได้ทันทีว่าเป็นเพื่อนของตนแน่ จึงแปลงร่างเป็นงูยักษ์เข้าต่อสู้ทันที ลิงยักษ์กับงูยักษ์ต่อสู้กันเป็นเวลานาน จนในที่สุดเจ้าลิงยักษ์ก็ถูกงูยักษ์รัดคอไว้แน่น เจ้างูยักษ์รวมพลังครั้งสุดท้ายตวัดเจ้าลิงยักษ์ไปตกที่เขาลูกหนึ่ง (บริเวณนี้กลายเป็น เขาทมิฬ หรือ เขาต่าบ) หลังจากเจ้างูยักษ์ใช้พลังมหาศาลไปกับการต่อสู้ เจ้างูยักษ์ก็เที่ยวชมชานไปด้วยความเหนื่อยเพลียไร้พิษสงในตัว จึงกลายเป็นงูเหลือมที่ไม่มีพิษใดๆ อยู่ในตัว และด้วยความบอบช้ำเจ้างูยักษ์ก็ตายตามกันไปอีกด้วย (บริเวณนี้กลายเป็น ช้างงูเหลือม อยู่ทางทิศตะวันออกของเขาสมโภช) เหตุการณ์ของชายหนุ่มทั้งคู่เป็นที่โจษจันของชาวบ้านยิ่งนักและเป็นเหตุการณ์สะเทือนใจเป็นอย่างยิ่ง จึงได้เรียกขานบริเวณนี้ว่า เขาสมโภชในเวลาต่อมา ส่วนตาตากับยายเมื่อลูกสาวสุดที่รักได้หนีตามผู้ชายก็เป็นที่อับอายขายหน้ายิ่งนัก จึงเอาทรัพย์สมบัติมหาศาลของตนเอาไปเก็บไว้ในถ้ำ และเก็บตัวไม่กินข้าวกินปลาจนต้องจบชีวิตลง ณ เขาลูกนั้น (เขาลูกนี้ก็ได้ชื่อว่า เขาตากับยาย) ฝ่ายลูกสาวตาตากับยายเมื่อคนรักก็มาตายด้วยสาเหตุมา

จากตนเอง ก็รู้สึกอับอายและรู้สึกเป็นบาป จึงขึ้นไปนานกลั้นใจตายบนภูเขาลูกหนึ่ง ซึ่งหากเดินทางไปอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี กิโลเมตรที่ 18 จากอำเภอชัยบาดาล ก็จะได้เห็นภูเขา ลูกหนึ่งมีลักษณะคล้ายผู้หญิงนอนหงายอยู่

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ตำนานเมืองลพบุรี เป็นตำนานที่เชื่อมโยงกับภูมิประเทศของจังหวัด โดยสถานที่ที่กล่าวถึงในตำนาน เช่น ตำบลท่าหิน ศาลลูกศร เขาวงพระจันทร์ พุ่มพรหมมาศ สระสวย ทะเลชุบศร เขาสมอคอน บ้านหินสองก้อน เขาวงพระจันทร์ สระแก้ว แสดงให้เห็นความเชื่อที่สัมพันธ์กับวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ โดยมีความเชื่อว่า ลพบุรีเป็นเมืองของหนุมาน โดยมีเหตุผลสนับสนุนที่เป็นรูปธรรมในปัจจุบันว่าเป็นเมืองที่มีสิ่งจำนวนมาก โดยเฉพาะบริเวณศาลพระกาฬ จากตำนานที่เล่าขานดังกล่าว ล้วนแต่มีความเชื่อมโยงกับลักษณะภูเขา หิน ดิน ในพื้นที่ของจังหวัดลพบุรีได้อย่างแยบยล และเป็นเรื่องราวที่สืบทอดความเป็นมาในท้องถิ่นจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งในลักษณะตำนานประวัติศาสตร์ ทำให้เกิดวัฒนธรรมและการสืบทอดวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตำนานเมืองลพบุรี

ชมนาด สุขเจริญ (2531) ได้ศึกษาเรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี : การรับรู้และโลกทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โดยชี้ให้เห็นว่าตำนานเมืองลพบุรีมีลักษณะเป็นประวัติศาสตร์ในจารีตของท้องถิ่น เพราะตำนานเมืองลพบุรีมีป้อนเกิดจากการสังสมประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้เห็นพัฒนาการของอดีตชาวเมือง ซึ่งเต็มไปด้วยอิทธิปาฏิหาริย์ และกลายเป็นนิทานศักดิ์สิทธิ์และนิยายประจำถิ่นที่ทรงคุณค่า

จากงานวิจัยดังกล่าว เป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการสร้างเนื้อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ว่า ตำนานเมืองลพบุรีประกอบด้วยตำนานประจำถิ่นมากมาย และแต่ละตำนานเป็นประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สังสมเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดวัฒนธรรมและการสืบทอดวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของกลุ่มชนในท้องถิ่นในเวลาต่อมา สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29 – 32) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะรวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคล อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน หรือคือ มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความสามารถ ทั่วๆ ไปของนักเรียน โดยประเมินความรู้ที่ได้มาจากการเรียนการสอนหรือทักษะต่างๆ ที่แสดงถึงระดับความสามารถของนักเรียน

3.2 จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 29 – 32) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของสมรรถภาพสมองของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรบ้าง และมีความสามารถด้านใดมากน้อยเท่าไร เช่น มีพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า มากน้อยอยู่ในระดับใด นั่นคือ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัยนั่นเอง โดยแบ่งการวัดออกเป็น 2 องค์ประกอบ ตามจุดมุ่งหมายและลักษณะของวิชาที่เรียน คือ

1. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถทางการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เห็นเป็นผลงานปรากฏออกมา ให้ทำการสังเกต และวัดได้ การวัดแบบนี้ต้องวัดโดยใช้ ข้อสอบภาคปฏิบัติ ซึ่งการประเมินผลจะพิจารณาที่วิธีปฏิบัติ และผลงานที่ปฏิบัติ

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจสอบความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนการสอน มีวิธีการวัดได้

2 ลักษณะ คือ

2.1 การสอบแบบปากเปล่า การสอนแบบนี้มักกระทำเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการสอบที่ต้องการดูแลเฉพาะอย่าง

2.2 การสอบแบบให้เขียนตอบ เป็นการสอบวัดที่ให้ผู้สอบเขียนเป็นตัวหนังสือตอบ ซึ่งมีรูปแบบการตอบอยู่ 2 แบบ คือ

2.2.1 แบบไม่จำกัดคำตอบ ซึ่งได้แก่ การสอบวัดที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัย หรือความเรียง

2.2.2 แบบจำกัดคำตอบ ซึ่งเป็นการสอนที่กำหนดขอบเขตของคำถามที่จะให้ตอบ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือก ซึ่งมี 4 รูปแบบ คือ

2.2.2.1 แบบเลือกทางใดทางหนึ่ง

2.2.2.2 แบบจับคู่

2.2.2.3 แบบเติมคำ

2.2.2.4 แบบเลือกตอบ

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเนื้อหา โดยการเขียนตอบนั้น เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายในโรงเรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัด เรียกว่า ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั่นเอง

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลว่า หลังจากได้เรียนรู้แล้วมีความสามารถด้านใดบ้าง และความสามารถดังกล่าวมีมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความเชื่อถือได้

3.3 ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2545: 95) ได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ ทักษะ และความสามารถทางวิชาการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้วว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใด

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540: 16) กล่าวว่า แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลของการเรียนหรือการสอน

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่างๆ ของแต่ละสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาที่จัดให้มีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ซึ่งมีแบบทดสอบที่เป็นข้อเขียนและที่เป็นภาคปฏิบัติจริง

3.4 ประเภทของการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2529: 31 – 32) ได้กล่าวถึงประเภทของการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม เป็นการทดสอบ หรือ การสอบวัดที่เกิดจากแนวความเชื่อในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่า ความสามารถของบุคคลใดๆ ในเรื่องใดนั้นมีไม่เท่ากัน บางคนมีความสามารถเด่น บางคนมีความสามารถด้อย และส่วนใหญ่จะมีความสามารถปานกลาง การกระจายของความสามารถของบุคคล ถ้านำมาเขียนกราฟจะมีลักษณะคล้ายๆ โค้งรูประฆังหรือที่เรียกว่า โค้งปกติ ดังนั้นการทดสอบแบบนี้ จึงยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาคะแนนผลการสอบของบุคคลเทียบกับคนอื่น ๆ ในกลุ่ม คะแนนจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการทดสอบแบบนี้ ก็เพื่อจะกระจายบุคคลทั้งกลุ่มไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล นั่นก็คือ คนที่มีความสามารถสูงจะได้คะแนนสูง คนที่มีความสามารถด้อยกว่าก็จะได้คะแนนลดลงจนถึงคะแนนต่ำสุด

2. การทดสอบแบบอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ ยึดความเชื่อในเรื่อง การเรียนเพื่อรอบรู้ กล่าวคือ ยึดหลักการว่า ในการเรียนการสอนนั้นจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียน ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน แม้ว่า ผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันก็ ตาม แต่ทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตน โดยอาจใช้เวลา แตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้น การทดสอบแบบอิงเกณฑ์จึงมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้นแล้วนำผล การสอบวัดของแต่ละบุคคลเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ไม่ได้มีการนำผลไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ความสำคัญของการทดสอบแบบนี้จึงอยู่ที่การกำหนดเกณฑ์เป็นสำคัญ

นอกจากนี้ พิชิต ฤทธิ์บุญ (2545: 96) ได้กล่าวถึง ประเภทของแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นใช้กันทั่วไปในสถานศึกษามีลักษณะเป็น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกได้อีก 2 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่ กำหนดคำถาม หรือปัญหาให้แล้วให้ผู้ตอบเขียนโดยแสดงความรู้ ความคิด เจตคติ ได้อย่างเต็มที่

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรนัย หรือแบบให้ตอบสั้นๆ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กำหนดให้ผู้สอบเขียนตอบสั้นๆ หรือมีคำตอบให้ เลือกรูปแบบจำกัดคำตอบ ผู้ตอบไม่มีโอกาสแสดงความรู้ ความคิดได้อย่างกว้างขวางเหมือน แบบทดสอบอัตนัย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชนิดนี้แบ่งออกเป็น 4 แบบ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถูก – ผิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเติมคำ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจับคู่ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เลือกรูปแบบ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบ ที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทุกๆ ไป ซึ่งสร้างโดยผู้เชี่ยวชาญ มีการวิเคราะห์ และ ปรับปรุงอย่างดีจนมีคุณภาพ มีมาตรฐาน กล่าวคือ มีมาตรฐานในการดำเนินการสอน วิธีการ ให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนน

ภัทรา นิคมานนท์ (2540: 61 – 68) กล่าวถึงประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัยว่า โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนอัตนัย หมายถึง แบบทดสอบที่ถามให้ตอบยาวๆ แสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง ประเภทที่สอง คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรนัย หมายถึง แบบทดสอบประเภท

ถูก – ผิด จับคู่ เติมคำ และเลือกตอบ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

1. จำแนกตามกระบวนการในการสร้าง จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นเอง เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเฉพาะคราว เพื่อใช้ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถทางวิชาการของเด็ก

1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาตรฐาน เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่ซับซ้อนมากกว่าแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น เมื่อสร้างขึ้นแล้วมีการนำไปทดลองสอบ และนำผลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อปรับปรุงให้มีคุณภาพดี มีความเป็นมาตรฐาน

2. จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดปริมาณความรู้ความสามารถ ทักษะเกี่ยวกับด้านวิชาการที่ได้เรียนรู้ว่ามีมากน้อยเพียงใด

2.2 แบบทดสอบความถนัด เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เกิดจากการสะสมประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาในอดีต

3. จำแนกตามรูปแบบคำถามและวิธีการตอบ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอัตนัย มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้สอบได้ตอบยาวๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรนัย เป็นแบบสอบถามที่ถามให้ผู้สอบตอบสั้นๆ ในขอบเขตจำกัด คำถามแต่ละข้อวัดความสามารถ เพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว ผู้สอบไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางเหมือนแบบทดสอบอัตนัย

4. จำแนกตามลักษณะการตอบ จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ

4.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ เช่น ข้อสอบวิชาพลศึกษา ให้แสดงท่าทางประกอบเพลง วิชาประดิษฐ์ ให้ประดิษฐ์ของใช้ด้วยเศษวัสดุ การให้คะแนนจากการทดสอบประเภทนี้ครูต้องพิจารณาทั้งด้านคุณภาพของผลงาน ความถูกต้องของวิธีปฏิบัติรวมทั้งความคล่องแคล่ว และปริมาณของผลงานด้วย

4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเขียนตอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้การเขียนตอบทุกชนิด

4.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวาจา เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบใช้การโต้ตอบด้วยวาจา

5. จำแนกตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

5.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวัดความเร็ว เป็นแบบทดสอบที่มุ่งวัดทักษะความคล่องแคล่วในการคิด ความแม่นยำในความรู้เป็นสำคัญ มักมีลักษณะค่อนข้างง่าย แต่ให้เวลาในการทำข้อสอบน้อย ผู้สอบต้องแข่งขันกันตอบ ใครที่ทำเสร็จก่อนและถูกต้องมากที่สุดถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่า

5.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประสิทธิภาพสูงสุด แบบทดสอบลักษณะนี้มีลักษณะค่อนข้างยากและให้เวลาทำมาก

6. จำแนกตามลักษณะและโอกาสในการใช้ จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

6.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนย่อย เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีจำนวนข้อคำถามไม่มากนัก มักใช้สำหรับประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยย่อย โดยมีจุดประสงค์หลักคือ เพื่อปรับปรุงการเรียนเป็นสำคัญ

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ถามความรู้ความเข้าใจรวมหลายๆ เรื่อง หลายๆ เนื้อหา หลายๆ จุดประสงค์ มีจำนวนมากข้อ มักใช้ตอนสอบปลายภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษา จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ให้เปรียบเทียบแข่งขันระหว่างผู้สอบด้วยกัน

7. จำแนกตามเกณฑ์การนำผลจากการสอบวัดไปประเมิน จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

7.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิงเกณฑ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดระดับความรู้พื้นฐานและความรู้ที่จำเป็นในการบ่งบอกถึงความรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์

7.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอิงกลุ่ม เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มุ่งนำผลการสอบไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในกลุ่มที่ใช้ข้อสอบเดียวกันว่าใครมีความสามารถเหนือใครเพียงใด เหมาะสำหรับการสอบที่มีการแข่งขันกันมากกว่าเพื่อการเรียนการสอน

8. จำแนกตามสิ่งเร้า จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

8.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางภาษา ได้แก่ การใช้คำพูด หรือตัวหนังสือไปเร้าผู้สอบตอบโดยการพูดหรือเขียนออกมา

8.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่ใช้ภาษา ได้แก่ การใช้รูปภาพ กิริยา ท่าทาง หรืออุปกรณ์ต่างๆ ไปเร้าให้ผู้สอบตอบสนอง

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด แต่ละชนิดก็มีจุดมุ่งหมาย และขีดความสามารถในการทดสอบ

แตกต่างกัน ดังนั้นในการนำแบบทดสอบไปใช้ต้องระมัดระวังว่าเลือกใช้แบบทดสอบได้ถูกต้องเหมาะสมกับสิ่งที่เราต้องการหรือไม่ การจำแนกประเภทของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงช่วยให้สามารถเข้าใจและเลือกใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น การจำแนกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถทำได้หลายแบบขึ้นอยู่กับผู้จำแนกว่าจะยึดถืออะไรเป็นเกณฑ์ในการจำแนก

3.5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2545: 97 – 98) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรและการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
3. กำหนดชนิดของข้อสอบและศึกษาวิธีสร้าง
4. เขียนข้อสอบ
5. ตรวจทานข้อสอบ
6. จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง
7. ทดลองสองและวิเคราะห์ข้อสอบ
8. จัดทำแบบทดสอบฉบับจริง

พิตร ทองชั้น (2524: 60 – 61) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องมีการวางแผนในการสร้างอย่างมีขั้นตอน เพื่อช่วยให้การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีประสิทธิภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนในการวางแผน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมาย โดยต้องกำหนดให้ชัดเจนและแน่นอนในเรื่องใด
อย่างไร เช่น สร้างแบบทดสอบในเรื่องใด และมีการกำหนดน้ำหนักคะแนน และควรทราบกลุ่มนักเรียนที่จะทดสอบว่าเก่ง - อ่อนเพียงใด เพื่อจะได้ใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างข้อสอบให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน และควรมีการกำหนดเวลาในการสอบให้พอเหมาะกับกลุ่มสอบ
2. ขั้นตอนเตรียม เช่น เตรียมหลักสูตร เนื้อหาวิชาตลอดจนตำราหนังสือแบบเรียน รวมถึงต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้การทำแบบทดสอบ เช่น กระดาษคำตอบ และครูผู้สอนต้องเลือกแบบและชนิดของข้อทดสอบ เช่น จะใช้แบบเลือกตอบ แบบเรียงความ หรือแบบผสม
3. ขั้นตอนมือปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นตอนมือปฏิบัติกรเขียนข้อสอบตามที่กำหนดไว้ สิ่งที่ต้องยึดถือคือ หลักและวิธีการสร้างแบบทดสอบที่ดี ถ้าเกิดข้อสอบข้อใดเกิดปัญหา ควรมีการพูดคุย

กับเพื่อนครูหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล ทางด้านเนื้อหาวิชานั้นๆ

4. ขั้นตรวจสอบ ควรมีการตรวจตราข้อสอบว่ามีข้อบกพร่องดี – ไม่ดีอย่างไร โดย นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิเคราะห์ข้อสอบหลังจากที่ได้ทดสอบกับนักเรียนแล้ว

5. ขั้นจัดพิมพ์ สิ่งที่ต้องคำนึงได้แก่ รูปเล่มต้องจัดให้เรียบร้อย พิมพ์ให้สะอาด ตัวอักษรไม่ผิดพลาด คำชี้แจงในข้อสอบต้องชัดเจน และต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับ จำนวน ข้อสอบ เวลา คะแนนเต็ม

นอกจากนี้ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2525: 22 – 29) ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มีขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้น คือ

1. ขั้นวางแผนการสร้างแบบทดสอบ การวางแผนสร้างแบบทดสอบต้องพิจารณาถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ

1.1 จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้ หลักการสำคัญคือ การนำแบบทดสอบไปใช้จะต้องสัมพันธ์อยู่กับการสอน เช่น สอบเพื่อตรวจสอบความรู้เดิม สอบก่อนทำการสอน การสอบเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และวินิจฉัยข้อบกพร่องของข้อสอบในระหว่างการดำเนินการสอน และการสอบเพื่อสรุปผลการเรียน ดังนั้น จุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้จึงแบ่งได้เป็น 4 จุดประสงค์ คือ

1.1.1 ใช้ตรวจสอบความรู้เดิม ก่อนที่จะเริ่มต้นการสอนเพื่อพิจารณาว่า ถ้านักเรียนยังขาดความรู้พื้นฐาน ก็จำเป็นต้องทำการสอนเสริมเสียก่อน แต่ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอ ก็พิจารณาต่อไปว่า นักเรียนมีระดับความสามารถสูงต่ำเพียงใด เพื่อจัดกลุ่มการเรียนและเลือกวิธีการสอนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน

1.1.2 ใช้ตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงการเรียนการสอน โดย จะทำการสอบในระหว่างดำเนินการสอนเป็นระยะๆ

1.1.3 ใช้วินิจฉัยผู้เรียน เพื่อหาสาเหตุข้อบกพร่องของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.1.4 ใช้สรุปผลการเรียน เพื่อตัดสินผลการเรียนว่านักเรียนควรได้เกรดอะไร สอบผ่านหรือไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

1.2 เนื้อหาวิชาและพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งได้มาจากการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการในการจำแนกแยกแยะว่าวิชานั้นๆ มีหัวข้อเนื้อหาสาระที่สำคัญอะไรบ้าง มีจุดประสงค์ที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมอะไรบ้าง ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ 2 อย่างคือ

1.2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาวิชา ซึ่งต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของเนื้อหา ความยากง่ายของเนื้อหา ขนาดความยาวของเนื้อหา เวลาที่ใช้สอน

1.2.2 การวิเคราะห์จุดประสงค์ เป็นการจำแนกและจัดหมวดหมู่พฤติกรรมที่ต้องการปลูกฝังหรือต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นสื่อ นำ การวิเคราะห์จุดประสงค์ ซึ่งควรดำเนินการดังนี้ รวบรวมจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งหมด จากหลักสูตร และคู่มือครู หลังจากนั้นจึงเขียนพฤติกรรมที่สำคัญของแต่ละจุดประสงค์ทั้งหมด และนิยามความหมายของพฤติกรรมดังกล่าว

การสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร หรือตารางลักษณะเฉพาะ เป็นตารางสองมิติ มิติที่หนึ่งเป็นจุดประสงค์การสอน ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมด้านต่างๆ และมิติที่สองเป็นหัวข้อเนื้อหาในแต่ละหัวข้อเนื้อหาและพฤติกรรม จะกำหนดคะแนนน้ำหนักความสำคัญไว้ ซึ่งคะแนนน้ำหนักความสำคัญนี้จะนำมาใช้ในการเขียนข้อสอบว่าต้องเขียนข้อสอบวัดพฤติกรรมในหัวข้อเนื้อหาวิชาใดมากน้อยเพียงใด

วิธีกำหนดน้ำหนักความสำคัญและจำนวนข้อสอบทำได้ ดังนี้

1. กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละหัวข้อเนื้อหา โดยพิจารณาจากเวลาที่ใช้สอนในแต่ละหัวข้อเนื้อหา
2. กำหนดน้ำหนักความสำคัญของแต่ละพฤติกรรม โดยพิจารณาจากความสำคัญของจุดประสงค์ที่ใช้สอน
3. กำหนดจำนวนข้อที่จะใช้สอบทั้งหมด โดยพิจารณาจากจุดประสงค์ของการนำแบบทดสอบไปใช้
4. คำนวณจำนวนข้อสอบในแต่ละหัวข้อเนื้อหา โดยคิดจากน้ำหนักความสำคัญ
5. คำนวณจำนวนข้อสอบในแต่ละหัวข้อเป็นรายพฤติกรรม โดยคิดจากน้ำหนักความสำคัญของแต่ละพฤติกรรม

2. ขั้นตอนเตรียมงานและเขียนข้อสอบ ควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ดังนี้

2.1 เตรียมแบบทดสอบฉบับกว้าง โดยเขียนจากตารางวิเคราะห์หลักสูตร แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข การเขียนข้อสอบต้องเลือกชนิดข้อสอบ และรูปแบบคำถามให้เหมาะสมและควรเขียนข้อสอบให้มากกว่าข้อสอบที่ต้องการจริง โดยเผื่อไว้ประมาณ 25 – 50%

2.2 ควรเขียนข้อสอบให้ยากพอเหมาะ ข้อสอบถูกผิดควรมีคนตอบถูก 75% ข้อสอบเลือกตอบ 5 ตัวเลือกควรมีคนตอบถูก 60% ข้อสอบเติมคำควรมีคนตอบถูก 50%

2.3 เมื่อเขียนข้อสอบเสร็จแล้ว ควรนำกลับมาพิจารณาข้อบกพร่องต่างๆ เช่น คำถามต้องไม่กำกวม ไม่คลุมเครือ ไม่ผิดหลักภาษา ไม่ยากและซับซ้อนเกินไป

2.4 ควรเขียนข้อสอบให้เนื้อหาบังคับคำตอบ มากกว่าใช้ฟอร์มข้อความบังคับคำตอบ เช่น การใช้คำว่า อาจจะมีโอกาสเป็นคำตอบถูกมากกว่าผิด

2.5 ควรจัดข้อสอบให้เป็นหมวดหมู่ตามประเภทของข้อสอบ

2.6 ควรสร้างข้อสอบแบบระดมพลังมากกว่าแบบเร่งรีบ

2.7 อย่าจัดข้อสอบให้มีข้อถูกเรียงกันอย่างเป็นระบบ

2.8 ควรออกแบบข้อสอบให้มีวิธีตอบที่สะดวกและง่ายต่อการตรวจให้คะแนน

2.9 ควรเขียนคำสั่งหรือคำชี้แจงให้ละเอียด และชัดเจน

2.10 ควรระลึกอยู่เสมอว่า พฤติกรรมทุกพฤติกรรมไม่สามารถวัดด้วยข้อสอบเพียงข้อเดียวหรือฟอร์มเดียว

2.11 หลีกเลี่ยงข้อสอบแบบถูกผิด เพราะมีโอกาสเดาตอบถูกได้ง่าย

3. ขั้นตอนทดลองสอบ เมื่อเขียนข้อสอบและจัดพิมพ์เรียบร้อยแล้วก็นำไปทดลองสอบเพื่อนำผลมาแก้ไขปรับปรุงข้อสอบซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จะนำไปทดลองสอบให้นักเรียนทุกคนเก่งกลาง และอ่อนคละกันไป

3.2 กำหนดเวลาที่ใช้สอบให้เหมาะสมกับจำนวนข้อสอบ สำหรับแบบทดสอบที่สร้างขึ้นครั้งแรกจะพิจารณาเวลาที่ใช้ทำข้อสอบ จากเวลาที่นักเรียน 90% ทำแบบทดสอบเสร็จเป็นการหมดเวลาสอบ

3.3 การคุมสอบต้องพยายามจูงใจให้นักเรียนมีสมาธิ และพยายามทำแบบทดสอบอย่างเต็มความสามารถ เพราะถ้านักเรียนรู้ว่าการทดลองสอบนี้จะไม่มีการสอบได้สอบตก อาจทำให้นักเรียนตอบแบบทดสอบอย่างขอไปที ซึ่งจะส่งผลต่อคะแนนที่จะนำมาประเมินผลข้อสอบได้

3.4 ครูต้องเตรียมตัวล่วงหน้าในการคุมสอบ อย่าให้มีสิ่งผิดพลาดใดๆ เกิดขึ้น และการคุมสอบครูควรวางท่าทางให้มีความเป็นกันเองให้มากที่สุด

3.5 สถานที่ทดสอบ ต้องทำให้เหมาะสมที่สุด ห้องสอบต้องปราศจากเสียงรบกวนใดทั้งสิ้น ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ที่นั่งสอบเหมาะสม

4. ขั้นตอนประเมินผลแบบทดสอบ เป็นการตรวจสอบแบบทดสอบมีคุณภาพหรือไม่โดยพิจารณาตามคุณลักษณะที่ดีของแบบทดสอบ 10 ประการคือ

4.1 ความแม่นยำ หมายถึงแบบทดสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่เราสนใจในจุดประสงค์และตามที่ทำการสอนจริง

4.2 ความเชื่อมั่น หมายถึงแบบทดสอบให้ผลการทดสอบสอดคล้องตรงกันทุก
ครั้ง

4.3 อำนาจจำแนก หมายถึงข้อสอบที่แบ่งแยกคนเก่งอ่อนออกจากกันได้
กล่าวคือคนเก่งจะตอบถูก คนอ่อนจะตอบผิด

4.4 ความยากง่าย หมายถึงจำนวนเปอร์เซ็นต์ผู้ตอบถูกโดยทั่วไปแล้วความ
ยากง่ายที่เหมาะสมจะมีคนครึ่งหนึ่งตอบถูก

4.5 ความเป็นปรนัย หมายถึงข้อสอบที่มีคำถามชัดเจนและการให้คะแนน
ชัดเจน

4.6 ความเฉพาะเจาะจง หมายถึงคนที่มีความสามารถเฉพาะเรื่องนั้นจะ
ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก แต่ถ้ามีความสามารถทั่วไปจะตอบข้อสอบไม่ถูก

4.7 ประสิทธิภาพ หมายถึงแบบทดสอบที่ใช้เวลานั้นประหยัดเวลาการสร้าง
การดำเนินการสอบ การตรวจให้คะแนน แต่ให้ผลการสอบถูกต้อง

4.8 ความสมดุล หมายถึง แบบทดสอบสามารถวัดได้ครอบคลุมตาม
จุดประสงค์และเนื้อหา มีสัดส่วนจำนวนข้อสอดคล้องตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร

4.9 ความยุติธรรม หมายถึงแบบทดสอบมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ และ
เปิดโอกาสให้ทุกคนมีโอกาสที่จะตอบถูกได้เท่ากัน

4.10 ความเหมาะสมของเวลา หมายถึงแบบทดสอบกำหนดเวลาให้พอ
เพียงพอในการตอบข้อสอบจนเสร็จ

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน จะมีขั้นตอนสำคัญ คือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนเตรียม ขั้นตอนทดลองสอบ และขั้นตอนประเมินผล
แบบทดสอบ กระบวนการนี้จะทำติดต่อกันไปเรื่อยๆ จนกว่า จะได้คุณภาพแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ต้องการ การวางแผนสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
นับว่า เป็นขั้นสำคัญมาก เพราะจะเป็นตัวกำหนดการเขียนข้อสอบให้ถูกต้องตั้งแต่แรก ดังนั้น
ตารางวิเคราะห์หลักสูตรจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องสร้างขึ้นก่อนที่จะทำการสร้างแบบทดสอบวัด
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกครั้ง

3.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุลีพร ฤทธิเดช (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้
โดยใช้และ ไม่ใช้แผนที่ความคิด พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนกับหลังเรียน ของกลุ่ม
ทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนของกลุ่มควบคุมที่จัดการเรียนรู้โดยไม่ใช้แผนที่ความคิด มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับของค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องชนิดของคำในภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ความคิดของกลุ่มทดลองอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.24

นพนภา อีอกด้วง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอน โดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศาลาดีวิทยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 48 คน ผลจากการศึกษาพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนมีความพอใจต่อการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD ในระดับมากที่สุด

ปัทมา ไตรคุป (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชน มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวิธีสอนตามคู่มือครู และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชน มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 80 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test แบบอิสระ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนภาษาไทยและใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือ สูงกว่ากลุ่มที่สอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคงทนทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่ม ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชน มาเป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับกลุ่มที่สอนตามคู่มือครูไม่แตกต่างกัน

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วย

สุนันท์ กล่อมฤทธิ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนแบบบูรณาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 60 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิชาภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติวิชาภาษาไทย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย ไม่แตกต่างกัน และมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดี

วันเพ็ญ สุภิกิต (2528: 63) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีอ่านแล้วเขียนลำดับเรื่องราวด้วยวิธีอ่านและทำแบบฝึกหัด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีอ่านแล้วเขียนลำดับ เรื่องราวมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีอ่านแล้วทำแบบฝึกหัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01

สายสุนีย์ สกุลแก้ว (2534: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย เพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นชุดฝึกทักษะด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ถาวรคุณ) กรุงเทพมหานคร จำนวน 105 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากให้นักเรียนฝึกทักษะการอ่านจากชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย เพื่อจับใจความสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฉันทนา การสะอาด (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะ การอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม โดยใช้แผนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 1 ชุด ชุดการสอนให้ความรู้เกี่ยวกับ ข้อปฏิบัติในการอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 1 ชุด แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 6 ชุด และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ ผล การศึกษาค้นคว้าพบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยที่กล่าวมานี้ เป็นแนวทางการสร้างหนังสือ ซึ่งต้องสร้างให้ตรงกับ ความสนใจ เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน มีเนื้อหาที่ส่งเสริมจินตนาการ สร้างความ เข้าใจชีวิตและให้แนวทางในการแก้ปัญหา

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าการสร้าง หนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น หากสร้างให้นักเรียนอ่านต้องเป็นหนังสือที่ตรงกับความสนใจ เหมาะสม กับวัยและสติปัญญาของนักเรียน ซึ่งส่งผลให้การอ่านและการเรียนรู้ของนักเรียนพัฒนาขึ้น ทั้งยัง ทำให้นักเรียนสนใจที่จะแสวงหาหนังสืออื่นๆ มาอ่านเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 23 ห้องเรียน จำนวน 1,051 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 45 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากจำนวนห้องเรียน 23 ห้องเรียน สุ่มห้องเรียนมา 1 ห้องเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ประกอบด้วยเนื้อหา 8 หน่วย โดยใช้เวลาเรียนหน่วยละ 2 คาบ คือ
 - หน่วยที่ 1 ตำนานสระแก้ว
 - หน่วยที่ 2 ตำนานเขาสมอคอน
 - หน่วยที่ 3 ตำนานเขาวงพระจันทร์
 - หน่วยที่ 4 ตำนานตำบลท่าหิน
 - หน่วยที่ 5 ตำนานพระเจ้ากงจีน
 - หน่วยที่ 6 ตำนานศาลลูกศร
 - หน่วยที่ 7 ตำนานปรางค์ผมหอม
 - หน่วยที่ 8 ตำนานเขาตากั๊บบาย

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
แบบปรนัย 4 ตัวเลือก

3. แบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมทั้ง 8 หน่วย เป็นปรนัย 4 ตัวเลือก

ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก รวมถึงการ
ประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
2. ศึกษาเกี่ยวกับตำนานเมืองลพบุรี ที่ได้มาจากการสำรวจข้อมูล เพื่อที่จะ
นำมาใช้ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
3. สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์
โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวทางในการจัดทำหนังสือ

3.2 เขียนโครงเรื่อง

3.3 ปกใน

3.4 การทำดัมมี่

3.5 การทำรูปเล่ม

3.6 การตั้งชื่อเรื่อง

4. นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ภาพประกอบ เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา คุณค่าและประโยชน์
ที่ได้รับโดยใช้แบบประเมิน แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา การประเมินเป็นข้อความ
ที่มีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายไว้ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง คุณภาพดีมาก

คะแนน 4 หมายถึง คุณภาพดี

คะแนน 3 หมายถึง คุณภาพพอใช้

คะแนน 2 หมายถึง ต้องปรับปรุงคุณภาพ

คะแนน 1 หมายถึง ไม่มีคุณภาพ

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1 ขนาดและความหนาของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้ อย่างสะดวกสำหรับเด็กในวัยนี้					
1.2 ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้อยากอ่าน					
1.3 ตัวอักษรที่พิมพ์ สวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน					
1.4 การพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2. ภาพประกอบ					
2.1 ลักษณะของภาพส่วนใหญ่สวยงามและชัดเจน					
2.2 ภาพประกอบช่วยขยายข้อความและส่งเสริมให้เข้าใจ เนื้อเรื่อง					
2.3 ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง					
3. เนื้อเรื่อง					
3.1 เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับชั้นเรียนของเด็ก					
3.2 ความยาวของเนื้อเรื่องแต่ละตำนานเหมาะสมกับวัยและ ความสนใจของเด็กในระดับนี้					
3.3 เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนมีอยู่					
3.4 เนื้อเรื่องมีสารประโยชน์เหมาะที่จะใช้เป็นหนังสืออ่าน เพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2					
3.5 ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน					
3.6 ผู้อ่านสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของ เรื่องแต่ละตำนานได้					
3.7 กิจกรรมแบบฝึกหัดช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยได้					

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี	ระดับคะแนนความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
4. การใช้ภาษา					
4.1 ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน					
4.2 การใช้คำศัพท์ต่างๆ เหมาะสม					
4.3 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน					
4.4 คำที่เลือกใช้มีความสละสลวยและไพเราะ					
5. คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ					
5.1 ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทร้อยแก้ว					
5.2 ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยและมีทักษะในการอ่านบทร้อยแก้ว					
5.3 ช่วยปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของตำนานเมืองลพบุรีอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของชุมชน					
5.4 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น เป็นการนำไปสู่นิสัยใฝ่ค้นคว้าและรักการอ่าน					
5.5 ช่วยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ					
5.6 เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนของครูและผู้สนใจได้					

นำผลการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ย เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการยอมรับคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	4.51 – 5.00	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	3.51 – 4.50	หมายถึง	คุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 – 3.50	หมายถึง	คุณภาพพอใช้
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.51 – 2.50	หมายถึง	ต้องปรับปรุงคุณภาพ
คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.50	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพหรือไม่ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแนวคิดของ ธีรธัญญา นาคหอม (2545: 52)

5. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ถูกต้องเหมาะสม

6. การทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

วิธีการหาคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยดำเนินการทดลองดังต่อไปนี้

1. ขั้นทดลองรายบุคคล ผู้วิจัย นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองใช้กับนักเรียน 3 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน ใน เดือนตุลาคม 2550
2. ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน 18 คน ที่ได้จากการสุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 6 คน
3. ขั้นทดลองใช้ภาคสนาม ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน ใน เดือนพฤศจิกายน 2550 จากนั้นนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ 80/80

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาของ พิชิต ฤทธิ์เจริญ
2. วิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหน่วยของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. คัดเลือกเนื้อหา นำมาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ
5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบทดสอบไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม และความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

จากนั้นนำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยค่าดัชนีความสอดคล้องควรมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .05 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้น เป็นตัวแทนของลักษณะกลุ่มพฤติกรรมที่วัด

7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

8. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบรายข้อโดยใช้โปรแกรม SPSS แบบทดสอบที่คัดเลือกต้องมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป ส่วนข้อที่ไม่ถึงเกณฑ์ให้ตัดออก เลือกข้อสอบที่ใช้ได้

9. นำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น จากสูตร KR – 20

10. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้ มาใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม จากหนังสือหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ
2. วิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหน่วยของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. สร้างแบบฝึกหัดจากเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก
4. นำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสาระวิชาภาษาไทย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดความหมายของคะแนน ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง มีคุณภาพระดับดีมาก
 คะแนน 4 หมายถึง มีคุณภาพระดับดี
 คะแนน 3 หมายถึง มีคุณภาพพอใช้
 คะแนน 2 หมายถึง มีคุณภาพต้องปรับปรุง
 คะแนน 1 หมายถึง มีคุณภาพใช้ไม่ได้

โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์					
2	ความถูกต้องของเนื้อหา					
3	ความชัดเจนของการอธิบายเนื้อหา					
4	เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน					
5	ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้เรียน					
6	ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน					
7	ความเหมาะสมของระยะเวลาที่ใช้					
8	ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถามในแต่ละหน่วย					
9	ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์					
10	ส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาและการนำไปใช้					
รวม						

5. นำผลการประเมินมาพิจารณาค่าเฉลี่ยค่าความสอดคล้อง IOC เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินคุณภาพแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง คุณภาพดีมาก
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง คุณภาพดี
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง คุณภาพพอใช้
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.51 – 2.50 หมายถึง ต้องปรับปรุงคุณภาพ
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่มีคุณภาพ

เกณฑ์ในการยอมรับว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพหรือไม่ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเกณฑ์จากแนวคิดของ ธีรญา นาคหอม (2545: 52) โดยกำหนดให้มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ในการทดสอบสมมติฐานมีรูปแบบเป็นกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังอ่าน (Randomized One Group Pretest – Posttest Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 60 – 61) ดัง ตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัยในการทดสอบสมมติฐาน

กลุ่ม	ก่อนอ่าน	ทดลอง	หลังอ่าน
E	T ₁	X	T ₂

เมื่อ	E	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
	T ₁	แทน	การสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนอ่าน
	X	แทน	การอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
	T ₂	แทน	การสอบวัดผลการสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังอ่าน

การวิจัยในขั้นตอนการทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีรูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทำการทดลองก่อนอ่านและหลังอ่าน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ในการทดสอบสมมติฐานมีรูปแบบเป็นกลุ่มเดียวทดสอบก่อนอ่านหนังสือเพิ่มเติมและหลังอ่านหนังสือเพิ่มเติม
2. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์จำนวน 30 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนนเก็บคะแนนไว้
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้หนังสืออ่านเพิ่มเติมแต่ละหน่วย โดยเริ่มจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมหน่วยที่ 1 เมื่อศึกษาสาระในแต่ละหน่วยจบแล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

4. หลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมทั้ง 8 หน่วยแล้ว ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ แล้วนำผลสอบที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

5. ครูเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การพัฒนาเครื่องมือ

1.1 วิเคราะห์ความเที่ยงระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีระดับการประเมิน 3 ระดับ ดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าแบบทดสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบทดสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบทดสอบประเมินผลเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกและหาความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson-20)

1.3 หาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยใช้สูตรเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
 เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดและ
 กิจกรรมระหว่างเรียนของผู้เรียน คิดเป็นค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (E_1)
 เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบ
 หลังเรียนของผู้เรียน คิดเป็นค่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 (E_2)

2. การทดสอบสมมติฐานวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์คะแนนก่อนอ่านหนังสือเพิ่มเติมและหลังอ่านหนังสือเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี จากการทำแบบทดสอบระหว่างหน่วย โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน

3.1.1 หาค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 137) โดยคำนวณจากสูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.1.2 หาค่าความแปรปรวนของแบบทดสอบ (ล้วน สายยศ. 2538: 77) โดย
คำนวณจากสูตร

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ

S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 หาค่าความตรง โดยทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์
การเรียนรู้กับหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนาน
เมืองลพบุรี โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. 2542: 235) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.2.2 หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อสอบในรายข้อ (ณัฐรพพงษ์ เจริญพิทย์. 2542: 215) โดยคำนวณจากสูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P แทน	ค่าความยากง่ายของคำถามแต่ละข้อ
	R แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูก
	N แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำข้อนั้นถูกทั้งหมด

$$r = \frac{R_H - R_L}{\frac{N}{2}}$$

เมื่อ	r แทน	อำนาจจำแนก
	R_H แทน	จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง
	R_L แทน	จำนวนนักเรียนที่ทำถูกในกลุ่มอ่อน
	N แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและอ่อน

3.2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี แบบ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน สูตร 20 (Kuder-Richardson – 20 หรือ K-R 20) (ล้วน สายยศ. 2538: 197 – 198) โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt} แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
-------	--------------	-----------------------------

n	แทน	จำนวนข้อ
P	แทน	สัดส่วนผู้ตอบถูกต้องผู้เข้าสอบทั้งหมด
q	แทน	สัดส่วนผู้ตอบผิดต่อผู้เข้าสอบทั้งหมด
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

3.3 หาประสิทธิภาพของหนังสือตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าร้อยละ (เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528: 294 – 295)

80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัดในระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยของคะแนนที่นักเรียนทั้งหมดทำทดสอบหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

$$\text{สูตรที่ 1} \quad E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้หนังสืออ่านเพิ่มเติม
คิดเป็นร้อยละ จากการทำแบบฝึกหัดและหรือประกอบกิจกรรม
ระหว่างเรียน

$\sum X$ แทน คะแนนรวมจากการทำแบบฝึกหัดและหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมการเรียนรู้

N แทน จำนวนผู้เรียน

$$\text{สูตรที่ 2} \quad E_2 = \frac{\frac{\sum F}{N}}{B} \times 100$$

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียน
หลังจาก การเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม) คิดเป็นร้อยละจาก
การทำแบบทดสอบหลังเรียนและหรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

$\sum F$ แทน คะแนนรวมจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนหรือกิจกรรมหลังเรียน

A แทน คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียนและหรือกิจกรรมหลังเรียน

N แทน จำนวนผู้เรียน

3.4 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test Dependent เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยคำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ. 2538: 104)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 (\sum D)^2}{N-1}}} ; df = N-1$$

t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที
D	แทน	ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
N	แทน	จำนวนคู่
$\sum D$	แทน	ผลรวมของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกัน เป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้รับจากการทดสอบ ก่อนเรียนกับทดสอบหลังเรียน
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองของความแตกต่างจากการเปรียบเทียบกัน เป็นรายบุคคลระหว่างคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน กับทดสอบหลังเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการพัฒนานำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n แทน จำนวนนักเรียน

E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในแบบฝึกคิดเป็นร้อยละจากการทำแบบฝึกระหว่างเรียน

E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum D$ แทน คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

$\sum D^2$ แทน คะแนนรวมของผลต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ยกกำลังสอง

t แทน ค่าที่ใช้ในการพิจารณาใน t – test distribution

p แทน ค่าความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพของหนังสือเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

ผู้วิจัยได้นำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วดำเนินการหาประสิทธิภาพของหนังสือเพิ่มเติม ตามเกณฑ์ 80/80 ตามขั้นตอนต่อไปนี้

การทดลองครั้งที่ 1 ขั้นทดลองรายบุคคล

นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในด้านต่างๆ โดยการบันทึก และสังเกตพฤติกรรมในขณะทดลอง และสัมภาษณ์ถึงปัญหาในการเรียนซึ่งผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหา และสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

1. ภาพหน้าปกของหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเป็นภาพสี เนื่องจากเป็นการสร้างความสนใจในการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขครบถ้วนสมบูรณ์และเหมาะสมดี
2. เนื้อหาของหนังสือเพิ่มเติมบางตอนยังมีคำที่ไม่ถูกต้องในเรื่องสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ อักษรวิจิตร ตัวสะกด อยู่บ้างเล็กน้อย

ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น

การทดลองครั้งที่ 2 ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก

นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 คน โดยให้ผู้เรียนเริ่มทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อบกพร่องและปัญหาต่างๆ ในขณะทดลอง การสังเกตขณะเรียน และการสัมภาษณ์นักเรียน ปัญหาที่พบ และสิ่งที่ต้องปรับปรุง มีดังนี้

1. แบบทดสอบบางข้อยาวเกินไป การเรียงลำดับของคำตอบไม่ถูกต้องผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว
2. ในแบบทดสอบมีคำถามบางข้อมีเนื้อหาไม่ชัดเจน

ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

การทดลองครั้งที่ 3 ขั้นทดลอง

นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ 80/80

ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้ผลดัง ตาราง 2

ตาราง 2 การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ
คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	E_1/E_2
40	34.16	85.39	20	16.58	82.89	85.39/82.89

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 85.39/82.89

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยวิธีการทางสถิติ t -test แบบ Dependent Group ได้ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ก่อนสอนและหลังสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ผลการทดลอง	n	$\bar{X}$	$\sum D$	$\sum D^2$	t	p
ก่อนเรียน	45	12.89	191.45	8,424	45.12**	.000
หลังเรียน	45	26.76				

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน และหลังการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

สมมติฐานในการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 23 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด 1,051 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน 45 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหา 8 หน่วย ได้แก่

- หน่วยที่ 1 ตำนานสระแก้ว
- หน่วยที่ 2 ตำนานเขาสมอคอน
- หน่วยที่ 3 ตำนานเขาวงพระจันทร์
- หน่วยที่ 4 ตำนานตำบลท่าหิน

หน่วยที่ 5 ตำนานพระเจ้ากรุงจีน

หน่วยที่ 6 ตำนานศาลลูกศร

หน่วยที่ 7 ตำนานปรางค์มุนี

หน่วยที่ 8 ตำนานเขาตากบยาย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550
ใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 18 คาบๆ ละ 60 นาที ใช้เวลา 6 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
ขั้นตอนการทำหนังสือสำหรับเด็ก พัฒนาการและความสนใจในการอ่านหนังสือเด็ก รวมถึงการประเมินคุณค่าของหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
2. ศึกษาเกี่ยวกับตำนานเมืองลพบุรี ที่ได้มาจากการสำรวจข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
3. สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ตามหลักเกณฑ์และวิธีการของ ฌีววรรณ คูหาภินันท์ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 3.1 ศึกษาแนวทางในการจัดทำหนังสือ
- 3.2 เขียนโครงเรื่อง
- 3.3 ปกใน
- 3.4 การทำรูปเล่มจำลอง
- 3.5 การทำรูปเล่ม
- 3.6 การตั้งชื่อเรื่อง

4. นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ภาพประกอบ เนื้อเรื่อง การใช้ภาษา คุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับโดยใช้แบบประเมิน ผู้วิจัยได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81

5. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ถูกต้องเหมาะสม

6. การทดลองใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม

วิธีการหาคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ผู้วิจัยได้ทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยดำเนินการทดลองดังต่อไปนี้

1. ขั้นทดลองรายบุคคล ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมไปทดลองใช้กับนักเรียน 3 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 1 คน ในเดือนตุลาคม 2550

2. ขั้นทดลองกลุ่มเล็ก ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียน 18 คนที่ได้จากการสุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 6 คน

3. ขั้นทดลองภาคสนาม ผู้วิจัยนำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 45 คน ในเดือนพฤศจิกายน 2550 จากนั้นนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมตามเกณฑ์ 80/80

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากหนังสือหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาของ พิชิต ฤทธิ์เจริญ

2. วิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหน่วยของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

3. คัดเลือกเนื้อหา นำมาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรีเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน เป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

4. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

5. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบทดสอบไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของคำถาม และความเหมาะสมทางภาษาที่ใช้เกณฑ์การให้คะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรีมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1

7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี ไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน

8. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (P) เท่ากับ .53 และค่าอำนาจจำแนก (R) เท่ากับ .30

9. นำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น จากสูตร KR – 20 เท่ากับ .55

10. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ได้มาใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม จากหนังสือหลักการวัดและประเมินผลการศึกษาของ พิชิต ฤทธิ์เจริญ
2. วิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละหน่วยของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
3. สร้างแบบฝึกหัดจากเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก
4. นำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสาระวิชาภาษาไทย ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินโดยผู้วิจัยได้ค่าเฉลี่ยในการประเมินคุณภาพแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมเท่ากับ 4.56

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

1. โดยการหาประสิทธิภาพของชุดการเรียนด้วยตนเอง E_1/E_2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 จากการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม ก่อนการเรียนและหลังการเรียน โดยใช้ t-test Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 85.39/82.89
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ได้ผล ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีประสิทธิภาพ 85.39/82.89 แสดงว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการอ่าน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อีกทั้งรูปแบบของหนังสืออ่านเพิ่มเติม ขนาดพอเหมาะ ภาพประกอบมีสีสันสวยงาม และสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ขนาดของตัวอักษรไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป เนื้อเรื่องเป็นตามพัฒนาการ และความสนใจในการอ่านของเด็ก ที่พบว่า เด็กวัย 12 – 18 ปี มีความสนใจในเรื่องนิทานที่เป็นตำนานท้องถิ่น มีความสนุกสนาน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจินตนาการควบคู่กับการแทรกความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งนักเรียนได้ประเมิณผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วย ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ สมถวิล พงษ์เกษม (2538: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นศรีสะเกษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดศรีสะเกษ และ กฤษณา ศิริวัฒน์ และคณะ (2545: บทคัดย่อ) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง คำขวัญจังหวัดอุทัยธานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี มีคุณภาพอยู่ในระดับดี มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การสอนโดยหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น เนื่องจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีการผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ในด้านเนื้อหา ภาษาที่ใช้ การจัดรูปเล่มและการพิมพ์ การให้ภาพประกอบ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งนี้ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งจัดเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และยังเป็นแหล่งชี้แนะการจัดมวลงประสบการณ์ให้แก่ นักเรียนที่นำไปสู่การเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชณัฐดา ฤทธิ์แดง (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านสูงกว่าก่อนการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อโนมา ไมโฮม (2542: บทคัดย่อ) ที่ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีของวัยรุ่นเรื่อง สร้างเสน่ห์ด้วยการกิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านยาวิ – ห้วยโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักเรียนที่อ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี มีผลการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ ความสามารถและวัยของนักเรียน เนื้อหาที่ใช้ไม่ควรซับซ้อน หรือใช้ภาษาที่ยากต่อความเข้าใจของนักเรียน
2. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในทุกระดับชั้น ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความรู้กว้างขวางมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะการอ่าน เจตคติต่อวิชาภาษาไทย ความคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาโดยการพัฒนาเป็นสื่อการเรียนการสอนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือ E – Learning ควบคู่กันไปด้วย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับประถมศึกษา และกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เรื่องลพบุรี : ธานีแห่งอารยธรรม. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมศิลปากร. (2533). วัฒนธรรมการพุทธสถานไทย. กรุงเทพฯ: พิรินดี กรุ๊ป.
- กรมศิลปากร. (2540). บทละครเรื่องรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). คู่มือการบริการการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- กฤษณา ศิริพัฒน์; และคณะ. (2545). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องคำขวัญจังหวัดอุทัยธานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- คัมภีร์ วงศ์นิคม. (2544). ภาพประวัติตัวละครวรรณคดีรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: กังสดาลบุ๊คส์.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2522). ข้างสังเวียน. หนังสือพิมพ์สยามรัฐรายวัน. 12 กรกฎาคม 2522.
- จิตรลดา สุวัติกุล. (2526). วรรณกรรมไทยร่วมสมัย. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- จินตนา ใบกาชฎี. (2522). หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม. ใน เอกสารประกอบการประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม. ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2530). การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527). การทำหนังสือเด็ก. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ฉันทนา การสะอาด. (2547). การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ชนัญฐดา ฤทธิ์แดง. (2542). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ประเพณีท้องถิ่นสมุทรปราการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

- ชมนาด สุขเจริญ. (2531). *ตำนานเมืองลพบุรี : การรับรู้โลกทัศน์ทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น*.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชัชชัย โกมารทัต. (2549). *กีฬาพื้นเมืองไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: เบลโล่การพิมพ์.
- ชูลีพร ฤทธิเดช. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำในภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้และไม่ใช้แผนที่ความคิด (Mind
Mapping)*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ ทองปาน. (2526). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- ณรงค์ อนันตศาสตร์ ; และ เสาวลักษณ์ อนันตศาสตร์. (2544). *ภูมิปัญญาทางภาษา*.
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ณัฐพงษ์ เจริญพิทย์. (2542). *การวัดผลการเรียนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2539). *การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและหนังสืออ่านเพิ่มเติม*. กรุงเทพฯ:
เลิฟ แอนด์ ลิฟ เพรส.
- ธนาภิต. (2539). *ประเพณี พิธีมิ่งมงคลและวันสำคัญของไทย*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- . (2546). *ตำนานเทพเจ้าและอสูร*. กรุงเทพฯ: ปิรามิด.
- ธัญญา นาคหอม. (2545). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียน
สะกดคำให้ถูกต้อง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นพนภา อีอกด้วง. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำและหน้าที่ของคำ
ในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ
กันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย).
นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นภาลย์ สุวรรณธาดา. (2524). *การสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง นิโตปเทศคำกลอน สำหรับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นิดดา หงส์วิวัฒน์. (2545). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: แสงแดดเพื่อนเด็ก.
- บันลือ พฤษะวัน. (2524). *วรรณกรรมกับเด็ก*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- บันลือ พุกกะวัน. (2531, กันยายน). *ธรรมชาติของการอ่านกับการเรียนอ่านของเด็ก*.
วิทยากรย.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2525). *เอกสารการสอนวิชาวัดผล 301 : การสร้างแบบทดสอบ*.
กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- บุญเทือง สิงห์สี. (2533). *การสร้างหนังสืออ่านประกอบจากจารีต ฮีต 12 ของอีสาน สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา
อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2528). *ลักษณะหนังสือที่เด็กชอบ*. ใน *เอกสารประชุมปฏิบัติการเขียนหนังสือ
สำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประคอง นิมมานเหมินทร์. (2543). *นิทานพื้นบ้านศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประทีป พุกชากิจ; และคนอื่นๆ. *ลพบุรี*. กรุงเทพฯ: บริษัทการพิมพ์.
- ประทีป เหมือนนิล. (2533). *รายงานการศึกษาเขาสมอคอน*. ลพบุรี: หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2544). *ภูมิปัญญาทางภาษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี เขียวทอง. (2526). *วรรณกรรมสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราวี ไพบูลย์ยิ่ง. (2544). *ลพบุรี*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- ปัทมา ไตรคุป. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยนำความรู้ทางคติชนมาเป็นเครื่องมือในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนกับวิธีสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย).
นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ปางบรรพ์ (นามแฝง). (2532). *ตำนานและนิทานประวัติศาสตร์แห่งสยามประเทศ*. กรุงเทพฯ:
เมืองโบราณ.
- พรพิมล ชื่นประสิทธิ์. (2536). *หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง จังหวัดชัยนาท*. ชัยนาท:
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดชัยนาท.
- พระครูประภัศร์สุตคุณ. (2532). *ตำนานเมืองลพบุรี*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ลพบุรี: คณะกรรมการพิมพ์
หนังสือของพระครูประภัศร์สุตคุณ วัดเสารทอง.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2529). *การสร้างและการพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชิต ฤทธิ์จุญ. (2545). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิตร ทองชั้น. (2524). *หลักการวัดผล*. กรุงเทพฯ: พีระพัฒนา.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2540). *การประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.
- ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์. (2534 , มกราคม – มีนาคม). *การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก*. สาระพัฒนา หลักสูตร.
- ภิญญาพร นิตยประภา. (2534). *การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์ คณะศึกษามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พระนคร.
- ภิญญา กองทอง. (2543). *ทศกัณฐ์ พญายักษ์พ่ายรัก*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- . (2543). *พระราม ราชารักษาสัตย์ยิ่งชีพ*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- . (2543). *พระลักษมณ์ อนุชาผู้ยึดมั่นในความภักดี*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- . (2543). *สีดา อัครนารีผู้มีใจเดียว*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- . (2543). *หนุมาน ขุนพลวานรผู้ตระหนง*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. (2544). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไสภณการพิมพ์.
- มาลินี ฝิโลประการ. (2543). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์*. เชียงใหม่: ธารปัญญา.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัญจวน อินทรกำแหง. (2517). *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: พิมพ์เนศ.
- รัตพร ชังธาดา. (2531). *หนังสือสำหรับเด็ก*. มหาสารคาม: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- รัชมี บุญญสิทธิ. (2530). *การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลอุดมวิทยา จังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ฤดีมล ปรีดีสนธิ. (2524). หนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษาตอนปลาย เรื่อง
บทร้อยกรองนิทานพื้นบ้านอีสาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ลมูล รัตตากร. (2529). การเขียนและการแปลหนังสือสำหรับวัยรุ่น. นครปฐม: แผนกบริหารกลาง
สำนักงานอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้วน สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณ บัวเกิด. (2527). เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 (การอ่าน). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วันเพ็ญ สุภิกิตย์. (2528). การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีการอ่านแล้วเขียนลำดับเรื่องราวกับวิธีอ่านแล้ว
ทำแบบฝึกหัด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกษประทุม. (2546). เล่าเรื่องรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วิญญู บุญยงค์. (2542). ยักษ์ในรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- วินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์. (2548). รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา
2548. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิริยะ สิริสิงห. (2524). การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. (2525). ตัวละครในรามเกียรติ์. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์.
- สมถวิล พงษ์เกษม. (2538). การสร้างหนังสืออ่านประกอบเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ศรีสะเกษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- สมพร จารุณัฐ. (2542). โคลงภาพรามเกียรติ์ เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมร เจนจิระ. (2527). แนวทางการสอนอ่านหนังสือนอกเวลา. เชียงใหม่: ภาควิชามัธยมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศรี ทองขันธ์. (2524). การสร้างหนังสือส่งเสริมการอ่านระดับประถมศึกษาตอนปลาย
เรื่อง นิทานพื้นบ้านท้องถิ่นโคราช. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- สมหมาย เชื้อพงศ์. (2538). *การวิเคราะห์หนังสือส่งเสริมการอ่านประกอบประเภทสารบบันเทิงในระดับประถมศึกษา*. ปริญญาโท กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ส. พลายน้อย. (2542). *ประเพณีจีน*. กรุงเทพฯ: เบลโล่การพิมพ์.
- สายสุนีย์ สุกุลแก้ว. (2534). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทย เพื่อจับใจความของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุดใจ เหล่าสุนทร. (2525). *ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬารัตน์การพิมพ์.
- สุทนต์ มานพ. (2522). *ตำนานเมืองลพบุรี*. ลพบุรี: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- สุนันท์ กล่อมฤทธิ์. (2547). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ท 32101 ภาษาไทย เรื่อง ข้างบน ข้างล่าง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัตรา ชุมเกตุ. (2522). *วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น*. นครปฐม: แผนกบริหารกลางสำนักงานอธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุมาลี วีระวงศ์. (2549). *รามเกียรติ์ ฉบับจดหมายเหตุกรุงศรี*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี.
- สุวิทย์ พวงสุวรรณ. (2548). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์ (ฉบับสมบูรณ์)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์ กราฟฟิค.
- เสฐียรโกเศศ. (2501). *ประเพณีเรื่องแต่งงานบ่าวสาวของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2507). *แต่งงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เสรี อุ่นยวง. (2543). *ลพบุรี*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). *เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- หทัย ดันหยง. (2529). *การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

- อโนมา ไม่นอม. (2542). การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีของวัยรุ่น
เรื่อง การสร้างเสน่ห์ด้วยการกิน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านยาวี
– ห้วยโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เอกชัย ปุยะติ. (2534). การสร้างหนังสือการ์ตูนเรื่อง สังข์ศิลป์ชัย เพื่อใช้เป็นหนังสืออ่านประกอบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาไทย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

Amsdens , Ruth H. (1960). Children's Preferences in Picture Story Book Variable.

Journal of Education Research. New York: The Mac Millian Company.

Anuar , H. (1979, March). Children's Information Services in Southeast Asia.

The School Librarian. 27: 11 – 13.

Bundy , B.A. (1983). *The Development of a Survey to Ascertain the Reading*

Reference of Fourth, Fifth and Sixth. New York: Nofstar University.

French , Jone E. (1952). Children's Preferences for Picture of Pictorial Pattern.

In the Elementary School Journal.

Fusco , E.T. (1983). *The Relationship Between Children's Cognitive Level of*

Development and their Responses to Literature. New York : Holster

University.

Tinker , Miles A. (1968). *Teaching Elementary Reading*. New York: Appleton Centry

Frofts , Inc

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมานัน รุ่งเรืองธรรม

ภาควิชาการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป พงษ์ชากิจ

ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อำเภอเมือง
จังหวัดลพบุรี

อาจารย์ศิริลักษณ์ กล้านาค

โรงเรียนวินิตศึกษาในพระราชูปถัมภ์ฯ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ภาคผนวก ข

- ตัวอย่างหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

หนังสืออ่านเพิ่มเติมวิชาภาษาไทย

เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วยที่ ๒ ตำนานเขาสมอคอน

ตำนานเขาสมอคอน

ได้เลย ... น้องจุกเรียนไป
พร้อมกับเพื่อนๆ เลยนะ

พี่จุกครับ ... ช่วยเล่าเรื่อง “ตำนานเขา
สมอคอน” ให้ผมฟังหน่อยได้ไหมครับ...

หนุมานทหารเอกของพระราม

ความรู้เพิ่มเติม

เดี๋ยวผมจะเล่าเรื่องหนุมานให้
เพื่อนๆ ฟังนะครับ

หนุมาน

หนุมาน คือ ลิงที่มีฤทธิ์มากกว่าลิงอื่นใด เพราะเกิดจากพระอิศวรแบ่งกำลังกับอาวุธของ พระองค์มอบให้พระพายนำไปขีดเข้าปากนางสวहा เพื่อให้เกิดมาเป็นกำลังสำคัญของพระราม ที่จะปราบทศกัณฐ์

นางสวहाผู้เป็นมารดาของหนุมานถูกสาปจากนางอัจนามารดาของตนให้

“จงไปอ้าปากยืนดินเดียว

เหนี่ยวกินลมอยู่ในไฟสนท

ยังเชิงขอบเขาจักรวาล

ตามคำสาบานของภูนี้

ต่อมึงมีลูกเป็นวานร

ฤทธิ์รอนเลิศล้ำกระปี่ศรี

จึงพันสาปสิ้นบาปอัปรี

ว่าแล้วไปเป็นศิลา”

เหตุที่นางสวहाถูกสาปก็เพราะได้บอกแก่ฤๅษีโคดมผู้เป็นบิดาว่า นางอัจนามารดาของตนเป็นคู่กับพระอินทร์และพระอาทิตย์ เมื่อพระอิศวรทราบเรื่องที่นางสวहाต้องไปยืนอยู่เชิงเขา ตามคำสาปของมารดา พระอิศวรได้

คิดแล้วจึงแบ่งกำลัง

ส่งองค์พระพายแกลั้วกล้า

จงเอาเทพอาวุธอันศักดิ์ดา

ทั้งกำลังกายาของเรา

ไปขีดเข้าปากสวहा

จะเกิดบุตรเป็นกระปี่ศรี

อาวุธที่พระอิศวรประทานให้คือ

- คทาเพชร “ให้เป็นสันหลังตลอดทาง” ทำให้สามารถเหาะเหิน
เดินอากาศได้

- ตริเพชร “ให้เป็นกายกรบาพา”

- จักรแก้ว “ให้เป็นเศียรวานรแกลั้วกล้า”

ให้อาวุธทั้งสามรวมเป็นร่างกาย แล้วพระอิศวรยังมอบให้พระพายเป็นบิดาดูแลรักษา
นางสวहाจนครบ ๓๐ เดือน นางสวहाก็คลอดบุตรออกมาทางปากเป็นลิงชาวเพศผู้ ร่างกาย
ใหญ่โตเท่ากับลิงที่มีอายุ ๑๖ ปี เมื่อเหาะมาจากปากมารดาแล้วก็เหาะขึ้นฟ้า

พระพายจึงให้ชื่อตามเทวโองการว่า “หนุมานชาณูสมร”

อุปนิสัยของหนุมาน

* เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ ในการปราบปรามบรรดาศัตรูของพระรามเพื่อช่วงชิงนางสีดาคืนมา ไม่ท้อใจแม้ว่าจะต้องลำบาก แม้กระทั่งชีวิตของตนก็ยอมสละได้

* เป็นผู้ที่มีความรอบคอบฉลาดเฉลียว

* เป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณ ที่มีต่อพระราม ทำให้หนุมานตั้งใจทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และประสบความสำเร็จทุกครั้งไป

เพื่อนๆ คะ เรามารู้จัก
“พระพาย” กันดีกว่านะคะ

พระพาย เป็นเทพที่มีกายสีขาว ลักษณะงดงามยิ่งนัก บางตำนานว่าเสื้อทรงสีน้ำเงิน ทรงรถเทียมม้าสีแดงหรือม่วงแดง บางครั้งเทียมคู่เดียว แต่บางทีมีเทียมถึงเก้าสิบเก้า ร้อย หรือพันตัวก็มี แล้วแต่กำลังลมว่าแรงหรืออ่อน บางแห่งว่าทรงมฤค (สัตว์จำพวกเก้งหรือกวาง) เป็นพาหนะ หัตถ์ถือธงสีขาวหรือเขนง (เขาสัตว์ที่ใช้เป่าบอกอาณัติสัญญาณ) หรือแตร

นามอื่นๆ ของพระพาย ได้แก่ อนิล ปวนะ วาตะ คันธวาหุ (ผู้ถือของหอม) สปรวศนะ

พระพาย

คราวนี้ ... นักเรียนรู้จักนางสีดาหรือไม่ ?
เดี๋ยวผมจะเล่าให้ฟัง

นางสีดา

นางสีดา : อัครนารีผู้มีใจเดียว

นางสีดา คือ พระลักษมี ชายาองค์พระนารายณ์ เมื่อพระนารายณ์อวตารมา
ปราบมาร พระลักษมีจึงขอตามเสด็จมาด้วย

นางสีดานั้น เกิดเป็นลูกของทศกัณฐ์กับนางมณโฑ กล่าวคือ เมื่อทำวทศรไป
นิมนต์ฤๅษี ๔ ตนคือพระวชิรสูรย์ สวามิตร วัชอัคคี และภารทวาชมาทำพิธีขบถ ฤๅษี
ทั้ง ๔ ตนแนะนำให้ไปนิมนต์ฤๅษีกไลโกฏีไปเฝ้าพระอิศวร ขอให้พระนารายณ์อวตารมา
เกิดเป็นพระโอรสของทำวทศร พระอิศวรจึงบอกให้พระนารายณ์อวตารพร้อมกับพระ
ลักษมีและบริวาร ตอนที่ฤๅษีกไลโกฏีไปตั้ง “กาลากิจพิธี” เพื่อทำพิธีขบถนั้น เมื่ออ่าน
พระเวทไปได้ ๓ วันก็เกิดเหตุประหลาด คือแผ่นดินเลื่อนล้ำ เกิดเป็นเปลวควันขึ้น มี
อสุรตนหนึ่งผุดขึ้นในกองเพลิง อสุรตนถนัดทองขึ้นเหนือหัว ในถาดนั้นมีข้าวทิพย์อยู่ ๔
ปั้น กลิ่นหอมตรลบไปถึงกรุงลงกา นางมณโฑ มเหสีของทศกัณฐ์ได้กลิ่น เกิดอยากเสวย
ข้าวทิพย์จึงอ้อนวอนทศกัณฐ์ให้ไปเอาข้าวทิพย์มาให้ นาง ทศกัณฐ์ จึงสั่งนางกานาสูร
ผู้เป็นพระประยูรญาติให้แปลงกายเป็นกา บินไปโฉบข้าวทิพย์มาได้ครั้งนั้น นางมณโฑ
เสวยแล้วก็ทรงครรภ์ ครบสิบเดือน นางก็คลอดธิดา มีผิวพรรณงดงามมาก แต่เมื่อเกิด
ก็ร้องว่า “ผลาญราพณ์” ถึง ๓ ครั้ง แต่ไม่มีใครได้ยิน

พิภพผู้ซึ่งเป็นพระอนุชาของทศกัณฐ์และเป็นโอรสประจำกรุงลงกา ทำนายว่า
พระธิดาองค์นี้จะเป็นกาลกนิ ถ้าเลี้ยงไว้กรุงลงกาจะพินาศ วงศ์ตระกูลจะสูญสิ้น ให้เอา
ไปลอยน้ำเสีย แม้นางมณโฑจะคร่ำครวญอย่างไรก็ไม่เป็นผล ทศกัณฐ์จึงให้นำพระธิดา
ใส่ผอบลอยน้ำไป ท้าวชนก กษัตริย์กรุงมิลินา ซึ่งได้มาบวชเป็นฤๅษีเก็บผอบได้ รู้สึก
สงสาร จึงคิดจะเลี้ยงไว้เป็นบุตรบุญธรรม แต่ฤๅษีไม่รู้จะเลี้ยงดูทารกนั้นอย่างไร จึงได้
ตั้งสัตย์อธิษฐานว่า

“เดชะวาสนาเยาวมาลย์

จะเป็นแก่นสารในภายหน้า

ให้นี้ข้าเรามีศกดา

เกิดเป็นธิดาประโยธ”

ปรากฏว่ามีน้ำนมไหลออกจากปลายนิ้วชี้ให้ทารกได้ดื่มกินดัง คำอธิษฐาน ฤๅษีชนก
เลี้ยงดูธิดาน้อยอยู่ระยะหนึ่ง ก็คิดว่าที่ออกมาบวชเป็นฤๅษีก็เพราะต้องการบำเพ็ญ
ตบะกิจ ถ้าขึ้นเลี้ยงพระธิดาอยู่เช่นนี้ก็คงไม่สำเร็จฉะฉานสมบัติเป็นแน่ จึงได้นำธิดาไป
ฝังไว้ที่โคนต้นไทร ฝากเทพไทรในป่าให้ช่วยดูแล

ขณะที่ฤๅษีชนกขุดหลุมเพื่อเตรียมฝังศพพระธิดา ด้วยเดชะบารมีของพระ
ลักษมี ก็เกิดเป็นดอกบัวทองใหญ่มารับศพไว้ ต่อมาฤๅษีชนกเกิดความเบื่อหน่ายใน
การบำเพ็ญเพียร คิดจะกลับไปครองกรุงมิลิตาตามเดิม จึงค้นไถ่ดินด้วยตนเอง และ
ได้พบศพพระธิดา ซึ่งเติบโตเป็นสาว งดงามมาก ฤๅษีชนกจึงให้นามแก่นางว่า “สีดา”
แปลว่า ผู้เกิดจากรอยไถ แล้วพานางสีดากลับเข้าเมือง

เมื่อสีดาอายุ ๑๖ ปี พระชนกให้ปาวร้องให้กษัตริย์เมืองต่างๆ มายกศรของ
พระอิสวรชื่อ “มหาโมลี” เพื่อหาคู่ให้กับนางสีดา

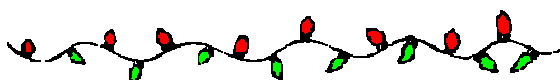
ฤๅษีวชิษฐ์ และฤๅษีสวามิตรได้นำข่าวมาบอกแก่พระราม และพระลักษมณ์
เมื่อทั้งสองได้พบกันก็รักกันในทันที พระรามได้ลองยกศรก็ปรากฏว่ายากได้อย่างไม่ยาก
จึงได้อภิเษกกับนางสีดา

ต่อมาพระรามต้องถูกเนรเทศออกจากเมืองเป็นเวลาถึง ๑๔ ปีจากนางค่อมกัจจ
ที่พุดยุงให้นางโกษเกสีทูลขอพระราชสมภารแก่พระพรต นางสีดาขอตามเสด็จด้วย

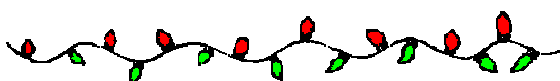
นางส่ามนักขาน้องสาวของทศกัณฐ์ได้ออกมาเที่ยวเล่นป่าในป่า ได้พบพระราม
ก็หลงรัก แปลงกายเป็นหญิงสาวทูลขอพระรามขอยู่ปรนนิบัติรับใช้ แต่พระรามปฏิเสธ
นางส่ามนักขานางสีดาก็เกิดความหึงหวง กลายร่างเป็นยักษ์เข้าไปทำร้ายนางสีดา
ทำให้พระรามโกรธมากจึงตัดเท้าจนด้วน แล้วไล่ตีจนหู ปาก จมูก ขาด นางจึงไปฟ้อง
ทศกัณฐ์ พร้อมทั้งร่ำพันถึงความงามของนางสีดา จนทศกัณฐ์หลงไหลเคลิบเคลิ้ม
พยายามล่อลวงนางสีดาทุกวิถีทาง จนทำให้เกิดสงครามระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์

พฤติกรรมและอุปนิสัย

✱ การเป็นหญิงงาม ที่เป็นรูปสมบัติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่ง ความงามของนางนี้เองที่ นำพาให้นางต้องลำบาก เพราะความขัดแย้งระหว่างฝ่ายธรรมะคือ ฝ่ายพระราม กับฝ่าย อธรรมคือ ฝ่ายทศกัณฐ์ ความขัดแย้งที่ทำให้ทั้งสองเป็นปรปักษ์กันก็คือ การแย่งชิงนางสี ดานั่นเอง

✱ กำเนิดของนาง ที่แตกต่างจากตัวละครอื่นๆ ในวรรณคดีไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ ว่านางสีดาเป็นกัณท์มาตั้งแต่เกิด ไม่รู้ว่าพ่อแม่ของตนเป็นใคร ชำร่ายผู้ที่มาลักพานางไป เพื่อหวังจะให้นางเป็นอัครมเหสีของตนนั้น คือบิดาของนางเอง จากความเป็นกัณท์นี้ ทำ ให้นางซาบซึ้งในพระคุณของฤๅษีชนกมาก เมื่อนางสวมนบทาบทาของความเป็นแม่ นางจึงรัก และถนอมลูกมาก เพราะกลัวว่าลูกจะเป็นกัณท์เหมือนนาง

● เป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณคนเสมอ นับตั้งแต่ฤๅษีชนก พระราม ซึ่งเป็น พฤติกรรมและอุปนิสัยที่ควรยกย่องเป็นอย่างยิ่ง

- มีความเป็นกุลสตรี ใช้ในความหมายว่าพฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นหญิงที่ดีตามมาตรฐานของสังคมไทย นับตั้งแต่การปรนนิบัติผู้มีพระคุณ และรับใช้สามี และเป็นหญิงที่อยู่ในกรอบจารีตของสังคมอย่างเคร่งครัด

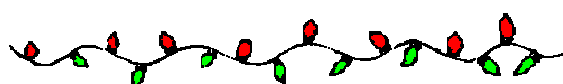
- เป็นผู้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สิดาเป็นคนที่มีใจรักเอาใจเขามาใส่ใจเรา การกระทำใดก็ตามที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน หรือลงโทษนางจะยอมรับผิดนั่นเอง

- เป็นผู้ยอมรับชะตากรรมอย่างมีสติ นับตั้งแต่การต้องตามเสด็จพระรามไปอยู่ป่า เมื่ออยู่ป่าก็ต้องกลของทศกัณฐ์ ถูกทศกัณฐ์ลักพาตัวไปอยู่ที่สวนขวัญ อุทยานกรุงลงกา ครั้นกลับมาได้ ก็ต้องลุยไฟพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน แม้เมื่อกลับไปอยู่กรุงอโยธยาแล้ว ก็ถูกนางอสูรพิศาจ ผู้เป็นเฝ้าพงศ์ของทศกัณฐ์ลวงให้นางเขียนรูปทศกัณฐ์ จนพระรามเข้าใจผิดว่านางยังมีใจฝักใฝ่ทศกัณฐ์ จึงสั่งให้พระลักษมณ์นำไปประหารชีวิต แต่ก็รอดพ้นมาได้ด้วยความบริสุทธิ์ของนาง จนเมื่อไปอยู่กับวิฆเนศวรต้องเลี้ยงลูกตามลำพัง และเมื่อพระรามตามมา ด้วยทิวสนางไม่ยอมกลับ พระรามต้องใช้หนุมานมาลวงนางว่าพระรามสวรรคต นางเสียใจที่ถูกหลอก จึงขอพรแม่พระธรณีให้แหวกทางให้นางไปอยู่เมืองบาดาล จนกระทั่งพระอิศวรโกล่เกลี่ยให้นางคืนดีกับพระราม ชีวิตของนางจึงพบกับความสุขที่แท้จริง

ความทุกข์ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้ง นำความลำบากทั้งกายและใจมาสู่นางจนบางครั้งเกือบทำให้นางต้องจบชีวิตลง แม้นางจะคร่ำครวญ เสร้าโศกจนบางครั้งสลบไปก็ตาม แต่นั่นก็แสดงให้เห็นถึงการสร้างตัวละครที่มีความเป็นปุณฺชนที่มีปมของความอ่อนแออยู่ด้วยกันทุกคน

อย่างไรก็ตาม แม้จะเศร้าโศกปานใด สิดาก็ไม่เคยที่จะอ่อนน้อมขอชีวิต หากแต่ยอมรับชะตากรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีสติ

● เป็นคนที่แสดงอารมณ์และวาจาอย่างตรงไปตรงมา นางสีดาในรามเกียรติ์ไทยเป็นคนพูดจาตรงไปตรงมา ไม่เก็บอารมณ์ ยามโกรธสามารถด่าได้อย่างเจ็บแสบ ยามน้อยใจก็แสดงความแค้นอนเอยังสตรีทั่วไป ยามเสียใจก็แสดงอารมณ์เศร้าโศกอย่างเต็มที่จ้ะร้องไห้คร่ำครวญ และบางครั้งก็ถึงกับสลบไปก็มี

● เป็นผู้ที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยว นางสีดาเป็นคนเชื่อมั่นในการกระทำของตนเองเป็นอย่างยิ่ง เช่น ตอนที่นางขอติดตามไปรับใช้พระรามในป่า ตอนที่นางด่าประชิดทศกัณฐ์อย่างไม่กลัวฤทธิ์เดชของพญายักษ์ ตอนที่นางกล่าวยุยไฟพิสูจน์ความบริสุทธิ์

หนุมานได้อาสารบกับยักษ์พรรคพวกของทศกัณฐ์
มาหลายครั้งหลายหน

เมื่อหนุมานทำศึกกับทศกัณฐ์ชนะแล้ว พระรามปูนบำเหน็จ
ความดี ความชอบ โดยให้ไปครองเมืองลพบุรี

ภาพของหนุมานเมื่อครั้งเหาะตามศรของพระรามไปยังเมืองลพบุรี

มีอยู่วันหนึ่ง พระลักษมณ์ พระอนุชาของพระรามถูก
 หอกโมกขศักดิ์ของกุมภกรรณ

ความรู้เพิ่มเติม

เพื่อนๆ ครับรู้จักพระลักษมณ์
 หรือเปล่าครับ ?
 เดี๋ยวผมจะเล่าให้ฟังนะครับ

พระลักษมณ์ : อนุชาผู้ยึดมั่นในความภักดี

พระลักษมณ์

พระลักษมณ์เป็นนาคบัลลังก์และเป็นสังข์ของพระนารายณ์ เมื่อพระนารายณ์ได้รับคำบัญชาจากพระอิศวรให้อวตารมาปราบพญายักษ์ที่ทำตัวเกะกะระราน จนได้รับความเดือดร้อนทั้งสวรรค์และโลกมนุษย์ พระนารายณ์เห็นว่าพญายักษ์มีฤทธิ์มาก จึงได้ขอให้บริวารของพระองค์ อวตารลงมาเกิดด้วย พระอิศวรทรงอนุญาตและมีบัญชาให้ตามที่พระนารายณ์มีพระประสงค์ พระลักษมณ์จึงอวตารมาตามความต้องการของพระนารายณ์ และตามคำบัญชาของพระอิศวร

เมื่ออวตารมาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นพระราชโอรสของท้าวทศรถแห่งกรุง อโยธยา แต่คนละมารดา กัน พระรามสนิทและไว้วางใจพระลักษมณ์มากที่สุด เนื่องจาก พระพรตและพระสัตบุรุษได้ไปอยู่เมืองโกยเกษ ตามคำบัญชาของท้าวทศรถ จึงเหลือเพียงแต่พระรามกับพระลักษมณ์ทำให้อาณาประชาราษฎร์ทั้งสองผูกพันกันมาก ด้วยเหตุนี้พระลักษมณ์จึงจงรักภักดีต่อพระรามยิ่งกว่าชีวิตของตนเอง ยอมเสี่ยงภัยอันตรายเพื่อพระรามและนางสีดาได้ พระรามและนางสีดาเองก็รู้สึกรักและผูกพันกับพระลักษมณ์

พระวรกายของพระลักษมณ์สีเหลือง รูปร่างท้วมทัดเทียมกับพระราม รูปร่างอวบอ้วนแน่น ไม่สมกับความเป็นนักรบ

ลักษณะนิสัยของพระลักษมณ์ได้แก่

◈ เป็นผู้มีความสามารถในการรบ กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว ทำให้ พระลักษมณ์อาสาทำศึกอยู่หลายครั้ง ส่งผลให้พระลักษมณ์ถูกอาวุธร้ายแรง จนเกือบตายไปถึง ๕ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ศิกกุมภกรรณ

ครั้งแรกที่กุมภกรรณได้เห็นพระลักษมณ์ก็พูดจาดูถูกเหยียดหยามว่า พระลักษมณ์ไม่สามารถสู้รบกับตนได้ ให้ไปตามพระรามมารบกับตนแทน แต่พระลักษมณ์ก็ได้ตอบต่อผู้อย่างอาชญา ผลิตกันรุกผลิตกันรับ กุมภกรรณถูกศรของพระลักษมณ์หวิดจนกุมภกรรณเจ็บปวด

เสียงดังฟ้าฟาดแสนที่

อสุรีชวนไปด้วยฤทธา

แต่แล้วพระลักษมณ์ก็เสียที่กุมภกรรณ เมื่อกุมภกรรณ

กวัดแกว่งหอกแก้วพรณราย

หมายมุ่งแล้วพุ่งตรงไป

ต้องอกพระลักษมณ์สุริยวงศ์

จะดำรงกายไว้ก็ไม่ได้

ล้มลงกลางสมรภูมิชัย

ไม่เป็นสติสมประดี

ครั้งที่ ๒ ศิกอินทรีชิต โดยอินทรีชิตแผลงศรนาศบาศต้องพระลักษมณ์

ครั้งที่ ๓ ศิกอินทรีชิต อินทรีชิตแปลงเป็นพระอินทรีซึ่งเฝ้าเราวัณมา มีเทพ และนางอัปสรจันระบำรำฟ้อนในเวหา พระลักษมณ์ตะลึงในความงามจึงถูกศรจนเกือบเสียชีวิต เป็นครั้งที่ ๓

ครั้งที่ ๔ ศิกมูลพลัม มูลพลัมเป็นสหายรักของทศกัณฐ์ มีพี่ชายชื่อ สหัสเดชะทั้งสอง มาช่วยทศกัณฐ์รบ มีฤทธิ์มาก ทั้งสองได้ยกพลปะทะกัน พระลักษมณ์ถูกหอกเป็นครั้งที่ ๔ แต่หนุมานช่วยถอนหอกออกจากร่างของพระลักษมณ์ได้ เมื่อพระลักษมณ์ฟื้นขึ้นมาก็โกรธมาก หนุมานจึงให้พระลักษมณ์นั่งบนบ่าของตนแล้ว หนุมานก็แปลงกายให้ร่างของตนใหญ่

แล้วทั้งสองฝ่ายก็สู้รบกันพระลักษมณ์ใช้ศรยิงรถของมูลพลัม จนรถหักยับเป็นผุยผง มูลพลัม จึงขว้างจักรกรวดไปที่พระลักษมณ์ แต่พระลักษมณ์ก็แผลงศรไล่จักรกรวด จนกระทั่ง จักรกรวดละเอียดเป็นผง

ครั้งที่ ๕ ศิกทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์ซบศรกบิลพัทธของบิดาขึ้นมา เพื่อให้เป็นอาวุธสังหาร ฝ่ายพระราม พระอิศวรจึงให้เทพบุตรพาลีที่ตายไปแล้วมาทำลายพิธีของทศกัณฐ์ ทศกัณฐ์เข้าใจ ผิดว่า เทพบุตรพาลีเป็นหนุมานแปลงมาจึงต่อสู้กัน กำลังของทศกัณฐ์ก็ลดน้อยลง ตามพรที่ พระอิศวรให้แก่พาลีว่าใครก็ตามที่สู้รบกับพาลี กำลังจะลดลงครึ่งหนึ่ง ทศกัณฐ์สู้ไม่ได้

พิเภกกราบทูลพระรามเรื่องหอกกบิลพัทธว่ามีฤทธิ์มากและทศกัณฐ์ก็คงหมายเอาชีวิตของตน พระรามจึงรับสั่งให้พระลักษมณ์ออกรบและช่วยระวังพิเภกอย่าให้ได้รับอันตราย

ทศกัณฐ์ขว้างหอกกบิลพัทธใส่พิเภก แต่พระลักษมณ์ใช้ศรปิดหอกกบิลพัทธ จนหอกต้อง พระองค์ ตกจากรถ

◇ เป็นผู้ตั้งอยู่ในความประมาท เนื่องจากพระลักษมณ์ต้องบาดเจ็บหลายครั้ง เพราะพระลักษมณ์ทะนงว่าตนมีความเก่งกล้าสามารถในการรบและถือว่าตนอวดารลงมาเพื่อปราบยักษ์ อุบิสัยเช่นนี้ทำให้พระลักษมณ์ประสบความพ่ายแพ้และบาดเจ็บ จนแทบเอาชีวิตไม่รอด

◇ เป็นผู้ไม่โง่เขลา งาม อุบิสัยนี้เนื่องมาจากความจงรักภักดีต่อพระราม และนางสีดา พระลักษมณ์ทะนงในความสามารถของตนเอง เป็นคนตรงไปตรงมา เมื่อไม่พอใจ ก็แสดงออกมาเต็มที่

◇ เป็นผู้ไม่มักใหญ่ใฝ่สูง พระลักษมณ์ถือว่าการได้อยู่ใกล้ชิดและได้รับใช้พระราม และนางสีดานั้น มีค่ามากกว่าการได้สมบัติพัสถานใดๆ อันแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระราม และนางสีดา

คราวนี้... ผมจะเล่า
เรื่อง กุมภกรรณ ให้ฟังนะครับ

กุมภกรรณ เป็นโอรสท้าวลัสเตียนกับพระนางรัชดา เป็นน้อง
ทศกัณฐ์และเป็นพี่ของพิเภกกับนางสำนักรา เมื่อไม่ยราพณ์ถึงแก่ชีวิต
ทศกัณฐ์ได้ใช้ให้กุมภกรรณไปรบกับพระราม กุมภกรรณนั้นเป็นยักษ์มีคุณธรรม
เมื่อฟังบัญชาจากทศกัณฐ์ก็ทูลแจ้งเหตุที่มาว่าเกิดจากนางสีดาเพียงคนเดียว
เพียงแต่ส่งนางสีดากลับคืนให้พระรามไปเรื่องราวก็จะจบ ทศกัณฐ์ไม่ฟังกลับอ้างว่า
พระราม พระลักษมณ์บังอาจข่มเหงนางสำนักราผู้เป็นน้อง แล้วยังฆ่าพระยาชूरย์
พระยาขร ตรีเศียร สหัสกุมาร ทั้งไม่ยราพณ์และเหล่าพลยักษ์ไปมากมาย กุมภกรรณ
พยายามชี้แจงว่านางสำนักรานั้นไร้恙อายุไปเกี่ยวพระราม พระลักษมณ์เอง
สองมนุษย์ไม่เล่นด้วย แล้วกลับมากล่าวหาแต่ความดี ทศกัณฐ์หลงเชื่อ สงครามจึง
เกิดขึ้นเพราะนางคนเดียว ทศกัณฐ์ไม่พอพระทัยเกรี้ยวกราดต่ากุมภกรรณ กุมภกรรณ
จึงจำใจไปช่วยรบ

เมื่อกุมภกรรณรับปากช่วยรบ ทศกัณฐ์ดีใจเหมือนได้แก้ววิเศษ ร้องสั่งไพร่พลให้จัด
ทัพไปช่วยกุมภกรรณ กุมภกรรณต่อสู้กับกองทัพพระรามทุกวิถีทาง แต่สุดท้ายก็ต้องศร
พระราม ก่อนตายเห็นพระรามเป็นนารายณ์ก็รู้ความจริง จึงบังคมทูลขอโทษต่อ
พระรามอย่าให้พยายาบาดต่อกัน แล้ว ฝากฝังพิเภกให้อยู่อย่างซื่อสัตย์ต่อพระราม

กุมภกรรณ

นางสำนักรา คือใคร ?
เพื่อนๆ ฟังผมเล่า นะครับ

นางสามนักรา

นางสามนักรา

ยักษิณี กายสีเขียว หนึ่งพัคตร์ สองกร ปากแฉะ ตาโหลง สรวมกระบังหน้า เป็นน้องสาวคนเล็กของทศกัณฐ์ ชายาของชีวหา มีลูกชื่อ กุมภกาศ

เมื่อชีวหาถูกทศกัณฐ์ขว้างจักรตัดลิ้นขาดจนถึงแก่ความตายแล้ว นางสามนักราเกิดความว่าเหว ออกท่องเที่ยวไปในป่าจนพบกับพระรามกับนางสีดา นางสามนักราเกิดหลงรักพระราม และโกรธแค้นนางสีดา จึงเข้าไปตบตี ทำร้ายร่างกายนางสีดา พระลักษมณ์โกรธและใช้พระขรรค์ ตัดจมูก ตัดหู แล้วปล่อยตัวไป นางสามนักรามีความโกรธแค้นมาก จึงไปบอกให้พระยาพุนพินกับพระยาขรผู้เป็นพี่ชายมารบกับพระราม พระลักษมณ์ แต่กลับเป็นฝ่ายถูกพระรามฆ่าตาย นางสามนักราจึงไปยุยงทศกัณฐ์ พี่ชายใหญ่ให้ลุ่มหลงรูปโฉมนางสีดา เพราะนางรู้ว่าทศกัณฐ์มีนิสัยเจ้าชู้ ทศกัณฐ์จึงลักพาตัวนางสีดาไปไว้ยังกรุงลงกา จนเป็นเหตุให้เกิดศึกสงครามแย่งชิงตัวนางสีดาระหว่างพระรามกับทศกัณฐ์

พระรามให้หนุมานไปหาต้นสังกรณีตรีชวาที่เขาสุวรรณผยา
ตามคำแนะนำของพิเภก (ปัจจุบันตั้งอยู่ที่จังหวัดชัยนาท)
และต้องกลับมาก่อนรุ่งเช้า

ความรู้เพิ่มเติม

เพื่อนๆ ครับ
เดี๋ยวผมมีเรื่อง "สังกรณีตรีชวา"
จะเล่าให้ฟังนะครับ

ต้นสังกรณีตรีชวาเป็นไม้พุ่ม ดอกสีฟ้า รากใช้ทำยาได้
และเป็นต้นไม้ที่เมื่อเรียกชื่อก็จะมีเสียงขานรับ

เขาสรรพยาเป็นภูเขาที่มีอยู่จริงนะครับ
เดี๋ยวผมจะเล่าให้ฟัง ...

เขาสรรพยา

ที่ตั้งและขนาด เขาสรรพยาตั้งอยู่บริเวณท้องที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ห่างจากทางหลวงแผ่นดินสายสิงห์บุรี – ชัยนาท ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๓๒ – ๓๓ ประมาณ ๒.๕ กิโลเมตร ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตปกครองท้องที่ หมู่ที่ ๑ ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท ห่างจากที่ว่าการอำเภอสรรพยาเป็นระยะทางประมาณ ๔.๕ กิโลเมตร ภูเขามีสภาพสูงประมาณ ๑๑๕ เมตร

ประวัติและความเป็นมา นอกจากตำนานเขาสรรพยาที่ปรากฏในเรื่องรามเกียรติ์แล้ว เขาสรรพยายังมีความมหัศจรรย์โดยชาวบ้านเล่าว่า ในวันดีคืนดี ชาวนาที่นอนเฝ้าข้าวใกล้ๆ บริเวณเขาสรรพยาจะได้ยินเสียงปี่พาทย์มโหรีบรรเลง และยังเล่ากันอีกว่ามีถ้ำลับแลปากถ้ำมีหินก้อนใหญ่ ปิด – เปิดได้ อยู่ทางทิศตะวันออกด้านหัวเขาช้างถ้ำพระฉาย ในถ้ำลับแลมีเครื่องใช้นานาชนิด เช่น ถ้วยโถโอชาม ต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นลายไทยสวยงามมาก ชาวบ้านชอบยืมใช้ได้ แต่ต่อมาปรากฏว่าของใช้บางชนิดเสียหายก็ไม่หาไปทดแทน บางชนิดเป็นของมีค่าก็สับเปลี่ยนหรือเอาไว้เป็นของตน ปัจจุบันประตูถ้ำจึงปิดตาย นอกจากนี้ มีผู้ยืนยันว่ามีสวนและเมืองลับแล ซึ่งเจ้าป่าเจ้าเขาจะบันดาลให้ผู้ใดพบและไม่พบก็ได้

สภาพปัจจุบัน เขาสรรพยาเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ มีพระภิกษุอาศัยอยู่จำนวน ๒ รูป และหน่วยงานทางราชการได้ไปปลูกต้นไม้ ทำให้เกิดความร่มรื่นเพื่อเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวสรรพยาและจังหวัดใกล้เคียง

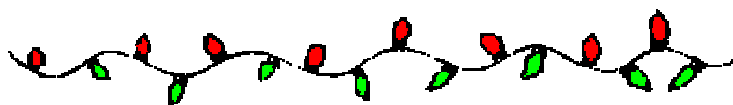

เดี๋ยวผมจะเล่าเรื่องของ “พิเภก”
ให้ฟังนะครับ

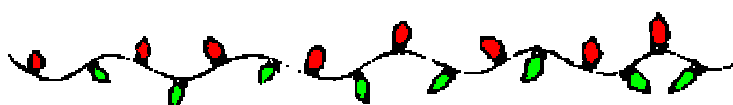

พิเภก

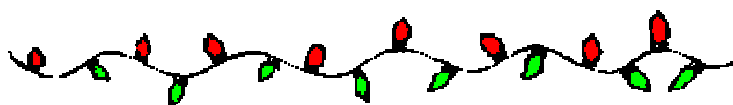
พิเภก

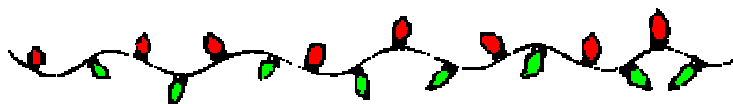
พิเภกหรือพิเภกษณ์ แต่เดิมนั้นเป็น**พระเวสสุญาณเทพบุตร** จูติลงมาเกิดเพื่อคอยเป็นเสนาธิการให้แก่พระรามโดยเฉพาะ พิเภกเปรียบเสมือนนักวิชาการ มีความรู้และเชี่ยวชาญทางด้านโหราศาสตร์ เลขผานาที มีข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความลับของญาติพี่น้อง รวมทั้งบรรดาแม่ทัพ นายกองและพันธมิตรของทศกัณฐ์ทั้งหมด

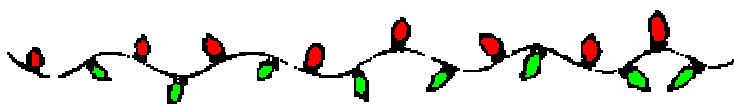
พิเภกเป็นน้องในไส้ของ**ทศกัณฐ์** คือเป็นโอรสของ**ท้าวลัสเตียน**กับ**นางรัชฎา** มีพี่ชายอีกองค์หนึ่งคือ **กุมภกรรณ** ซึ่งมีอุปนิสัยคล้ายๆ กันคือ รักสันโดษและเป็นผู้ที่ยึดมั่นในคุณธรรม ไม่ชอบพาลเกร นอกจากนี้ยังมีน้องสาวคือ **นางสามนักรา** ตัวต้นเรื่องที่ทำให้เกิดศึกลูกกลามใหญ่โตเป็นสงครามล้างเผ่าพันธุ์ยักษ์ลงกาธานีในที่สุด

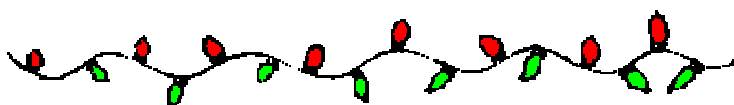
พิเภกมีชายาชื่อ**นางตรีชาดา** ซึ่งต่อมาได้รับมอบหมายจากทศกัณฐ์ให้ผู้ดูแลนางสีดา มีธิดาคือ **นางเบญกาย** ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่สำคัญจากทศกัณฐ์ คือแปลงเป็นนางสีดาตายลอยน้ำไปลงพระราม เพื่อให้พระรามตัดอกตัดใจยกทัพกลับ แต่แล้วก็ถูกจับได้และเสียทีแก่**หนุมาน** จนมีลูกกับหนุมานคือ **อสุรผัด** ซึ่งมีบทบาทสำคัญในตอนท้าย คือ เป็นผู้ส่งข่าววกฏในกรุงลงกาให้แก่หนุมานผู้เป็นพ่อ เป็นผู้จับ**ทศพิน**ได้ และช่วย**ท้าวทศศิริวงศ์** หรือพิเภก ซึ่งเป็นตาออกจากที่คุมขัง

พิเภกเป็นผู้รักความยุติธรรม มีสัจธรรมและมีความหวังดีต่อพี่ จึงแนะนำให้ทศกัณฐ์ คีนางสีดาแก่พระราม แต่ทศกัณฐ์กลับโกรธ ด่าทอพิเภกอย่างรุนแรงต่อหน้าเสนีเสนาเข้า ใฝ่ว่าพิเภกนั้นเป็นศัตรูในรูปมิตร ทฤษฎและเห็นผู้อื่นดีกว่าพี่แท้ๆ ของตนเอง ทำให้พิเภก ได้รับความอับอายแล้วยังประกาศขับไล่พิเภกออกจากเมืองอย่างไม่ปราณีปราศรัย รวมถึง ถูกวิหัตว์พิษสมบัติและเนรเทศ พิเภกก็ไม่ตอบโต้ประการใด ได้แต่รำไห่ด้วยความน้อยอก- น้อยใจ ในความตกอับของตน

ก่อนออกจากเมืองพิเภกได้ไปลานางตรีชาดาและนางเบญกายด้วยความโศกเศร้า อย่างหนัก ขณะเดินทางก็คร่ำครวญสงสารตัวเองที่ไม่มีที่พึ่ง ครั้นไปถึงฝั่งทะเลก็ตรวดู ชะตาตัวเอง ทราบว่ายังไม่ถึงแก่ชีวิต จะได้ผู้อุปถัมภ์อยู่ทางทิศอุดร พิเภกจึงบ้ายหน้ามุ่งไป ยังเขาคันธมาทน์ จนกระทั่งพบกับทหารพระราม พิเภกถูกพวกลิงจับคร่ำและถูก**สุครีพ** สอบสวน จนในที่สุดก็เลยได้สาบานเป็นเพื่อนร่วมตายกัน

เมื่อพิเภกได้เข้าเฝ้าพระรามแล้วก็ได้ถวายตัวกับพระราม พระรามรับพิเภกไว้ใน ฐานะที่ปรึกษาองทัพ จากนั้นมาพิเภกก็คอยเป็นผู้แนะนำและแก้ไขเหตุการณ์สำคัญใน สงครามมาโดยตลอด เช่น

✿ เมื่อนางเบญกายแปลงเป็นนางสีดาตายลอยน้ำมาและถูกหนุมานจับได้ พิเภก ตัดสินให้ประหารนางเบญกาย ซึ่งเป็นบุตรสาวของตนเองตามความผิด พระรามจึงยกโทษให้ และให้หนุมานไปส่งนางถึงกรุงลงกา

นางเบญกายเป็นใครคะ ?

นางเบญจกาย

นางเบญจกาย เป็นธิดาของพิเภกกับนางตรีชฎา ทศกัณฐ์ได้ใช้ให้นางเบญจกายแปลงเป็นนางสีดา ตายลอยน้ำมาเพื่อลวงให้พระรามเลิกทัพกลับไป พระรามสงสน้ำเห็นศพลอยมาติดทำน้ำ คิดว่านางสีดาตายจริงๆ ก็เสียพระทัยแต่หนุมานสงสัย ทูลขออนุญาตนำศพขึ้นมาเผาไฟ นางเบญจกายทนความร้อนไม่ไหวจึงเหาะหนีไปหนุมานตามไปจับตัวมาถวายพระรามได้ พระรามเห็นแก่พิเภก จึงให้หนุมานพานางไปส่งที่กรุงลงกา ระหว่างทางหนุมานพูดจาเกี้ยวพาราสีจนได้นางเบญจกายเป็นภรรยา

เวลาต่อมา หลังจากเสร็จศึกแล้ว นางได้มีบุตรชายกับหนุมาน ชื่ออสุรผัด

อ้าว ! แล้ว “อสูรพัต” ละคะ

อสูรพัต เป็นบุตรของ **หนุมาน** กับ **นางเบญกาย** มีหน้าเป็นลิง แต่ศีรษะและตัวเป็นยักษ์ กายสีเหลืองเลื่อมๆ เมื่อพิเภกซึ่งเป็นตา ถูกท้าวจักรวรวรดิ กับนางไพนาสุริยวงศ์ จับไปขังไว้ อสูรพัตจึงหนีมาหาหนุมาน เล่าเรื่องราวให้ฟัง พระรามจึงโปรดให้พระพรต กับพระสัตรุต ยกกองทัพไปปราบ ซึ่งเป็นการทำศึกกับกรุงลงกาครั้งที่สอง เมื่อเสร็จศึกแล้ว พระรามได้แต่งตั้งให้อสูรพัตมีตำแหน่ง เป็นพระยามารนุราชมหากุปราชแห่งกรุงลงกา

✽ เมื่อครั้งที่ไมยราพแอบลักพาพระรามไปไว้ยังเมืองบาดาล พิเภกก็เป็นผู้แนะนำให้หนุมานหักด่านลงไปช่วยพระราม

✿ พิกากเป็นผู้บอกวิธีทำลายพิธีรดน้ำของกุมภกรรณ ให้หนุมานไปทำลายพิธีรดน้ำทิพย์ของนางมณโฑ และพิธีอุโมงค์ของทศกัณฐ์

✿ คราวที่พระลักษมณ์ถูกหอกโมกขศักดิ์และหอกกบิลพัท พิกาก็คือผู้บอกวิธีแก้และทำหน้าที่แพทย์สนามลงมือรักษาเยียวยาพระ -ลักษมณ์จนหายเป็นปกติ

✿ ช่วยแก้ไขหนุมานจากศรนาคบาศ และศรพรหมาสตร์ของอินทรีชิต

✿ จนในที่สุดพิกาก็คือผู้แนะวิธีให้หนุมานกับองค์ดวงแผนขโมยกลองดวงใจของทศกัณฐ์

เมื่อเสร็จศึกแล้ว พิกาก็ได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ครองกรุงลงกาต่อจากทศกัณฐ์ได้นามว่า ท้าวทศคีรีวงศ์ และได้นางมณโฑเป็นชายาด้วย แต่นางมณโฑมิไอรสติดต้องมาจากทศกัณฐ์อยู่ก่อน โดยที่พิกาก็ไม่รู้ตัว ก็รักและเอ็นดูเพราะคิดว่าเป็นไอรสของตนให้ชื่อว่า ไพนาสूरียวงศ์ ต่อมาไพนาสूरียวงศ์ถูกวรรณีสूरฟีเลี้ยง ซึ่งเป็นข้าเก่าของทศกัณฐ์เลี่ยมสอนและแอบบอกความจริงให้รู้ว่า ความจริงแล้วพิกาก็คือ ศัตรูที่ฆ่าพ่อคือทศกัณฐ์ ไพนาสूरียวงศ์จึงแอบหนีไปขอความช่วยเหลือจากท้าวจักรวรรดิ ผู้เป็นสหายรักของทศกัณฐ์ ท้าวจักรวรรดิก็พาทัพใหญ่เข้ายึดกรุงลงกาได้และจับเอาพิกากลับไว้ ตั้งให้ไพนาสूरียวงศ์เป็นกษัตริย์ครองกรุงลงกาแทนให้ชื่อว่า ทศพิน แต่สूरฟี ลูกนางเบญกายกับหนุมานนำความไปบอกหนุมาน พระรามจึงให้พระพรตกับพระสัตรุดยกทัพมาปราบทศพิน จับทศพินตระเวนน้ำตระเวนบกกับวรรณีสूरแล้วก็ตัดหัวเสียบประจานไว้หน้าเมืองช่วยให้พิกาก็ได้ครองเมืองตามเดิม พิกาก็ยังคงติดตามคอยช่วยเหลือพระรามเมื่อพระรามออกเดินทางอีกครั้ง แม้จะเป็นกษัตริย์ลงกาก็ตาม

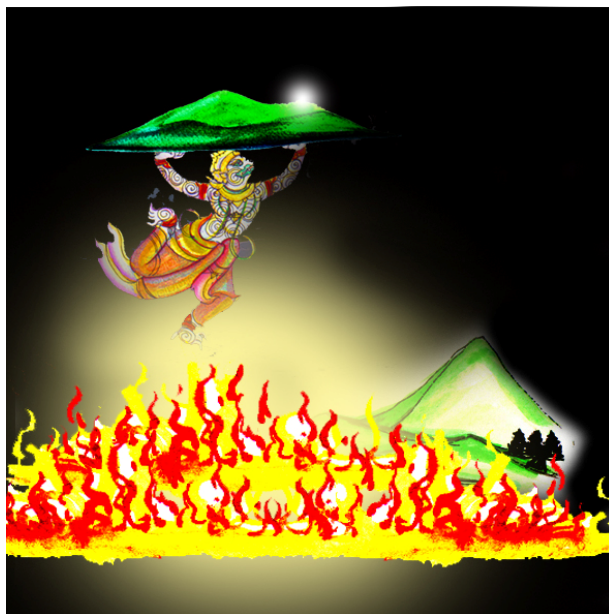
หนุมานรีบไปหาต้นสังกรณีตรีชวา แต่หาไม่พบเพราะเป็นเวลามืด

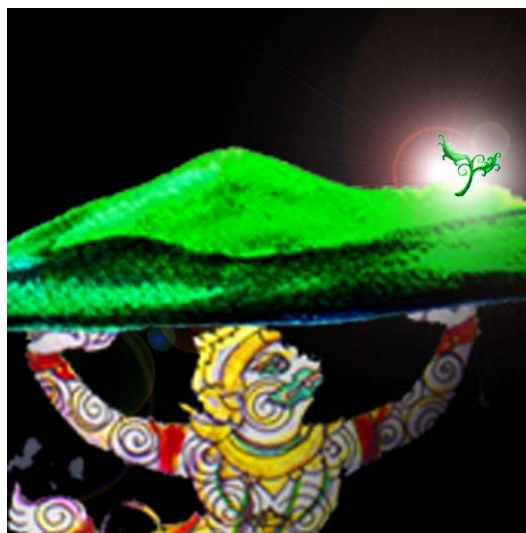
หนุมานจึงตัดสินใจแบกเขาสรรพยามาทิ้งลูก ระหว่างทางได้ผ่านเมืองลพบุรี

ในขณะนั้นลพบุรีกำลังเกิดไฟลุกไหม้อยู่

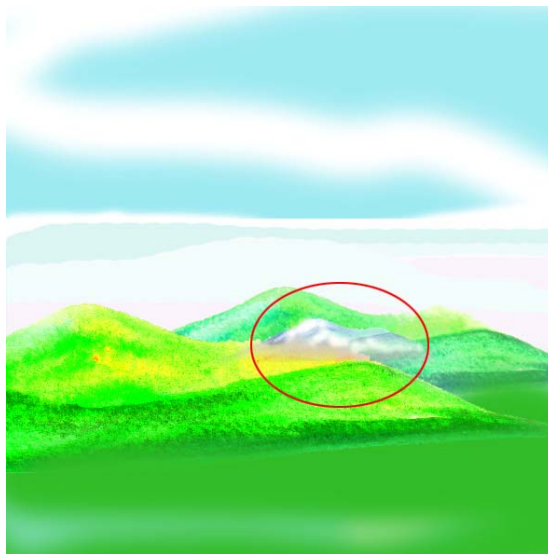
จากเพลิงไฟจึงทำให้มีแสงสว่าง
หนุมานจึงมองเห็นต้น สังกรณิตรีชวาที่ต้องการ

จึงได้ตั้งต้นสังกรณีตรีชวา แล้วทิ้งภูเขาที่แบกมาลงกลางทะเลเพลิง

ภูเขาภูคนั้นจึงถูกไฟเผาหินขาวทั้งลูก และมีชื่อว่า
เขาสมอคอน มาจนทุกวันนี้

รูปปั้นหนุมานขณะแบกเขาสุวรรณผยา
ณ เขาสมอคอน อ.ท่าม่วง

เขาสมอคอน

วัดเขาสมอคอน

เทือกเขาสมอคอน

เขาสมอคอน

เขาสมอคอน เป็นเทือกเขาซึ่งทอดตัวต่อเนื่องกันยาวเหยียดในพื้นที่หลายพันไร่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลเขาสมอคอน มีวัดทั้งหมด ๔ วัด คือ

◈ วัดบันไดสามแสน ตั้งอยู่บนเชิงเขา และบนยอดเขามีมณฑป ซึ่งภายในมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่

◈ วัดถ้ำตะโก หรือวัดถ้ำตะโกพุทธโสภา อยู่ถัดจากวัดบันไดสามแสนไปทางเทือกเขาเขาสมอคอนด้านทิศตะวันออก ตั้งอยู่บนเชิงเขามีถ้ำวิปัสสนาเรียกว่า “ถ้ำตะโก” ภายในถ้ำมีแท่นที่หลวงพ่อกาเคยนั่งวิปัสสนาและมีพระพุทธรูปอีกหลายองค์ มีเครื่องปั้นดินเผา เครื่องลายครามต่างๆ นอกจากนี้ยังมีพระเจดีย์ซึ่งตั้งอยู่บนเรือสำเภา เรียกว่า “พระเจดีย์ทรงเรือมรรคัสจักษ์” อยู่บนยอดเขา

◈ วัดถ้ำช้างเผือก อยู่ห่างจากถ้ำตะโกประมาณ ๑ กิโลเมตร มีช้างเผือกขนาดใหญ่เท่าช้างจริงสีขาวอยู่บนยอดเขา มีพระพุทธรูปเจดีย์สร้างไว้บนยอดเขากียอดหนึ่ง ถัดลงมาคือต้นพระศรีมหาโพธิ์ที่นำมาจากพุทธคยา ประเทศอินเดีย สำหรับถ้ำที่น่าชมของวัดนี้คือ ถ้ำช้างเผือก

◈ วัดเขาสมอคอน ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเขาสมอคอนถือว่าเป็นวัดเก่าแก่อีกวัดหนึ่ง เพราะมีซากกองอิฐเก่าๆ อยู่มากมาย โบราณสถานของวัดนี้ ได้แก่ เจดีย์ทรงลังกา ตั้งอยู่บนยอดเขาเหนือถ้ำ พระนอนขึ้นไป บริเวณวัดเขาสมอคอนมีถ้ำต่างๆ อยู่มากมาย เช่น ถ้ำพระนอน เมื่อลงไปแล้วจะเห็นปล่องถ้ำทะลุถึงยอดเขา ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปไสยาสน์องค์หนึ่ง ยาวประมาณ ๑๐ เมตร ก่อด้วยอิฐ ขนาดใหญ่

แบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี

หน่วยที่ ๒ เรื่องตำนานเขาสมอคอน

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียว

๑. ตัวละครในวรรณคดีไทยตัวใดที่ไม่เกี่ยวข้องกับตำนานเขาสมอคอน

- ก. หนุมาน
- ข. ทศกัณฐ์
- ค. พระลักษมณ์
- ง. กุมภกรรณ

๒. จากพฤติกรรมของนางสวหะที่ต้องไปยืนอยู่เชิงเขาตามคำสาปของมารดา เกิดจากสาเหตุใด

- ก. นางสวหะต่อว่านางอัจนว่าไม่ดูแลฤๅษีโคดม
- ข. นางสวหะไปเป็นชู้กับพระอินทร์และพระพาย
- ค. นางสวหะไปช่วยเหลือทศกัณฐ์ให้รอดพ้นจากศรพระราม
- ง. นางสวหะไปบอกฤๅษีโคดมว่านางอัจนเป็นชู้กับพระอินทร์และพระอาทิตย์

๓. “สิดา” หมายความว่าอย่างไร

- ก. ผู้หญิงที่มีใจเดียว
- ข. ผู้เกิดจากรอยไถ
- ค. ผู้ที่เกิดจากข้าวทิพย์
- ง. ผู้ที่เกิดจากต้นไทร

เพื่อนๆ ตั้งใจทำแบบฝึกหัดอย่าง
สุดความสามารถนะครับ
อย่า...เปิดดูเฉลยก่อนตอบนะครับ

๔. “สังกรณีตรีชา” คืออะไร

- ก. ต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ดอกสีแดง และดอกสามารถใช้รักษาโรคภัยไข้เจ็บได้ทุกชนิด
- ข. อาวุธของพระรามที่พระอิศวรเป็นผู้ประทานให้ คือ คทาเพชร ตรีเพชร จักรแก้ว
- ค. ขนมหัศจรรย์ในขบวนขันหมาก
- ง. ไม้พุ่ม ดอกสีฟ้า รากสามารถใช้ทำยาได้

๕. เขาสรรพยา มีความสำคัญอย่างไรในเรื่องตำนานเขาสมอคอน

- ก. เป็นเขาที่เกิดจากจระเข้ตัวใหญ่ได้กลายเป็นหิน
- ข. เป็นที่อาศัยของยักษ์ที่ชื่อ โคตรตะบอง
- ค. เป็นเขาที่มีต้นสังกรณีตรีชาขึ้น
- ง. เป็นเขาที่พระรามแผลงศรแล้วให้หนุมานเหาะตาม เพื่อไปครองเมื่อนั้น

เฉลยแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
 หน่วยที่ ๒ เรื่องตำนานเขาสมอคอน

๑. ข
๒. ง
๓. ข
๔. ง
๕. ค

เพื่อนๆ ทำถูกก็ข้อครับ ถ้าใครทำถูก ๓ ข้อขึ้นไป ...เก่ง
 มากครับ...
 ใครทำถูกไม่ถึง ๓ ข้อ ต้องกลับไปอ่านบททวนเรื่อง
 ตำนานเขาสมอคอนอีกครั้งนะครับ

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (๒๕๔๐). *บทละครเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- คัมภีร์ วงศ์นิคม. (๒๕๔๔). *ภาพประวัติตัวละครวรรณคดีรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: กังสดาลบุ๊คส์.
- นิดดา หงส์วิวัฒน์. (๒๕๔๕). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: แสงแดดเพื่อนเด็ก.
- ประทีป เหมือนนิล. (๒๕๓๓). *รายงานการศึกษาเขาสมอคอน*. ลพบุรี: หน่วยอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลพบุรี
วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- พรพิมล ชื่นประสิทธิ์. (๒๕๓๖). *หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง จังหวัดชัยนาท*. ชัยนาท:
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษา จังหวัดชัยนาท.
- พระครูประภัทร์สุตคุณ. (๒๕๓๒). *ตำนานเมืองลพบุรี*. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ลพบุรี: คณะกรรมการ
พิมพ์หนังสือของพระครูประภัทร์สุตคุณ วัดเสารทอง.
- ภิญโญ กองทอง. (๒๕๔๓). *พระลักษมณ์ อนุชาผู้ยึดมั่นในความภักดี*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- . (๒๕๔๓). *หนูมาน ขุนพลวานรผู้ทะนง*. กรุงเทพฯ: ช้างทอง.
- วิเชียร เกษประทุม. (๒๕๔๖). *เล่าเรื่องรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์. (๒๕๒๕). *ตัวละครในรามเกียรติ์*. กรุงเทพฯ: ธเนศวรการพิมพ์.

6. กุมภกรรณและพิเภก มีอุปนิสัยในส่วนที่คล้ายกันคือ ข้อใด
- ก. รักสันโดษ ยึดมั่นในคุณธรรม ข. ใจร้อน วู่วาม
- ค. อัจฉาริชา ง. จงรักภักดีต่อทศกัณฐ์
7. ทศกัณฐ์เป็นคำที่มาจากภาษาใด
- ก. คำไทยแท้ ข. คำภาษาบาลี
- ค. คำภาษาสันสกฤต ง. คำภาษาเขมร
8. การที่ท้าวภกชนากจับพระภิกษุกินเป็นอาหาร แสดงให้เห็นว่าท้าวภกชนากได้กระทำอนันตริยกรรมในประการใด
- ก. สังฆเภท ข. โลहितปาท
- ค. อรหันตฆาต ง. มาตุฆาต
9. การกระทำในข้อ 8 ตรงกับสำนวนไทยว่าอย่างไร
- ก. ตกได้เถรเทวทัต ข. ตกนรกทั้งเป็น
- ค. ภาวนากันตาย ง. มือถือสาก ปากถือศีล
10. สำนวนไทยในข้อใดที่**ไม่**เกี่ยวข้องกับประเพณีแต่งงาน
- ก. คลุมถุงชน ข. กิ่งทองใบหยก
- ค. ตีท้ายครัว ง. เข้าตามตรอก ออกตามประตู
11. ข้อใดกล่าว**ไม่**ถูกต้องเกี่ยวกับการเสี่ยงทายในพิธีแต่งงาน
- ก. ต้นอ้อย ต้นกล้วยที่ใช้ในขบวนขันหมากต้องขุดให้ติดรากหรือตา และต้องเลือกต้นที่สมบูรณ์ เพื่อให้คู่บ่าวสาวนำไปปลูก
- ข. ขนสามเกลอเป็นขนมเสี่ยงทาย คือนำเอาขนมปั้นที่ยังไม่ได้ทอดน้ำมันจำนวน 3 ลูกมาจับให้ติดกันแล้วนำไปทอด ถ้าติดกัน 3 ลูกหมายความว่าคู่บ่าวสาวจะอยู่ด้วยกันยืนยาว
- ค. ในขบวนขันหมากต้องนำข้าวเปลือก ถั่ว งา ใส่วุ้นในขันใช้สำหรับการแห่ขบวนขันหมาก
- ง. กับข้าวในงานเลี้ยงแต่งงานที่ขาดไม่ได้ คือ ต้มยำ และยำชนิดต่างๆ เนื่องจากเป็นอาหารรสจัด ถูกปากคนไทย
12. ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดลพบุรีในบริเวณพื้นที่ในอำเภอเมืองมีลักษณะเช่นใด
- ก. บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ข. บริเวณที่ราบสลับเนินเขาและภูเขา
- ค. บริเวณที่ราบหุบเขา ง. บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำสลับกับที่ราบลูกฟูก

25. จากการที่นางสวาทะถูกนางอัจนาสาปให้ไปอยู่ที่เชิงเขา สาเหตุที่เกิดขึ้นตรงกับสำนวนไทยในข้อใด

ก. ปากดำแย	ข. ปากปราศรัยน้ำใจเชือดคอ
ค. ปากหอยปากปู	ง. ปากเหยี่ยวปากกา

26. เขาสรรพยา ปัจจุบันเป็นภูเขที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดใด

ก. ลพบุรี	ข. ชัยนาท
ค. อ่างทอง	ง. นครสวรรค์

27. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะนิสัยของนางสีดา

ก. เป็นผู้ที่พูดจาอ่อนหวาน ถนอมน้ำใจผู้อื่น
ข. เป็นผู้ที่มีจิตใจเด็ดเดี่ยว
ค. เป็นผู้ยอมรับชะตากรรม
ง. เป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

28. ข้อใดไม่ใช่ชื่อของพระอินทร์

ก. มขมาณพ	ข. สหัสนัยน์
ค. มัฆวาน	ง. ไตรตรึงษ์

29. สำนวนที่ว่า “ปากเทวดาเลี้ยง” หมายความว่าอย่างไร

ก. ปากสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้กับคนที่ชอบสิ่งนั้น
ข. ปล่อยปละละเลย ทอดทิ้งไม่เอาใจใส่ ไม่รับผิดชอบ
ค. ปากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไว้กับคนที่พอจะดูแลสิ่งนั้นได้
ง. มอบตัวให้อยู่ในความดูแลหรือในความอุปการะของผู้อื่น

30. สำนวนไทยในข้อใดเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์

ก. น้ำบ่อน้อย	ข. น้ำบ่อน้ำ
ค. น้ำขึ้นให้รีบตัก	ง. น้ำลดตอผุด

ภาคผนวก ค

ตารางสรุปค่าการประเมินความคิดเห็นของคุณภาพ
หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 4 สรุปค่าการประเมินความคิดเห็นของคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี โดยผู้เชี่ยวชาญ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี	ผลการประเมินของ			ค่าเฉลี่ย
	ผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์				
1.1 ขนาดและความหนาของหนังสือเหมาะสมในการจับถือได้อย่างสะดวกสำหรับเด็กในวัยนี้	5	5	5	5
1.2 ลักษณะของปกหนังสือน่าสนใจชวนให้อยากอ่าน	4	5	4	4.6
1.3 ตัวอักษรที่พิมพ์สวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน	5	4	5	4.6
1.4 การพิมพ์ตัวสะกดการันต์ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	5	4	5	4.6
2. ภาพประกอบ				
2.1 ลักษณะของภาพส่วนใหญ่สวยงามและชัดเจน	5	5	5	5
2.2 ภาพประกอบช่วยขยายข้อความและส่งเสริมให้เข้าใจเนื้อเรื่อง	5	5	5	5
2.3 ภาพประกอบดึงดูดให้อยากอ่านเนื้อเรื่อง	5	5	5	5
3. เนื้อเรื่อง				
3.1 เนื้อเรื่องเหมาะกับระดับชั้นเรียนของเด็ก	5	5	5	5
3.2 ความยาวของเนื้อเรื่องแต่ละตำนานเหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กในระดับนี้	4	4	5	4.3
3.3 เนื้อเรื่องแปลกออกไปจากหนังสือเล่มอื่นๆ ที่นักเรียนมีอยู่	5	5	5	5
3.4 เนื้อเรื่องมีสารประโยชน์เหมาะที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	5	5	5	5
3.5 ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินจากการอ่าน	5	5	5	5
3.6 ผู้อ่านสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญของเรื่องแต่ละตำนานได้	5	5	5	5
3.7 กิจกรรมแบบฝึกหัดช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาไทยได้	4	4	5	4.3
4. การใช้ภาษา				
4.1 ความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน	5	4	5	4.6
4.2 การใช้คำศัพท์ต่างๆ เหมาะสม	5	5	5	5
4.3 การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4	4	5	4.3
4.4 คำที่เลือกใช้มีความสละสลวยและไพเราะ	4	4	5	4.3

ตาราง 4 (ต่อ)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี	ผลการประเมินของ			ค่าเฉลี่ย
	ผู้เชี่ยวชาญ			
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
5. คุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับ				
5.1 ช่วยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทร้อยแก้ว	5	5	5	5
5.2 ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาไทยและมีทักษะในการอ่านบทร้อยแก้ว	5	5	5	5
5.3 ช่วยปลูกฝังให้เห็นคุณค่าของตำนานเมืองลพบุรีอันเป็นสมบัติที่ล้ำค่าของชุมชน	5	5	5	5
5.4 ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็นเป็นการนำไปสู่นิสัยใฝ่ค้นคว้าและรักการอ่าน	5	5	5	5
5.5 ช่วยให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจ	5	5	5	5
5.6 เป็นแนวทางหรือตัวอย่างในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนของครูและผู้สนใจได้	5	5	5	5
รวม	4.81			

ภาคผนวก ง

- ตารางแสดงค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง ตำนานเมืองลพบุรี
- ตารางแสดงค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

ตาราง 5 ค่าประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E_1) (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (E_2) (20 คะแนน)
1	29	16
2	36	16
3	35	18
4	38	16
5	35	16
6	34	18
7	37	18
8	35	17
9	33	17
10	35	17
11	33	16
12	28	16
13	27	16
14	36	18
15	34	15
16	33	16
17	36	17
18	38	18
19	35	17
20	35	16
21	36	16
22	35	16
23	34	17
24	35	16
25	36	18
26	33	18
27	34	16
28	33	16
29	35	17

ตาราง 5 (ต่อ)

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน (E_1) (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (E_2) (20 คะแนน)
30	33	16
31	36	17
32	32	16
33	32	16
34	37	17
35	36	15
36	36	16
37	37	18
38	33	17
39	35	17
40	33	16
41	34	17
42	35	16
43	29	16
44	32	16
45	34	16
รวม	1537	746
E_1/E_2	85.39	82.89

ตาราง 6 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (R) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี จำนวน 50 ข้อ

ข้อที่	P	R	ข้อที่เลือก
1	.42	.42	✓
2	.78	.59	✓
3	.72	.80	✓
4	.72	.44	✓
5	.24	.50	✓
6	.52	.08	
7	.67	.25	✓
8	.31	.22	✓
9	.50	-.04	
10	.63	.40	✓
11	.36	.32	✓
12	.58	.03	
13	.50	.26	✓
14	.21	.57	✓
15	.43	.27	✓
16	.46	.34	✓
17	.63	.40	✓
18	.35	.36	✓
19	.67	.25	✓
20	.50	.26	✓
21	.58	.20	✓
22	.35	.36	✓
23	.62	.42	✓
24	.46	.34	✓
25	.74	-.10	

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	P	R	ข้อที่เลือก
26	.54	.27	✓
27	.83	.06	
28	.54	-.04	
29	.58	.20	✓
30	.39	.04	
31	.72	.05	
32	.27	.32	✓
33	.29	.26	
34	.30	.82	
35	.32	.62	
36	.82	.11	
37	.37	.15	
38	.63	.24	✓
39	.67	.25	✓
40	.63	.00	
41	.89	.18	
42	.65	.04	
43	.40	-.16	
44	.67	.25	✓
45	.70	.48	✓
46	.29	-.08	
47	.50	.26	✓
48	.67	.32	✓
49	.88	-.38	
50	.24	.24	

หมายเหตุ ✓ หมายถึง แบบทดสอบที่ผ่านเกณฑ์ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก โดยได้
 คัดเลือกไว้ 30 ข้อ แบบทดสอบนี้ นำไปหาค่าความเชื่อมั่น KR-20 ของแบบทดสอบ
 เท่ากับ .55

ภาคผนวก จ

ตารางคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองลพบุรี
ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนานเมืองลพบุรี

ตาราง 7 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องตำนานเมืองลพบุรี ของนักเรียนก่อนเรียนและ
หลังเรียนที่ได้รับจากการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องตำนาน
เมืองลพบุรี

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) 30 คะแนน	หลังเรียน (X_2) (30 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
1	14	26	12	144
2	11	28	17	289
3	12	26	14	196
4	9	26	17	289
5	16	26	10	100
6	15	26	11	121
7	16	26	10	100
8	12	26	14	196
9	15	26	11	121
10	15	26	11	121
11	13	26	13	169
12	18	26	8	64
13	11	26	15	225
14	10	26	16	256
15	12	26	14	196
16	9	26	17	289
17	13	26	13	169
18	11	26	15	225
19	12	27	15	225
20	13	26	13	169
21	11	26	15	225
22	5	26	21	441
23	14	26	12	144
24	16	26	10	100
25	10	26	16	256
26	5	26	21	441
27	10	28	18	324
28	15	26	11	121

ตาราง 7 (ต่อ)

คนที่	ก่อนเรียน (X_1) 30 คะแนน	หลังเรียน (X_2) (30 คะแนน)	ผลต่าง (D)	ผลต่างกำลังสอง (D^2)
29	13	26	13	169
30	16	26	10	100
31	10	28	18	324
32	14	26	12	144
33	12	26	14	196
34	15	26	11	121
35	15	26	11	121
36	14	26	12	144
37	12	26	14	196
38	10	26	16	256
39	11	26	15	225
40	16	27	11	121
41	14	26	12	144
42	13	26	13	169
43	15	26	11	121
44	10	26	16	256
45	12	26	14	196
$\bar{X}_1 = 12.89$		$\bar{X}_2 = 26.76$	$\sum D = 624$	$\sum D^2 = 8840$

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวสาวิตรี สิ้นสันธิเทศ
วันเดือนปีเกิด	21 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	234/396 หมู่ 1 ตำบลถนนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี รหัสไปรษณีย์ 15000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2545	ครุศาสตรบัณฑิต คบ. (วิชาเอกภาษาไทย วิชาโทประวัติศาสตร์) จาก สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) การสอนภาษาไทย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร